

Turinys

7. Socialinė aplinka ir kultūra	2
7.1. Apibendrinimas ir išvados	2
7.2. SSGG analizė	7
7.3. Gyventojai.....	8
7.3.1. Gyventojų skaičius	8
7.3.2. Gyventojų struktūra.....	10
Gyventojai pagal Vilniaus m. rajonus	12
7.3.3. Gyventojų skaičiaus demografinė prognozė	17
Vilniaus m. sav. gyventojų tikslesnis vertinimas.....	19
Vilniaus m. sav. demografinė prognozė	21
Prognozuojamo registruotų gyventojų skaičiaus struktūra pagal amžių.....	23
Gyventojų prognozė, įtraukiant ir kitus miesto infrastruktūra besinaudojančius gyventojus	24
7.4. Švietimo, kultūros ir sporto infrastruktūra	26
7.4.1. Švietimo institucijos.....	26
Mokyklos	27
Vaikų darželiai	30
7.4.2. Kultūros institucijos	34
Bibliotekos	34
Kultūros centrai	35
Muziejai	36
Kino salės.....	37
Teatrai	38
Visuomeninės erdvės.....	39
Kūrybinių industrijų rajonai.....	39
7.4.3. Religinės bendruomenės	40
7.4.4. Sporto infrastruktūra	42
7.5. Sveikatos ir socialinių paslaugų infrastruktūra	46
7.5.1. Sveikatos apsaugos infrastruktūra.....	46
Stacionarios sveikatos priežiūros įstaigos	46
Slauga	46
Pirminės sveikatos priežiūros įstaigos	47
Greitoji medicinos pagalba	48
Vilniaus visuomenės sveikatos rodikliai	48
Medicinos turizmas	48
7.5.2. Socialinių paslaugų infrastruktūra	49
Šeimos ir vaikai	49
Suaugę neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys.....	50
Suaugę socialinės rizikos asmenys.....	51

KVAL. PATV. DOK. NR.	 Vilniaus planas			Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas					
				VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS					
				A 280		PV	Mindaugas Grabauskas	Dokumento rengimo etapas/stadija, temos pavadinimas	
						Tem.vad.	Rugilė Andziukevičiūtė-Buzė	RENGIMO ETAPAS / ESAMOS BŪKLĖS	
			Lijana Lubytė-Medekšienė	ĮVERTINIMO STADIJA.		Laida 0			
				7. SOCIALINĖ APLINKA IR KULTŪRA					
LT	Planavimo organizatorius			Projekto žymuo		Lapas			
	Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorius			VP 16-23		Lapų 1 2			

7. Socialinė aplinka ir kultūra

7.1. Apibendrinimas ir išvados

7.1.1. Gyventojai

7.1.1.1. Gyventojų skaičius

Vilniaus m. sav. šių metų pradžioje buvo registruoti 543 tūkst. gyventojų, 3 tūkst. arba 1 proc. mažiau negu 2005 metais. Tačiau sostinės dalis Lietuvoje padidėjo nuo 16,3 proc. 2005 iki 18,8 proc. 2016 metais. Gyventojų skaičius Vilniuje kito pagal panašias tendencijas, kaip ir visoje Lietuvoje, tačiau metinis pokytis buvo 1-2 proc. punktais didesnis. Po įstojimo į ES, atsivėrus sienoms, gyventojų Vilniuje kiek sumažėjo, po to neženkliai vėl augo. 2011 metais stebimas ženklus gyventojų skaičiaus sumažėjimas – tikėtina, kad 2010 metais, įvedus prievolę nuolatiniams šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas, savo išvykimą deklaravo jau ir ankstesniais metais išvykę piliečiai. Nuo 2013 metų stebimas silpnas Vilniaus gyventojų skaičiaus augimas.

Natūrali gyventojų kaita Vilniuje paskutiniaisiais metais buvo teigiama. Neto migracija 2012-2014 metais taip pat buvo teigiama, tačiau 2015 metais emigrantų padaugėjo. Vis dėlto, didelio gimusiųjų skaičiaus dėka, gyventojų skaičiaus pokytis išliko teigiamas.

7.1.1.2. Gyventojų struktūra

Nuo 2005 iki 2016 metų Vilniaus darbingo amžiaus populiacijos dalis sumažėjo nuo 66,0 proc. iki 64,2 proc. Tačiau gera žinia yra tai, kad sumažėjimą lėmė ne tik vienu proc. punktu paaugusi pensinio amžiaus gyventojų dalis (nuo 18,0 proc. iki 19,0 proc.), bet ir 0,9 proc. punkto ūgtelėjusi 0-15 metų amžiaus gyventojų dalis (nuo 16,0 proc. iki 16,9 proc.).

Medianinis Vilniaus gyventojų amžius 2016 metais buvo lygus 38 metams (Lietuvoje – 43 metai). Nuo 2005 metų šis rodiklis kito labai neženkliai. Žemam medianiniam gyventojų amžiui teigiamą įtaką daro paskutiniaisiais metais augantis gimusiųjų skaičius.

Didžiausias gyventojų skaičius pagal Vilniaus rajonus gyvena Fabijoniškėse, Žirmūnų pietinėje dalyje, Lazdynuose bei Šeškinėje. Didžiausias prieaugis nuo 2007 iki 2015 metų stebėtas Tarandėje, Santariškėse, Pilaitės šiaurinėje dalyje bei Verkiuose – išryškėja gyventojų gausėjimas šiaurinėse periferinėse Vilniaus m. sav. teritorijose. Didžiausias procentinis augimas stebėtas Pilaitės šiaurinėje dalyje (+664 proc.), kuri, tikėtina, plėsis ir ateinančiais metais. Daugiausiai gyventojų neteko Šeškinė, Naujininkai, Vilkpėdė, Karoliniškės bei Šnipiškės – išryškėja gyventojų skaičiaus mažėjimas kompaktiškai užstatytoje miesto dalyje, ypač sovietinės statybos rajonuose.

Vertinant gyventojus Vilniaus rajonuose pagal amžių, pastebima didesnė 0-6 metų amžiaus vaikų dalis šiaurinėje Pilaitės dalyje, Tarandėje, taip pat Gureliuose, Pavilnyje, Medžiakalnyje, Santariškėse. Seniausi rajonai, vertinant 60 ir daugiau amžiaus žmonių dalį, yra Karoliniškės, Viršuliškės ir Šeškinė, kur šio amžiaus gyventojų dalis viršija 30 proc.

Vilniaus teritorijos gyventojų tankumas yra mažesnis nei analogiškų Europos miestų. Dispersiškumas ryškėjo ir 2004-2015 metų periodu – būtent tolimesniuose miesto rajonuose gyventojų skaičiaus augimas buvo didžiausias. Vilniaus miesto integruotoje teritorijos vystymo programoje teigiama, kad jau 7 km nuo Vilniaus centro nėra 30 gyv./ha tankio, minimaliai reikalingo, kad atsipirktų kuriama techninė ir socialinė infrastruktūra.

7.1.1.3. Gyventojų skaičiaus demografinė prognozė

Demografinė gyventojų skaičiaus prognozė labai priklauso nuo pasirinktų prielaidų. Pavyzdžiui, Europos komisijos duomenimis, Lietuvos populiacija (2016 metais lygi 2,89 mln.) 2050 metais turėtų sumažėti iki 1,91 mln. – didžiausias populiacijos mažėjimas visoje Europos Sąjungoje. Jungtinių Tautų Organizacijos prognozė optimistiškesnė – gyventojų skaičius 2050 metais sieks 2,38 mln.

Prieš atliekant Vilniaus m. sav. gyventojų prognozę, atkreipiamas dėmesys į tai, kad Vilniuje gyvena ir miesto infrastruktūra naudojami daugiau gyventojų negu savivaldybėje registruota. Remiantis Vilniaus teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2016 m. pradžioje Vilniaus pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigose buvo registruota 621 tūkst. asmenų – 16 proc. daugiau negu savivaldybėje registruota. Todėl ir demografinė prognozė pateikiama tiek registruotiems, tiek visiems miesto gyventojams.

Vilniaus m. sav. prognozei pateikiami trys scenarijai: labiausiai tikėtinas, optimistinis ir pesimistinis. Viena iš populiacijos prognozės esminių prielaidų – suminio gimstamumo rodiklis (vaikų skaičius, tenkantis vienai moteriai). Paskutiniaisiais metais šis rodiklis Vilniuje buvo mažas – 1,46 (Lietuvos vidurkis – 1,70). Labiausiai tikėtino scenarijaus atveju, daroma prielaida, kad šis dydis pasieks 1,70 2030 metais ir 1,90 2050 metais. Taip pat didelę įtaką daro migracija. Vėlgi, labiausiai tikėtina scenarijuje tariama, kad neto migracija nuo 2000 2016 metais palaipsniui augs ir pasieks 4000 2050 metais.

Vidutinio scenarijaus atveju, prognozuojama, kad Vilniuje registruotų gyventojų skaičius 2030 metais sieks 544 tūkst., o 2050 metais - 533 tūkst. Pakeitus prielaidas, pagal optimistinį scenarijų Vilniuje bus 552 tūkst. gyventojų 2030 metais ir 566 tūkst. gyventojų 2050 metais. Pagal pesimistinį scenarijų – atitinkamai 539 tūkst. ir 510 tūkst. gyventojų. Medianinis amžius Vilniuje 2050 metais gali pasiekti 46 metus.

Įtraukiant ir mieste neregistruotus, bet gyvenančius ir miesto infrastruktūra besinaudojančius gyventojus, populiacija labiausiai tikėtino scenarijaus atveju nuo 621 tūkst. 2016 metais turėtų vos paaugti iki 622 tūkst. 2030 metais ir nukristi iki 608 tūkst. 2050 metais.

Pagal pesimistinį scenarijų, gyventojų skaičius 2030 metais nukris iki 616

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
	VP 16-23	2	52

tūkst. ir iki 583 tūkst. 2050 metais. Optimistinis scenarijus prognozuoja augimą iki 631 tūkst. ir 647 tūkst. atitinkamai 2030 ir 2050 metais.

7.1.2. Švietimo, kultūros ir sporto infrastruktūra

7.1.2.1. Švietimo institucijos

2004–2005 mokslo metais Vilniuje veikė 129 formaliojo ugdymo įstaigos bei 123 ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Keičiantis išorės veiksniams, kito ir savivaldybės atskirų tipų mokyklų skaičius. 2015–2016 mokslo metais mieste veikė 124 savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos ir 126 savivaldybės ikimokyklinio ugdymo mokyklos.

Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje veikiančiose bendrojo ugdymo mokyklose 2015–2016 mokslo metais mokėsi 67,1 tūkst. mokinių, iš jų: savivaldybės mokyklose apie 60,5 tūkst. mokinių, valstybinėse – apie 1,7 tūkst. mokinių, nevalstybinėse – apie 4,5 tūkst. mokinių. Mokinių skaičiaus kitimo tendencijos buvo neigiamos: per 2009–2015 metus mokinių skaičius savivaldybės mokyklose sumažėjo 6,5 tūkstančio mokinių. Mokinių skaičius nuosekliai mažėjo ir valstybinėse mokyklose, o nevalstybinėse mokyklose matoma priešinga tendencija: mokinių jose padaugėjo beveik du kartus. Didėjimą nevalstybinėse mokyklose galima būtų paaiškinti šių įstaigų skaičiaus augimu.

Keičiantis gyventojų tautinei sudėčiai ir mokinių skaičiui, keitėsi mokyklų kiekybinė ir kokybinė kalbinė sudėtis, todėl, lyginantis su 2005 metų situacija, sumažėjo rusų bei lenkų mokyklų skaičius, atsirado mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas anglų, prancūzų, turkų ir kitomis kalbomis, mažėjo mokyklų lenkų ir rusų mokomosiomis kalbomis skaičius.

Nuosekliai mažėjantis mokinių skaičius bei mokyklų tinklo pokyčiai lėmė tai, kad per paskutinį dešimtmetį sumažėjo II pamainoje besimokančių mokinių skaičius. 2015–2016 mokslo metais II pamainoje mokėsi tik 0,77 proc. visų miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių.

Vertinant bendrojo ugdymo įstaigų pasiekiamumą (pasiekiamumo spindulys – 1000 m.), matoma didelė mokyklų koncentracija centrinėje miesto dalyje, kuriame didžiausias gyventojų skaičius. Tačiau yra ir tokių vietų, kuriose situacija taisytina, pavyzdžiui, Tarandė, Santariškės, Verkiai, Pavilnys ir kt.

Per ateinančius 7 metus, tikėtina, būsimų pirmųjų skaičius bus didesnis negu mokyklas paliekančių 12 klasių mokinių skaičius, todėl bendras mokinių skaičius turėtų šiek tiek didėti.

Vaikų skaičius darželiuose nuo 2008-2009 metais pradėjo labai sparčiai augti ir 2015 metais viršijo 30 tūkst. (2005 metais – 19,8 tūkst.).

2015-2016 metais veikė 126 savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė 23,8 tūkst. vaikų; dar 1,6 tūkst. vaikų lankė bendrojo ugdymo įstaigų ikimokyklines grupes (iš viso 25,4 tūkst. vaikų). 2016 metais savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičius turėtų viršyti 24,5 tūkst., mat per šių metų rudenį turi būti įkurta virš 700 naujų vietų.

2016 metais į ikimokyklinio ugdymo įstaigas priima apie 8 tūkst. vaikų. Palyginimui, 2015 metais buvo priima 6,5 tūkst. vaikų, 2013 – 6,7 tūkst., o 2012 – 4,5 tūkst. vaikų. Šie skaičiai paliudija, kad paskutiniais metais vaikų darželių vietų trūkumo problemai skiriamas didelis dėmesys.

Dėl vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose trūkumo nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. vaikų tėvams savivaldybė padengia dalį lėšų už privačios įstaigos suteiktas ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Tai paskatino privačių darželių ar kitų vaikų neformaliojo švietimo įstaigų, įgyvendinančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, steigimąsi. 2014 metų rugsėjo 1 dieną veikė 87 privatūs darželiai, kuriuos lankė apie 3 tūkst. vaikų, o 2016 metų rudenį 104 privačiuose darželiuose ugdomi 4,5 tūkst. vaikų.

Nagrinėjant ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičių, tenkantį 1000 seniūnijos gyventojų, mažiausias skaičius tenka Verkių, Panerių ir Pilaitės seniūnijoms. Nors šie skaičiavimai neįtraukia gyventojų pasiskirstymo pagal amžių, vis dėlto galima daryti išvadą, kad šiose seniūnijose darželių galimai trūksta.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pasiekiamumo spindulys lygus 500 m. Vertinant 2016 metų situaciją, šis rodiklis nėra tenkinamas daugelyje rajonų: Santariškėse, Tarandėje, Pavilnyje, rečiau apgyvendintuose pietiniuose rajonuose

Vertinant vietų skaičių darželiuose, tenkantį vienam 0-6 metų amžiaus vaikui, geriausia situacija Vilkipėdėje, Rasose, Šeškinėje ir Naujininkuose. Didžiausias vietų trūkumas pagal šį rodiklį yra Verkiuose, Santariškėse, Centre, Tarandėje, šiaurinėje Pilaitės dalyje, taip pat rečiau apgyvendintuose rajonuose, pavyzdžiui, Kirtimai, Gureliai, Dvarčionys, Aukštieji Paneriai

7.1.2.2. Kultūros institucijos

Per analizuojamą laikotarpį Vilnius išlaikė šalies kultūros sostinės tradicijas, kultūrinių institucijų (su kai kuriomis išimtimis) lankymas augo.

Bibliotekų lankymas smuko nuo 107 tūkst. iki 85 tūkst. Bibliotekų skyriai Vilniuje išsidėstę tolygiai, jų tinklas apima visus tankiau apgyvendintus rajonus.

Kultūros centrų veikla aktyvi centruose, įsikūrusiuose toliau už Vilniaus, mažiau su miesto kultūriniu gyvenimu integruotuose rajonuose (Grigiškės, Kirtimai, Naujoji Vilnia). Lyginant su kitomis Vilniaus apskrities savivaldybėmis kultūros centrų skaičius Vilniuje, kur gausu kitų kultūrinių institucijų, galinčių pasiūlyti kultūrinių paslaugų, yra žymiai mažesnis.

Vilniuje veikia 21 teatro institucija. Didžioji dalis teatrų veikia Vilniaus centre ir senamiestyje, su keliomis išimtimis – Keistuolių teatru Laisvės pr., Domino teatru Savanorių pr.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	3	52	0

Kino teatrų lankytojų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo dvigubai, nuo 700 tūkst. iki virš 1,4 mln., tačiau kino vietų skaičius mieste sumažėjo beveik 2000 vnt., iki 6273.

Mažų kino teatrų užsidarymo ir kino pramogos susitelkimo didžiuosiuose kompleksuose tendencija buvo labai ryški. Šiuo metu tris ketvirčius kino vietų turi Forum cinemas bei Multikino.

Muziejų lankytojų skaičius Vilniaus mieste išaugo trigubai ir siekė beveik 1,3 mln. lankytojų per metus. Toks lankytojų skaičiaus išaugimas siejamas tiek su išaugusiu turistų skaičiumi, tiek su Vilniaus kultūros infrastruktūros stiprėjimu, gyventojų skaičiaus didėjimu, finansavimu kultūros institucijoms.

Per 2005-2015 metus duris atvėrė svarbūs kultūros objektai, kurie su savo pasiūla stipriai užaugino muziejų lankymo statistiką ir dabar sudaro esminį miesto kultūros žemėlapij – tai Nacionalinė dailės galerija, Valdovų rūmai, Energetikos ir technikos muziejus, Vytauto Kasiulio dailės muziejus, Dailės akademijos galerija „Titanikas“.

Per šį laikotarpį galima stebėti didesnę kultūros objektų sklaidą už Vilniaus senamiesčio ribų. Galerijų ir ekspozicijų erdvės atsidarinėjo Naujamiestyje, Žvėryne, Užupyje, Valakampiuose. Projektiniai darbai rengiami Modernaus meno centrui.

Nebuvo vystomi šie projektai: Simfoninės muzikos salė, tarptautinių konferencijų centras, A. Gudaičio galerija, atsisakyta vystyti Gugenheimo muziejaus koncepciją.

Viešosios erdvės daugiausia buvo plėtojamos senamiestyje, taip pat toliau nuo centro nutolusiuose naujos statybos rajonuose. Vis dar neskiriama pakankamai dėmesio viešųjų erdvių vystymui – mažai išnaudojamos ir vystomos viešosios erdvės pripažįstamos Vilniaus silpnybe. Tuo pačiu atsirado precedentų, kuomet privatūs vystytojai taip pat plėtojo viešąsias erdves savo lėšomis, pvz. poilsio zona ties Upės gatve (Barclays privačiomis lėšomis), poilsio zona ties Verslo trikampiui Neries upės krantinėje (Adform privačiomis lėšomis).

Naujuoju ES paramos finansiniu laikotarpiu planuojama vystyti šiuos didžiuosius viešųjų erdvių projektus: Neries krantinių atnaujinimas, Misionierių sodai, Reformatų sodas, Neries senvagė, Japoniškas sodas prie Geležinio vilko ir Lvovo g., Architektūros parkas, Žirmūnų trikampis. Šie projektai koncentruosis Pietinėje ir Šiaurinėje miesto dalyse, suteiks patrauklumo rajonams, esantiems toliau nuo centrinės miesto dalies.

Kūrybinių industriją spartesnę plėtrą Užupyje ir Naujamiestyje paskatintų šios veiklos rezultatų prieinamumas bendruomenei bei kūrybinių industrijų integravimas į rajono gyvenimą. Sistemini ir koordinuota viešųjų erdvių plėtra pasitarnautų šiam tikslui. Apleistų viešųjų erdvių rekonstravimas ir naujų sukūrimas skatintų revitalizacijos procesus pereinančių rajonų patrauklumo augimą.

7.1.2.3. Religinės bendruomenės

Visoje Lietuvoje nebuvo didelio religinių bendruomenių augimo, religinių bendruomenių skaičius padidėjo nuo 695 iki 713. Ženklausios religinės bendruomenės – Romos katalikų namų – 2005-2015 metų laikotarpiu pastatyti tik 5 papildomi maldos namai.

Vilniuje naujų maldos namų statyba numatoma (jeigu būtų poreikis) Pilaitėje, Pašilaičiuose, Salininkuose, Žirmūnuose. Taip pat rezervuojamos teritorijos bažnyčių statybai naujai įsisavinamose naujos plėtros teritorijose: Gineitiškėse, Gulbinuose, Pupojuose, Pavilnyje, Trakų Vokėje.

2013-2015 metais Vilniuje naujų maldos namų pastatyta nebuvo, tačiau 2016 metais pradėta statyti Šv. Juozapo bažnyčia Pilaitėje bei Šv. Dvasios bažnyčia Grigiškėse.

Vilniuje, priešingai nei visoje Lietuvoje, 1 proc. padidėjo krikšto apeigų skaičius, tačiau tai labiau sietina su Vilniaus mieste esančiais palankiais gimstamumo rodikliais nei su didesniu nei kitur gyventojų religingumu.

Kitų religijų maldos namų skaičius per 10 metų visai nekito, o kartais ir mažėjo. Musulmonų sunitų maldos namų skaičius Lietuvoje padidėjo 1 mečete ir pasipildė dvejomis religinėmis bendruomenėmis. Lietuvai įsipareigojant priimti daugiau pabėgėlių, didėjant imigracijai, tikėtina, kad poreikis išaugs, ir ateityje gali prireikti mečetės ir Vilniuje. Artimiausi maldos namai musulmonams yra Vilniaus r., Nemėžyje. Tarp galimų vietų mečetei minimi Karoliniškėse bei Naujininkuose esantys sklypai.

7.1.2.4. Sporto infrastruktūra

Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studijos duomenimis, Vilniaus mieste yra apie 800 sporto aikščių ir aikštelių.

Vilniuje rengiamų nacionalinės reikšmės tarptautinių sportinių varžybų skaičius nėra toks didelis, koks galėtų būti. Nacionalinė futbolo komanda miesto sporto infrastruktūrą tarptautinėms varžyboms naudoja apie 4-5 kartus per metus, regbio komanda – 2-3 kartus per metus, kitų sporto šakų tarptautinio lygio varžybų skaičius siekia tik 1-2 per metus. Be nacionalinės svarbos sporto renginių, mieste vyksta 3-5 komercinės varžybos, turnyrai.

Apie 80 proc. miesto aikštelių ir aikštynų administruoja savivaldybė. Didžiausias gyventojų skaičius, tenkantis vienai sporto aikštei (daugiau negu 1000 gyventojų vienai aikštei), yra Grigiškėse, Naujininkuose ir Vilkipėdėje. Mažiausias skaičius (mačiau negu 500 vienai aikštei) – Verkiuose, Viršuliškėse ir Karoliniškėse. Vidutiniškai Vilniaus mieste 1 sporto aikštelė tenka 792 gyventojams.

Mieste dominuoja senos statybos atviro tipo sporto infrastruktūros statiniai (apie 70 proc.), didelei daliai jų yra būtinas atnaujinimas. Blogiausia sporto infrastruktūros padėtis yra Panerių seniūnijoje, tačiau šioje miesto dalyje dominuoja pramonės ir gamybos teritorijų naudojimo būdas. Gyvenamosiose teritorijose blogiausia padėtis Pašilaičiuose. Padėtis bloga ir Vilkipėdės, Justiniškių, Naujininkų bei Pilaitės seniūnijose. Nėra gera padėtis Vilkipėdės, Justiniškių, Naujininkų bei Pilaitės

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
	VP 16-23	4	52

seniūnijose, kuriose dominuoja gyvenamosios teritorijos. Geriausia padėtis Verkių, Žvėryno, Lazdynų, Žirmūnų, Antakalnio, Viršuliškių seniūnijose.

Gyventojų nuomone, atviro tipo sporto aikštelių ir aikštynų būklė Vilniaus mieste yra patenkinama arba bloga. Ypač blogai situaciją vertina reguliariai sportuojantys žmonės. Sporto ekspertų nuomone, Vilniaus miesto sporto aikštelių ir aikštynų infrastruktūra yra blogos arba patenkinamos būklės. Didelė dalis ekspertų teigia, kad bendrai mieste esančių sporto aikštelių ir aikštynų skaičius galėtų būti didesnis. Ekspertai akcentuoja ir tai, kad labai svarbu turėti sporto aikštynus, atitinkančius tarptautinius standartus, kad mieste galėtų vykti daugiau aukšto lygio tarptautinių varžybų.

Pastaraisiais metais miesto savivaldybės administracija kartu su vyriausybėmis institucijomis daug daugiau dėmesio negu ankstesniais metais skiria miesto atvirų sporto aikštelių ir aikštynų problemoms spręsti, infrastruktūrai atnaujinti.

7.1.3. Sveikatos ir socialinių paslaugų infrastruktūra

7.1.3.1. Sveikatos apsaugos infrastruktūra

Valstybiniu mastu nėra nuostatų, numatančių, koku tankumu ar atstumu viena nuo kitos gali steigtis sveikatos priežiūros įstaigos.

Asmens sveikatos priežiūrą teikiančių įstaigų kiekis yra gana stabilus, auga lėtai. 2015 metais Vilniaus teritorinės ligonių kasos turėjo sudariusios sutartis su 311 įmonių, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, tik 5 sutartys buvo su naujomis įmonėmis. Tuo tarpu medicininės reabilitacijos paslaugoms ir sanatoriniam gydymui buvo pasirašytos 82 sutartys, nei vienos naujos sutarties per metus, o dantų protezavimo paslaugoms – 144 sutarčių, jų tarpe naujų 19.

Antrinio ir tretinio lygio sveikatos paslaugų infrastruktūros plėtra per analizuojamą laikotarpį pasižymėjo jungimosi į didesnes struktūras bei optimizavimo bruožais.

Per 2005-2015 metų laikotarpį sistemingai buvo pertvarkomas Vilniaus ligoninių modelis į tripolę struktūrą – Santariškės, Lazdynai, Antakalnis.

Ateityje taip pat numatoma tęsti šią kryptį: paslaugas (išskyrus ilgalaikio gydymo) numatoma išdėstyti tik daugiaprofilinėse ligoninėse tam, kad būtų galima užtikrinti kompleksiską ir saugią sveikatos priežiūrą pacientams bei racionalų išteklių naudojimą. Statant ligonines, numatoma naudoti tokios tipologijos pastatus, kurie pritaikyti teikti šiuolaikines medicinines paslaugas, o jų atkūrimo kaštai, palyginti su jų verte, nėra dideli.

Lyginant šalies mastu, Vilnius išsiskiria aukštu antrinių ir tretinių sveikatos paslaugų prieinamumu. Vilniuje yra viena aukščiausių gydytojų koncentracijų Lietuvoje – 10 tūkst. gyventojų tenka 52 gydytojai. Kaune 10 000 gyventojų tenka 58 gydytojai. Šalies vidurkis – 38,8. Ligoninių lovų skaičius, tenkantis 10000 gyventojų šalies mastu Vilniuje yra taip pat vienas aukščiausių ir siekia 84,5 lovos (Lietuvos vidurkis – 70,5).

Remiantis Higienos instituto duomenimis, Vilniuje atliekama daugiausiai operacijų, tenkančių 100000 gyventojų (Vilniuje 12,2 tūkst., Lietuvoje – 11,7 tūkst.). Iš viso Vilniuje buvo atlikta penktadalis šalies operacijų 2015 metais. Iš to galima daryti išvadą, kad prieinamumas prie antrinių ir tretinių sveikatos paslaugų Vilniuje yra labai geras, lyginant su kitais Lietuvos miestais ir rajonais.

Vilniuje slaugos lovų skaičius atsilieka nuo šalies vidurkio ir buvo 13,5 10 tūkst. gyventojų, o šalies vidurkis – 14,5 tokiame pačiame skaičiui gyventojų. Slaugos ligoninių trūkumas įvardinamas įvairiose ataskaitose. Nors Vilniuje stacionarių slaugos paslaugų tiekimas neapsiriboja vien tik paslaugomis slaugos ligoninėse, dalis paslaugų teikiama ir ambulatorinėse įstaigose, tačiau yra vertinama, kad šiuo metu trūksta bent 150 slaugos lovų. Būtų galima numatyti slaugos ligoninės statybą arba kitaip plėsti šių paslaugų teikimą, pvz. skatinant privačias įstaigas arba pirmines sveikatos priežiūros įstaigas plėtoti šias paslaugas. Vertinant geografiniu požiūriu, nei vienos slaugos ligoninės nėra Vilniaus šiauriniuose, sovietinės statybos rajonuose. Vilniuje, didėjant senyvo amžiaus gyventojų procentinei daliai, svarbu plėtoti stacionarias slaugos paslaugas įstaigas.

Sparčiausiai gyventojų daugėjo Santariškėse, Tarandėje. Privatūs tiekėjai pasiūlė pirminės sveikatos priežiūros sprendimus šiems rajonams ir šiuose rajonuose šiuo metu yra pasiekiamų sveikatos priežiūros įstaigų. Mažiausią prieinamumą prie sveikatos priežiūros įstaigų turi Vilniaus rytiniuose ir pietiniuose kraštuose esantys rajonai – Gulbinai, Dvarčionys, Salininkai, Lentvaris, Paneriai, Trakų Vokė, Pylimėliai.

Tankiausiai apgyvendintuose mikrorajonuose – Pašilaičiuose, Fabijoniškėse, Viršuliškėse – nėra nei vienos viešos sveikatos priežiūros įstaigos. Gyventojai aptarnaujami privačių sveikatos paslaugų tiekėjų, arba turi vykti į Lazdynus ar Šeškinę.

Vilniuje išlieka aktualumas dėl greitosios medicinos pagalbos stoties pastočių išsidėstymo, kad, prirėkus skubios medicininės pagalbos, greitoji atvyktų laiku ir operatyviai. Ateityje reiktų numatyti įsteigti pastotę Baltupių ir Jeruzalės rajone. Taip pat reiktų užtikrinti pastočių funkcionavimą Žvėryne ir Centre.

Remiantis Vilniaus visuomenės sveikatos biuro parengta ataskaita už 2014 metus, Vilniaus m. gyventojų rodikliai tam tikrais atžvilgiais yra geresni už šalies vidurkį, tačiau kai kuriais nusileidžia jam. Geresni nei vidurkis rodikliai Vilniuje buvo

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	5	52	0

vidutinė gyvenimo trukmė, mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių ir dėl išorinių priežasčių, buvo mažiau sergančiųjų tuberkulioze, mažesnis paauglių gimdymo skaičius, žemesnis mirtingumas nuo kraujotakos ir mažiau sistemškai sergama ir mirštama nuo piktybinių navikų.

Prastesni nei Lietuvos vidurkis Vilniuje buvo susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius 65 ir didesnio amžiaus grupėje, mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, sergamumas ŽIV ir sergamumas lytiškai plintančiomis ligomis.

Santariškių slėnio plėtra, vis gerėjantys šalies sveikatos apsaugos sistemos rodikliai, Vilniaus sveikatos paslaugų pajėgumai bei gerėjantis susisiekimasis su sostine turėtų nulemti medicinos turizmo klasterio stiprėjimą Vilniuje. Konkurencingos paslaugos užsieniečiams yra kardiologija, plastinė chirurgija sveikatos patikrinimas, neinvazinė diagnostika, klubo ir kelio sąnario keitimo operacijos, urologinė chirurgija, reabilitacinis ir kurortinis gydymas (medicininis SPA), odontologija. Didžioji dalis šių paslaugų gali būti sėkmingai teikiama Vilniuje užsieniečiams didesnėmis apimtimis nei šiuo metu yra teikiamos.

Lietuvai įgyvendinant medicinos sveikatos klasterio viziją, būtent Vilnius pritrauks bent pusę medicinos turistų, atvykstančių į šalį. Sveikatos turistams aktualus šalies pasiekiamumas, tiesioginių skrydžių buvimas.

7.1.3.2. Socialinių paslaugų infrastruktūra

Atsižvelgiant į planuojamų teritorijų socialinės sandaros specifiką, pagal poreikį turi būti plėtojama socialinių paslaugų infrastruktūra: laikino gyvenimo įstaigos, dienos globos centrai, pensionatai, socialinės reabilitacijos tarnybos.

Vaikai ir socialinės rizikos šeimos

Vaikų skaičius vaikų globos įstaigose siekė 406. Šeimoje buvo globojamas 691 vaikas. Tikėtina, kad dėl vykdomos savivaldybės ir centrinės valdžios politikos – mažinti vaikų namų kiekius ir vaikų globą perduoti šeimynoms, leisti lengviau įsivaikinti vaikus – ir dėl mažėjančio vaikų kiekių vaikų globos įstaigose vaikų namų skaičius neturėtų augti.

Socialinės globos paslaugos vaikams be tėvų globos ir neįgaliems vaikams laikytinos atitinkančiomis normatyvus.

Pagal socialinės rizikos šeimų ir vaikų auginamų jose paplitimą ypač išsiskiria Naujininkai ir Naujoji Vilnia. Naujininkuose gyveno net penktadalis socialinės rizikos šeimų. Siekiant Vilniaus miesto socialinės integracijos, svarbu užtikrinti socialinių paslaugų tiekimo intensyvumą, skirti didesnius išteklius rajonų su didesniais socialiniais iššūkiais aptarnavimui.

Senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia

Senyvo amžiaus gyventojų skaičius ir neįgaliųjų skaičius jiems skirtose globos įstaigose per nagrinėjamą laikotarpį augo atitinkamai 29 proc. ir 39 proc.

Vilniuje trūksta šios socialinės paramos paslaugų senyvo amžiaus asmenims ir su negalia asmenims: apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose ilgalaikės socialinės globos, dienos socialinė globos paslaugų.

Šalies mastu pereinama nuo institucinės globos prie globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų alternatyvių paslaugų plėtros. Svarbus dėmesys skiriamas paslaugoms, kurios gali būti atliekamos namuose, ieškoma tinkamų finansinių modelių, kaip aptarnauti kuo didesnį paslaugų gavėjų skaičių ir kaip užtikrinti paslaugų kokybę, kaip padidinti asmens ir šeimos indėlį.

Ilgalaikės globos paslaugas senyvo amžiaus žmonėms Vilniaus miesto savivaldybė pirkto visoje Lietuvoje – Vilniaus mieste, Vilniaus rajone, Visagine, Zarasuose ir kt. Ilgalaikė globa gali būti teikiama nebūtinai remiantis teritorinio artumo principu.

Vilniuje yra didžiulis trumpalaikių socialinės globos senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems neįgaliesiems paslaugų trūkumas, ir svarbu jį spręsti teritoriniu principu, kad visi rajonai būtų padengti. Vertinant socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymą Vilniaus mieste, svarbu paminėti Vilniaus pakraščių problemą, kai nuo miesto centro nutolusių seniūnijų – Panerių, Grigiškių, Verkių, Naujosios Vilnios, Pilaitės – gyventojams, ypač asmenims su ryškiais judėjimo funkcijų sutrikimais, tam tikrų paslaugų prieinamumas yra ribotas dėl didesnių atstumų, ribotų susisiekimu visuomeniniu transportu galimybių ir pan.

Daugiausiai senyvo amžiaus gyventojų Vilniuje gyvena Karoliniškėse, Šeškinėje, Viršuliškėse (virš 30 proc. gyventojų sudaro 60 m. ir vyresni), taip pat Vilkipėdėje, Justiniškėse ir Žirmūnuose (virš 28 proc. gyventojų – 60 m. ir vyresni). Remiantis senyvo amžiaus gyventojų tankumo principu, dienos centrus būtų galima steigti šiuose mikrorajonuose. Tačiau lieka svarbus ir pasiekiamumo aspektas – reikėtų numatyti tokį centrą ir Grigiškėse bei rytinėje, pietinėje ir centrinėje miesto dalyse.

Socialinės rizikos asmenys

Krizių centrų ir laikino apgyvendinimo įstaigų motinoms ir vaikams bei nakvynės namų gyventojų kiekis stabiliai augo. Šiuo metu Vilniuje trūksta dienos centro benamiams.

Labai svarbu diferencijuoti laikino apgyvendinimo paslaugas benamiams bei krizių centro gyventojams (pvz. motinoms su vaikais) ir teikti šias paslaugas atskirai.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	6	52	0

7.2. SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų skaičiaus istoriniai duomenys yra vertinami palankiai: Vilnius auga gimusiųjų sąskaita, populiacija, lyginant su Lietuvos vidurkiu, kur kas jaunesnė. Tikėtina, kad ateinančiais metais Vilniečių skaičius toliau augs. ▪ Aktyviai vystoma ir savivaldybės ikimokyklinio ugdymo infrastruktūra, priimtas sprendimas remti materialiai šeimas, kurių vaikai lanko privačias ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Tikėtina, kad artimiausiais metais išsispres darželių trūkumo problema. ▪ Paskutiniaisiais metais vykdomas savivaldybės sporto aikštelių, mokyklų stadionų atnaujinimas, papildomi atnaujinimai planuojami ir ateityje. Tai gerina miesto įvaizdį ir gyventojų pasitenkinimą. ▪ Vilnius įtvirtino savo kaip šalies kultūros epicentro statusą ir kultūros objektų lankymo tendencijos – stipriai augančios. ▪ Vilnius turi vieną didžiausių gydytojų koncentracijų, stacionarų lovų skaičių (tenkantį 10 tūkst. gyventojų), jame atliekama daugiausiai operacijų. Prieinamumas prie antrinio ir tretinio lygio sveikatos paslaugų geriausias šalyje. ▪ Vilniuje ilgesnė nei kitur vidutinė gyvenimo trukmė, mažesnis mirtingumas nuo kraujotakos ir vėžinių susirgimų. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suminis gimstamumo rodiklis Vilniuje lygus 1,46 – toli nuo kartų kaitą užtikrinančio rodiklio, lygaus 2,1. ▪ Vilnius yra labai retas miestas, dėl ko kyla su miesto technine ir socialine infrastruktūra susijusios problemos. ▪ Vilniaus miesto pirminės apsaugos sveikatos priežiūros įstaigose registruota 14 proc. daugiau gyventojų negu bendras Vilniaus m. sav. gyventojų skaičius. Taigi, miesto infrastruktūra naudojasi kur kas daugiau gyventojų negu, pvz., Vilniuje moka mokesčius. ▪ Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietų skaičius dar nėra pakankamas. Sporto infrastruktūra, nors ir tvarkoma, kol kas nėra vertinama teigiamai. ▪ Nepakanka socialinės rūpybos infrastruktūros senyvo amžiaus žmonėms ir asmenims su negalia. ▪ Naujininkai ir Naujoji Vilnia išsiskiria miesto kontekste kaip ypač didelį kiekį socialinės rizikos šeimų turintys rajonai. Ateityje tai gali dar labiau sunkinti šių rajonų socialinę integraciją. ▪ Trūksta dienos centrų asmenims su negalia ir benamiams. ▪ Vilniuje mažesnis nei kituose miestuose slaugos lovų prieinamumas.
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nors detali informacija nėra prieinama, tikėtina, kad didelę Vilniaus emigrantų dalį sudaro studijuoti ar dirbti į užsienį išvykę jauni žmonės. Lietuvos ekonomikai augant, Vilniaus patrauklumui didėjant, tikėtinas reemigracijos augimas, didinantis sostinės gyventojų skaičių. ▪ Didelis dabartinių vaikų skaičius užtikrina naują padidėjusio gimstamumo bangą už daugiau 30 metų. ▪ Tinkamai įgyvendinus sporto infrastruktūros projektus, būtų padidintas Vilniaus patrauklumas. Papildomai, tai leistų Vilniuj pritraukti daugiau sporto renginių, kartu augtų ir atvykstamasis turizmas. ▪ Vilnius turi plėsti savo kultūrinių paslaugų potencialą – pagal muziejų lankymo augimo tendencijas ir didėjančius turistų srautus, Vilniuje galėtų plėtotis daugiau kultūros objektų. ▪ Vilnius galėtų sėkmingai pritraukti medicinos turistus, nes čia gerai išvystytos konkurencingos medicinos sritys, dėl kurių važiuojama gydytis svetur. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vilniaus gyventojų skaičius stipriai priklauso nuo vidinės migracijos. Mažėjant gyventojų skaičiui šalyje, vidinė migracija, tikėtina, taip pat mažės. Tai galimai lems mažesnę atvykusiųjų gyventi į Vilnių skaičių ateityje. ▪ Tam tikro amžiaus populiacijos dalies išskirtinumas lemia populiacijos cikliškumą. Su tuo susijusi ir socialinė infrastruktūra. Pavyzdžiui, dabartinis ikimokyklinio ugdymo įstaigų poreikis, tikėtina, sumažės ateityje dėl mažos dabartinės 10-19 amžiaus gyventojų dalies. ▪ Jeigu dabar tankiai užstatyti miegamieji rajonai retės ir ateityje, o gyventojų daugės periferinėse zonose, gali kilti su tuo susijusios problemos. Pavyzdžiui, švietimo infrastruktūra nebus geografiškai patraukli gyventojų pasiskirstymui. ▪ Senėjančios visuomenės kontekste pasijaus didžiulis trūkumas stacionarių socialinių paslaugų senyvo amžiaus žmonėms. ▪ Miestui plečiantis ir augant transporto apkrovoms, neužteks greitosios medicinos pagalbos stočių. ▪ Pirminių sveikatos apsaugos paslaugų tinklas pernelyg lėtai plėsis ir ilgainiui gyventojų prieinamumas prie šių paslaugų mažės, ypač šiauriniuose rajonuose. ▪ Vilniuje didės tam tikrų rajonų socialinė atskirtis (rajonų su dideliu senyvo amžiaus žmonių procentu) bei rajonų su socialinės rizikos bruožais.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	7	52	0

7.3. Gyventojai

7.3.1. Gyventojų skaičius

Apibrėžimai

Demografinės senatvės koeficientas – tai pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus.

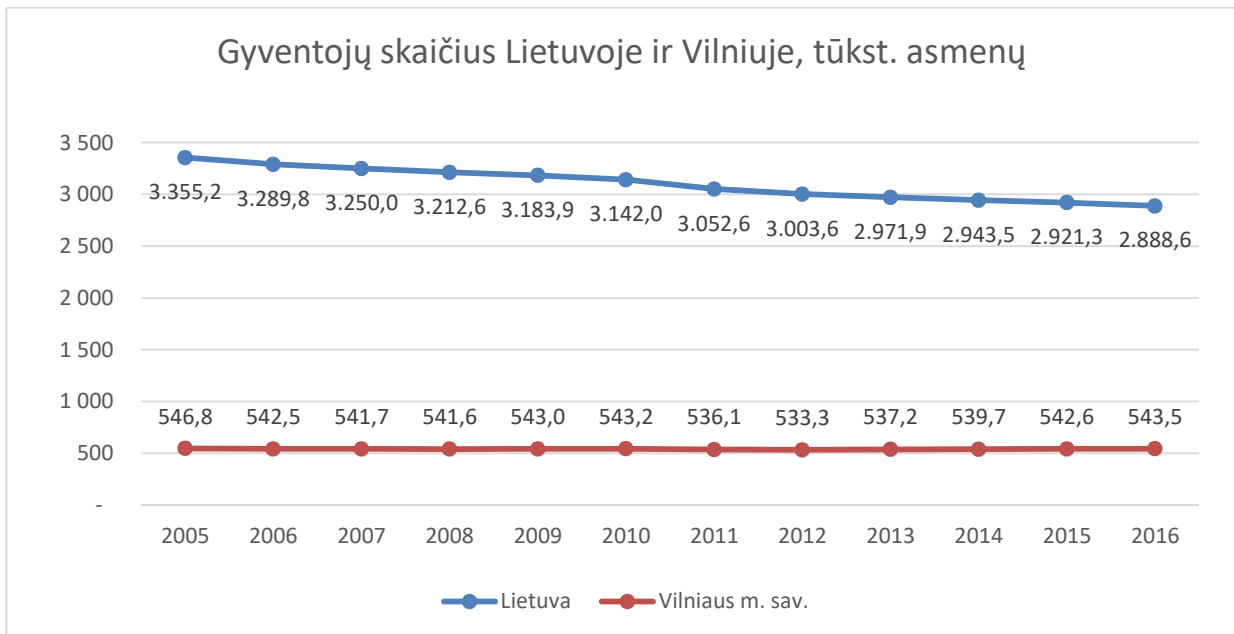
Medianinis gyventojų amžius – gyventojų amžiaus reikšmė, kuri atitinka gyventojų variacinės eilutės vidurinę reikšmę, t. y. dalija gyventojus į dvi vienodas dalis taip, kad pusė jų yra jaunesni nei medianinio amžiaus, kita pusė – vyresni.

Suminis gimstamumo rodiklis apibrėžia vidutinį gyvų gimusiųjų skaičių, kurį moteris pagimdė per visą savo reproduktyvų gyvenimo laikotarpį (būdama 15–49 metų amžiaus) ir kiekvienoje amžiaus grupėje išliktų tų metų gimstamumo rodiklis.

Tarptautinė neto migracija – imigrantų ir emigrantų skaičiaus skirtumas.

Vidaus neto migracija – atvykusiųjų ir išvykusiųjų skaičiaus skirtumas.

Nuo 2005 iki 2016 metų Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo net 13 proc., o tai yra didžiausias populiacijos netekimas visoje Europos Sąjungoje (toliau – ES)¹. 2016 metais Lietuvoje gyveno 2889 tūkst. gyventojų. Vilniaus m. sav. šių metų pradžioje buvo 543 tūkst. gyventojų, 3 tūkst. arba 1 proc. mažiau negu 2005 metais². Tačiau sostinės dalis Lietuvoje padidėjo nuo 16,3 proc. 2005 iki 18,8 proc. 2016 metais. Vilniaus miesto savivaldybės demografinė raida atitinka pasaulinius demografinės raidos scenarijus – didėjantį urbanizacijos lygį. Jungtinių Tautų Organizacija (toliau – JTO) prognozuoja, kad miestų gyventojų daugės ir ateityje.

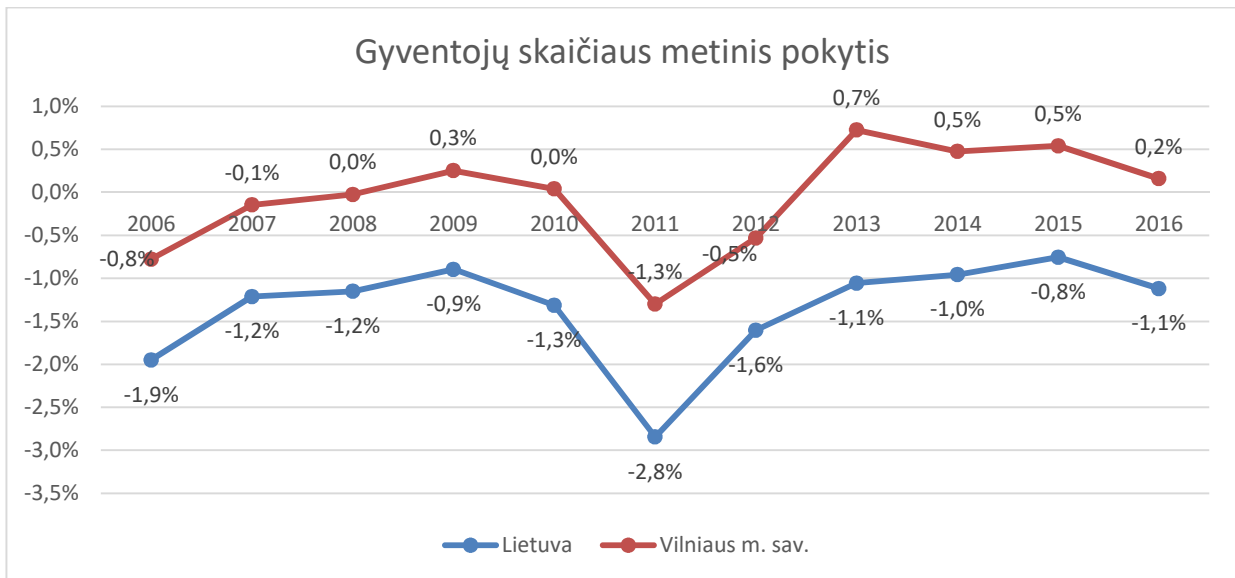
Pav. Nr. 7.3.1-1. Gyventojų skaičius metų pradžioje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Gyventojų skaičius Vilniuje kito pagal panašias tendencijas, kaip ir visoje Lietuvoje, tačiau metinis pokytis buvo 1-2 proc. punktais didesnis (pav. Nr. 7.3.1-2). Po įstojimo į ES, atsivėrus sienoms, gyventojų Vilniuje kiek sumažėjo, o po to neženkliai vėl augo iki 2010 metų. 2011 metais stebimas ženklus gyventojų skaičiaus sumažėjimas, tačiau 2010 metais, įvedus prievolę nuolatiniams šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas, savo išvykimą deklaravo jau ir ankstesniais metais išvykę piliečiai. Nuo 2013 metų stebimas silpnas Vilniaus gyventojų skaičiaus augimas.

¹ Eurostat, 2016

² Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	8	52	0

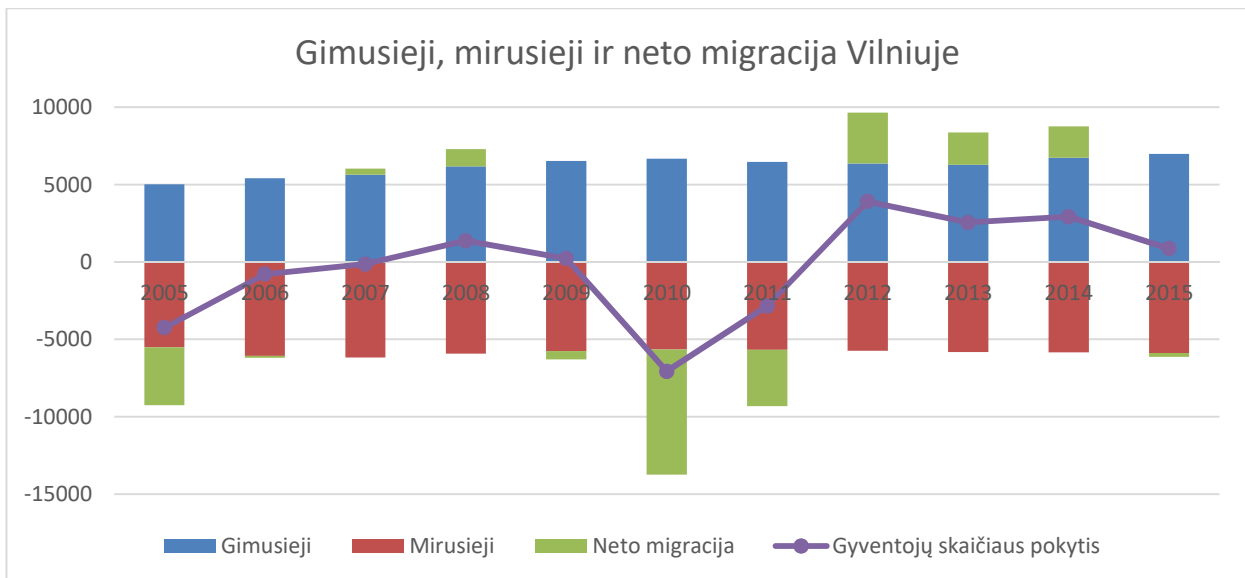

Pav. Nr. 7.3.1-2. Gyventojų skaičiaus metinis pokytis. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Gyventojų kaitos veiksniai

2005-2015 metų periodu Vilniuje gimė 68,25 tūkst. gyventojų, mirė 64,04 tūkst. gyventojų, o neto migracija (vidaus ir tarptautinė) buvo neigiama ir lygi -7,49 tūkst. Taigi, viso periodu metu Vilniaus gyventojų skaičius sumažėjo 3,25 tūkst.³ Paskutinių metų tendencijos buvo teigiamos: natūralus gyventojų prieaugis (skirtumas tarp gyvų gimusiųjų ir mirusiųjų skaičiaus) buvo teigiamas jau nuo 2008 metų, neto migracija 2012-2014 metais buvo taip pat teigiama. Tačiau 2015 metais neto migracija vėl įgavo neigiamą ženklą, stipriai išaugus iš Vilniaus išvykusiųjų skaičiui.

Apskritai Vilniui didžiulę įtaką daro vidaus migracija. Nors išsami statistika nėra pateikiama Lietuvos statistikos departamento rodiklių duomenų bazėje, vis dėlto yra turimi neto migracijos ir neto tarptautinės migracijos skaičiai, visam 2005-2015 metų periodui lygūs atitinkamai -7,49 tūkst. ir -42.21 tūkst.⁴ Tai reiškia, kad bent keliasdešimt tūkstančių gyventojų į Vilnių atvyko iš kitų Lietuvos miestų. Taigi, Vilniaus situacija nėra tokia bloga kaip visos Lietuvos būtent kitų miestų ir rajonų sąskaita.

Pav. Nr. 7.3.1-3. Gimusieji, mirusieji ir neto migracija Vilniuje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

³ Lietuvos statistikos departamentas, 2016

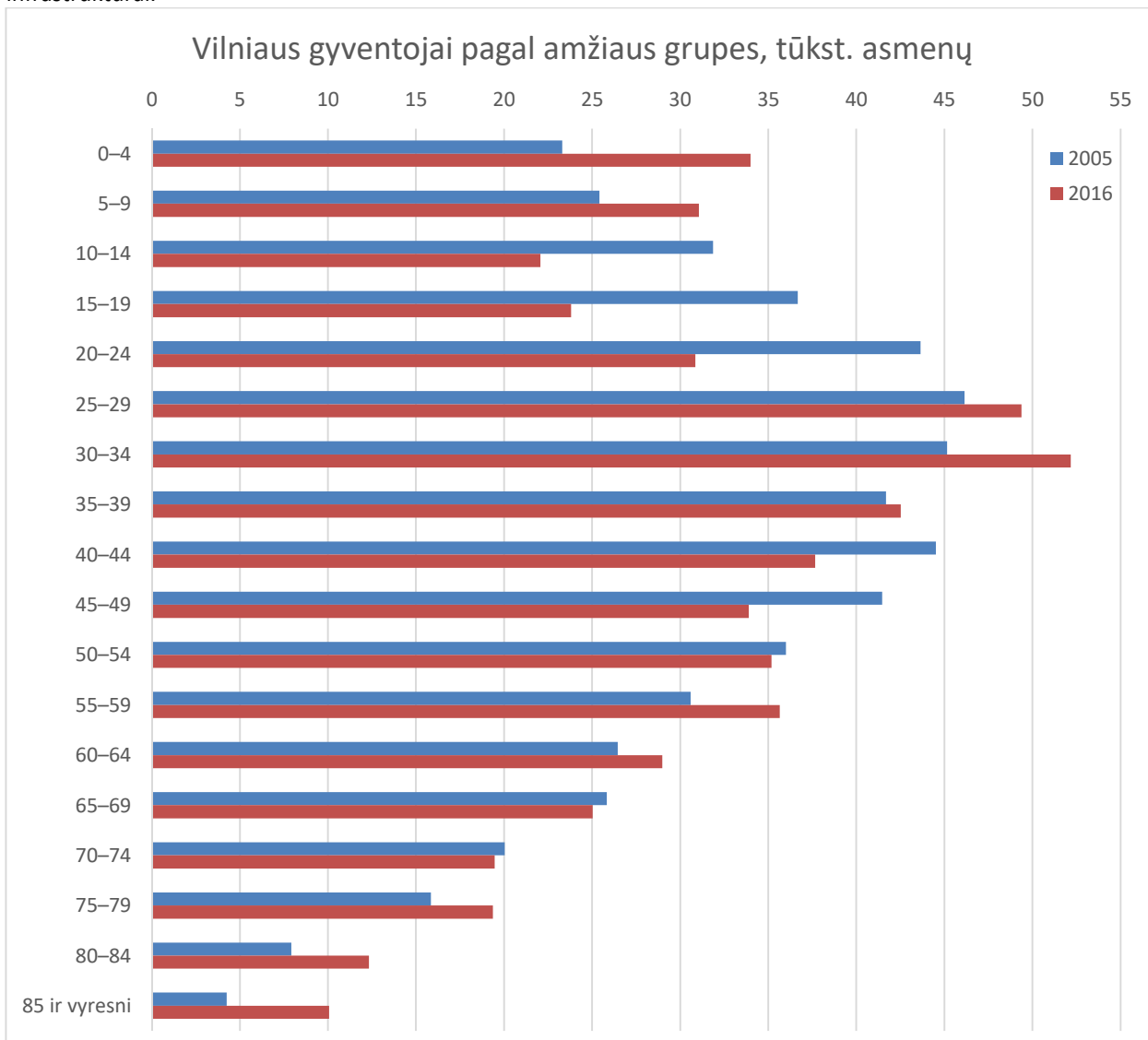
⁴ Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	9	52	0

7.3.2. Gyventojų struktūra

Nuo 2005 iki 2016 metų Vilniaus darbingo amžiaus populiacijos dalis sumažėjo nuo 66,0 proc. iki 64,2 proc. Tačiau gera žinia yra tai, kad sumažėjimą lėmė ne tik 1,0 proc. punktu paaugusi pensinio amžiaus gyventojų dalis (nuo 18,0 proc. iki 19,0 proc.), bet ir 0,9 proc. punkto ūgtelėjusi 0-15 metų amžiaus gyventojų dalis (nuo 16,0 proc. iki 16,9 proc.)⁵. Įdomu tai, kad Vilniaus tendencijos skiriasi nuo visos šalies situacijos: Lietuvoje 0-15 metų amžiaus gyventojų dalis 2005-2016 metų periodu sumažėjo nuo 18,6 proc. Iki 15,7 proc., pensinio amžiaus gyventojų dalis išaugo nuo 20,5 proc. iki 22,3 proc.

Kaip iliustruojama *pav. Nr. 7.3.2-1*, Vilniuje, lyginant su 2005 metais, ypač išaugo 0-9 metų vaikų skaičius. Tuo tarpu 10-24 metų amžiaus vilniečių skaičius ženkliai krito. Tokios gimstamumo bangos itin svarbios socialinei, ypač švietimo, infrastruktūrai.

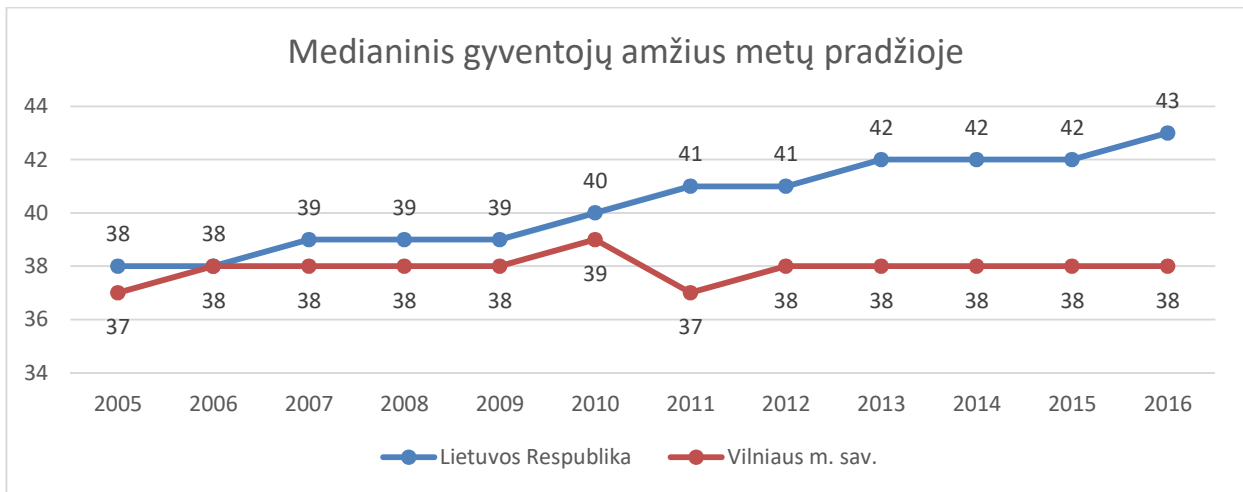
Pav. Nr. 7.3.2-1. Vilniaus gyventojai pagal amžiaus grupes. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Medianinis Vilniaus gyventojų amžius 2016 metais buvo lygus 38 metams. Nuo 2005 metų šis rodiklis kito labai neženkliai (*pav. Nr. 7.3.2-2*). Tuo tarpu šalies medianinis gyventojų amžius 2005-2016 metų periodu paaugo 5 metais. Žemesniam medianiniam gyventojų amžiui teigiamą įtaką daro paskutiniiais metais augantis gimusiųjų skaičius: 2015 metais gimė net 6991 vaikai – didžiausias skaičius per visą laikotarpį nuo 2005 metų (*pav. Nr. 7.3.2-3*). Šie skaičiai itin svarbūs, turint omeny vietų darželiuose trūkumo problemą Vilniaus m. sav.

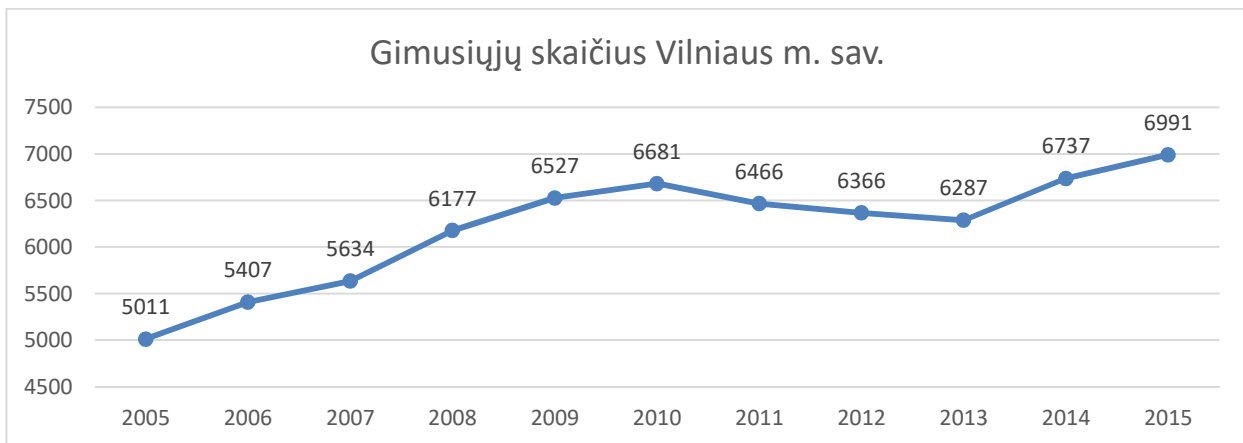
Dar vienas rodiklis, kuriam teigiamą įtaką darė didelis gimusiųjų skaičius – demografinės senatvės koeficientas arba pagyvenusių žmonių (nuo 65 metų) skaičius, tenkantis 100 vaikų iki 15 metų. Vilniuje šis rodiklis, lygus 99, taip pat palankesnis negu Lietuvoje – net 30 vienetų mažesnis (*pav. Nr. 7.3.2-4*). Nuo 2009 metų šis rodiklis Vilniuje mažėja.

⁵ Lietuvos statistikos departamentas, 2016

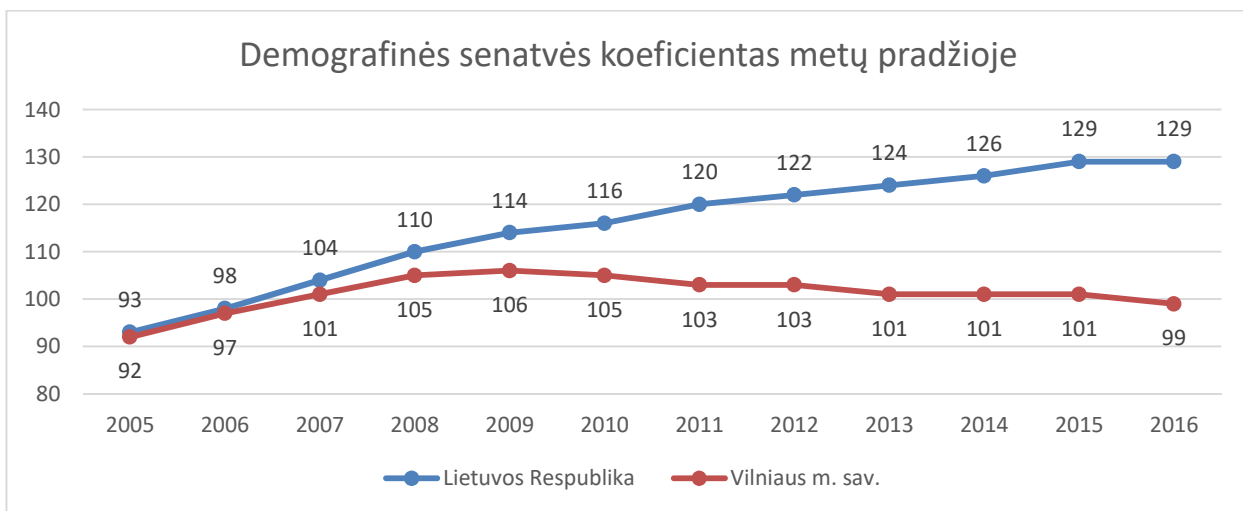
Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	10	52	0

Pav. Nr. 7.3.2-2. Medianinis gyventojų amžius. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Pav. Nr. 7.3.2-3. Gimusiųjų skaičius Vilniuje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

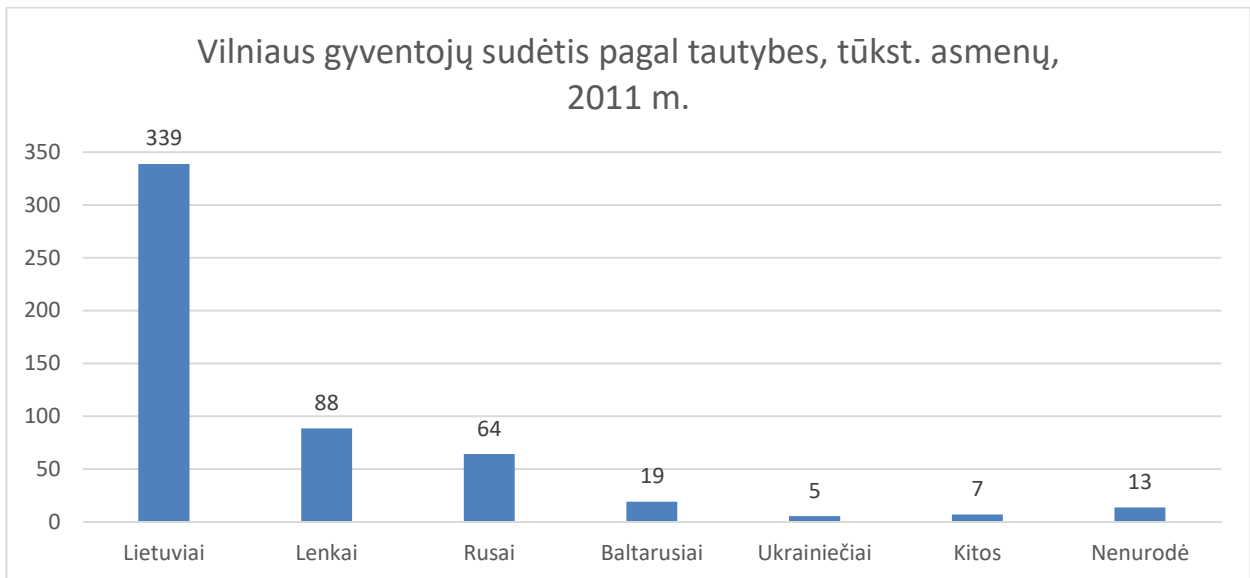

Pav. Nr. 7.3.2-4. Demografinės senatvės koeficientas. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį Vilniuje 2005-2016 metų periodu nekito: Vilniuje 55 proc. gyventojų sudaro moterys, 45 proc. – vyrai. Šis skirtumas yra gana didelis – Vilniuje moterų skaičius net 24 proc. didesnis negu vyrų.

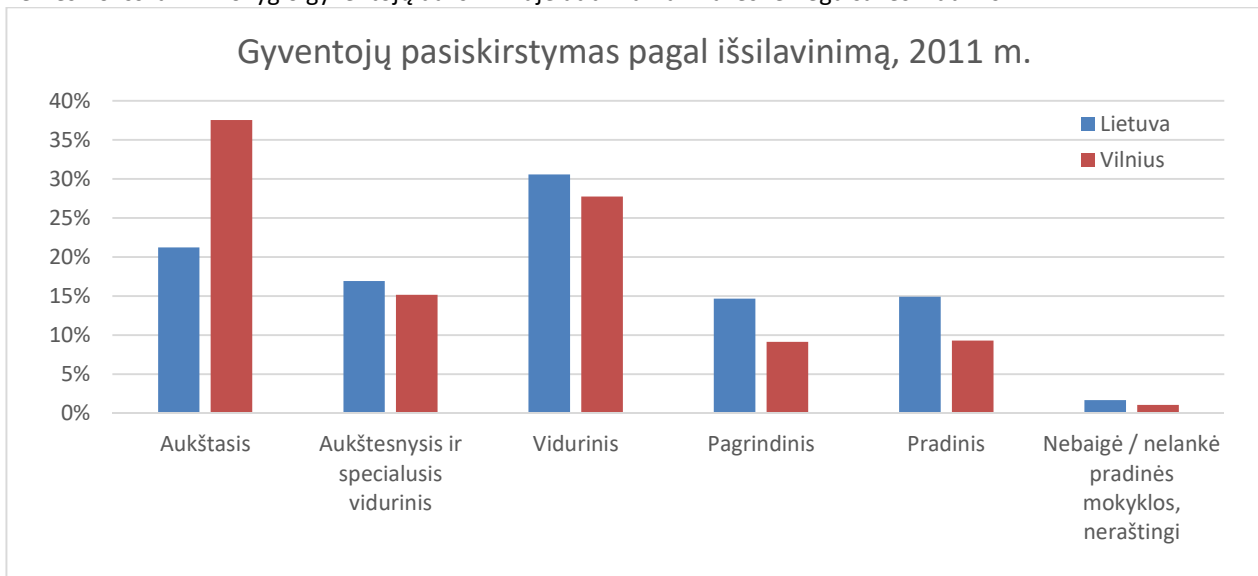
Pagal 2011 metų Lietuvos Respublikos visuotinio gyventojų ir būstų surašymo (toliau – surašymas) duomenimis, 2011 metais Lietuvoje gyveno 154 tautybių gyventojai. Vilnius buvo daugiatautiškiausias Lietuvos miestas, jame gyveno 128 tautybių gyventojai. Beveik du trečdalius gyventojų sudarė lietuviai (339 tūkst.), taip pat gyveno 88 tūkst. lenkų, 64 tūkst. rusų, 19 tūkst. baltarusių, 5 tūkst. ukrainiečių, 2 tūkst. žydų, beveik tūkstantis totorių.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	11	52	0

Pav. Nr. 7.3.2-5. Vilniaus gyventojų tautinė sudėtis. Šaltinis: Lietuvos Respublikos visuotinis gyventojų ir būstų surašymas, 2011 m.

Surašymo duomenimis, 38 proc. Vilniaus gyventojų turi aukštąjį išsilavinimą. Tai yra net 16 proc. punktu daugiau negu Lietuvos vidurkis (pav. Nr. 7.3.2-6). Tam tikrose amžiaus grupėse aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis dar didesnė - pavyzdžiui, 30-39 amžiaus grupėje ši dalis siekia net 55 proc. (22 proc. punktais daugiau negu šalies vidurkis). Žemesnio išsilavinimo lygio gyventojų dalis Vilniuje atitinkamai mažesnė negu šalies vidurkis.

Pav. Nr. 7.3.2-5. Lietuvos ir Vilniaus gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą. Šaltinis: Lietuvos Respublikos visuotinis gyventojų ir būstų surašymas, 2011 m.

Gyventojai pagal Vilniaus m. rajonus

Didžiausias gyventojų skaičius pagal Vilniaus rajonus gyvena Fabijoniškėse, Žirmūnų pietinėje dalyje, Lazdynuose bei Šeškinėje (lentelė Nr. 7.3.2-1)⁶. Didžiausias prieaugis nuo 2007 iki 2015 metų stebėtas Tarandėje, kur gyventojų skaičius išaugo net 10 tūkst. Taip dideliu prieaugiu pasižymėjo Santariškės, Pilaitės šiaurinė dalis bei Verkiai – išryškėja gyventojų gausėjimas šiaurinėse periferinėse Vilniaus m. sav. teritorijose. Didžiausias procentinis augimas stebėtas Pilaitės šiaurinėje dalyje (+664 proc.), kuri, tikėtina, plės ir ateinančiais metais. Dvylikoje Vilniaus m. sav. rajonų gyventojų skaičius mažėjo, o daugiausiai gyventojų neteko Šeškinė, Naujininkai, Vilkipėdė, Karoliniškės bei Šnipiškės – išryškėja gyventojų skaičiaus mažėjimas kompaktiškai užstatytoje miesto dalyje, ypač sovietinės statybos rajonuose.

Tankiausiai apgyvendintais rajonais buvo ir išlieka Justiniškės, Žirmūnų pietinė dalis, Fabijoniškės, Pašilaičiai, Karoliniškės, Šeškinė, Naujininkai, Šnipiškės, Naujamiestis. Mažiausiai tankiai – Kuprioniškės, Gariūnai, Vaidotai. O užstatytose teritorijose tankiausiai gyvenami, t.y. kompaktiškiausi rajonai yra Justiniškės, Karoliniškės, Pilaitės pietinė dalis,

⁶ SJ Vilniaus planas, 2015

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	12	52	0

Fabijoniškės, Šeškinė, Vilkpėdė, Žirmūnų pietinė dalis. Mažiausiai kompaktiškai gyvenami rajonai yra Gariūnai, Kirtimai, Gureliai, Kuprioniškės, Aukštieji Paneriai.

Neigiami pokyčiai, t.y. mažėja gyventojų tankis užstatytose teritorijose, vyksta daugumoje BP projektinių rajonų. Vis tik periferiniai rajonai – Tarandė, Vilkpėdė ir Pilaitės šiaurinė dalis – užstatomi gan kompaktiškai, tankinant esamas teritorijas. Nuosaikesni teigiami pokyčiai vyksta centrinėje miesto dalyje, Pavilnyje ir Gureliuose. Didžiausi gyventojų tankio nuostoliai jaučiami sovietiniuose daugiabučių namų rajonuose.

Gyventojų skaičius pagal rajonus 2015 metais iliustruotas *pav. Nr. 7.3.2-6*, o 2007-2015 metų pokytis – *pav. Nr. 7.3.2-7*.

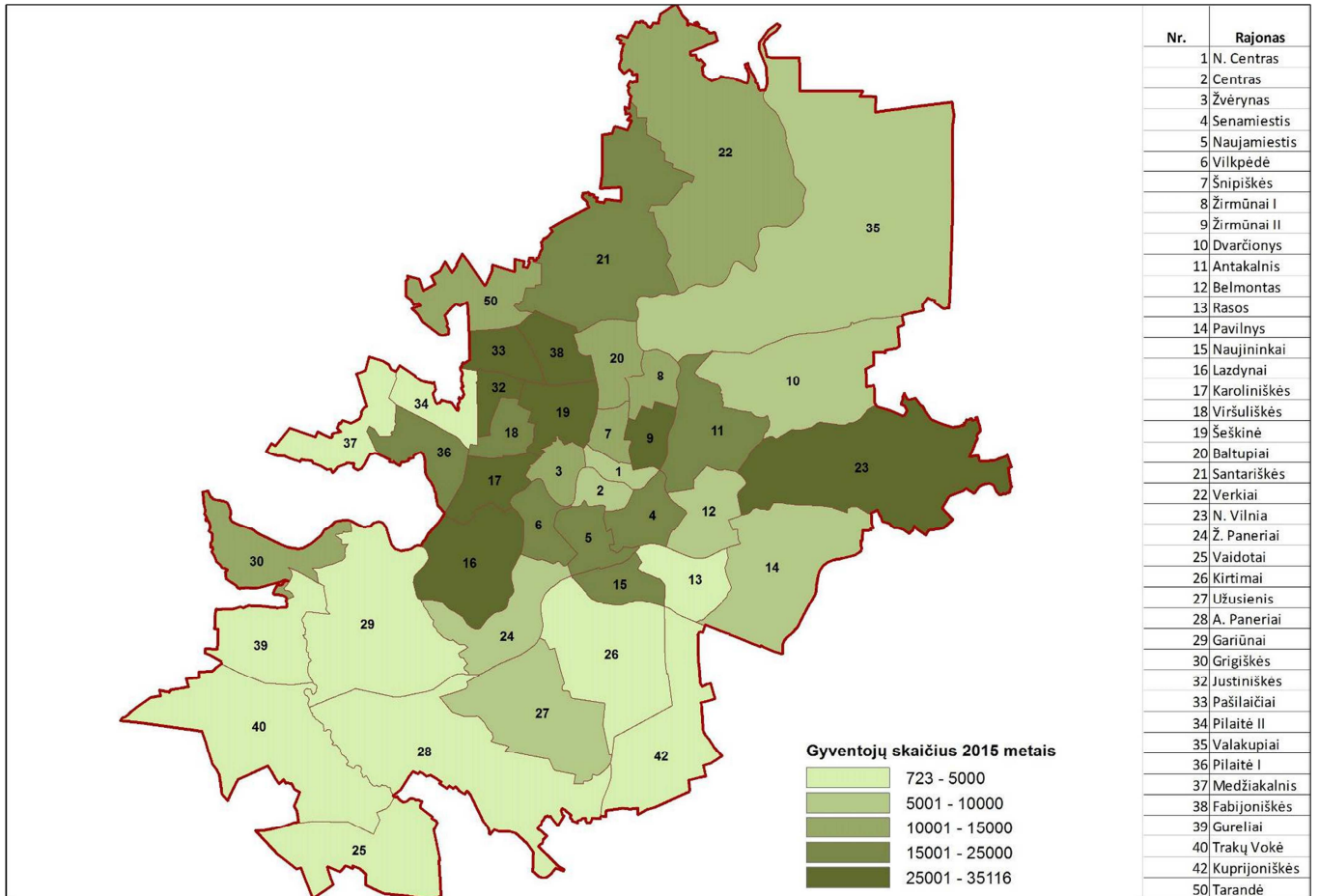
Lentelė Nr. 7.3.2-1. Gyventojai Vilniaus m. sav. rajonuose. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Rajonas	Gyventojų skaičius ⁷			Prieaugis 2007-2015	Proc. pokytis 2007-2015	Tankis: gyv./ha
	2004 m.	2007 m.	2015 m.			
FABIJONIŠKĖS	34 741	36 091	35 116	-975	-3%	95,10
ŽIRMŪNŲ PIETINĖ DAL.	30 635	32 281	33 240	959	3%	131,37
LAZDYNAI	30 978	31 648	32 929	1 281	4%	33,08
ŠEŠKINĖ	33 950	34 494	32 444	-2 050	-6%	70,76
PAŠILAIČIAI	24 408	25 671	29 333	3 662	14%	89,98
JUSTINIŠKĖS	28 853	29 724	28 880	-844	-3%	146,23
KAROLINIŠKĖS	29 203	29 709	28 011	-1 698	-6%	75,04
NAUJA VILNIA	26 421	27 126	26 763	-363	-1%	11,31
ANTAKALNIS	23 611	24 083	23 167	-916	-4%	27,73
SANTARIŠKĖS	14 363	16 490	22 799	6 309	38%	11,11
NAUJAMIESTIS	20 322	20 266	21 185	919	5%	61,09
NAUJININKAI	22 625	22 942	21 081	-1 861	-8%	67,72
SENAMIESTIS	19 269	19 130	20 460	1 330	7%	51,22
PILAITĖS PIETINĖ DAL.	14 489	15 888	17 655	1 767	11%	33,67
VILKPĖDĖ	16 969	16 962	15 259	-1 703	-10%	45,57
VIRŠULIŠKĖS	14 858	15 246	15 015	-231	-2%	58,53
BALTUPIAI	11 155	11 885	13 429	1 544	13%	31,12
ŽIRMŪNŲ ŠIAURINĖ DAL.	13 879	13 968	13 199	-769	-6%	48,10
TARANDĖ	1 074	3 134	13 160	10 026	320%	19,24
ŠNIPIŠKĖS	14 462	14 347	12 844	-1 503	-10%	65,66
ŽVĖRYNAS	11 334	11 439	12 604	1 165	10%	48,09
GRIGIŠKĖS	11 532	11 680	12 020	340	3%	17,16
VERKIAI	4 615	6 510	10 483	3 973	61%	3,36
DVARČIONYS	5 255	6 049	8 177	2 128	35%	5,32
PAVILNYS	3 251	3 790	7 517	3 727	98%	5,04
BELMONTAS	6 874	7 138	7 339	201	3%	13,89
CENTRAS	6 728	6 489	7 155	666	10%	38,83
VALAKUPIAI	4 278	4 879	6 937	2 058	42%	1,30
UŽUSIENIS	5 403	5 896	6 542	646	11%	4,96
Ž. PANERIAI	5 858	5 950	6 190	240	4%	8,36
NAUJAS CENTRAS	3 951	4 228	5 055	827	20%	32,25
PILAITĖS ŠIAURINĖ DAL.	352	625	4 773	4 148	664%	12,68
RASOS	4 460	4 303	4 425	122	3%	8,30
A. PANERIAI	2 225	2 710	4 317	1 607	59%	1,80

⁷ Šie duomenys įtraukia konkrečią vietą deklaravusius gyventojus bei konkrečios vietos nedeklaravusius gyventojus

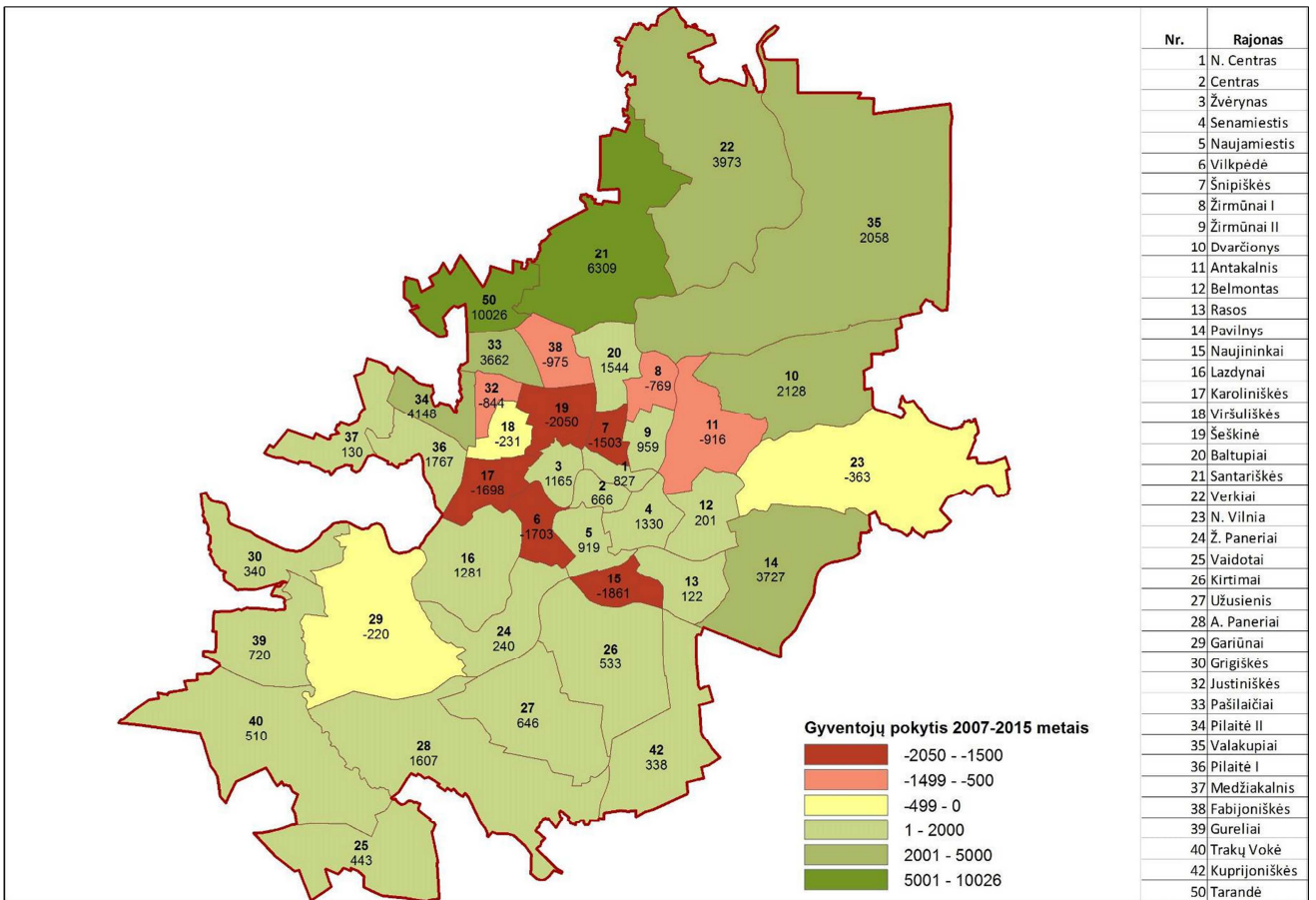
Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	13	52	0

KIRTIMAI	2 657	2 855	3 388	533	19%	2,30
TRAKŲ VOKĖ	1 999	2 282	2 792	510	22%	1,36
GARIŪNAI	1 636	1 680	1 460	-220	-13%	0,72
GURELIAI	326	498	1 218	720	145%	1,46
VAIDOTAI	406	545	988	443	81%	0,84
KUPRIONIŠKĖS	252	394	732	338	86%	0,60
MEDŽIAKALNIS	511	593	723	130	22%	1,22

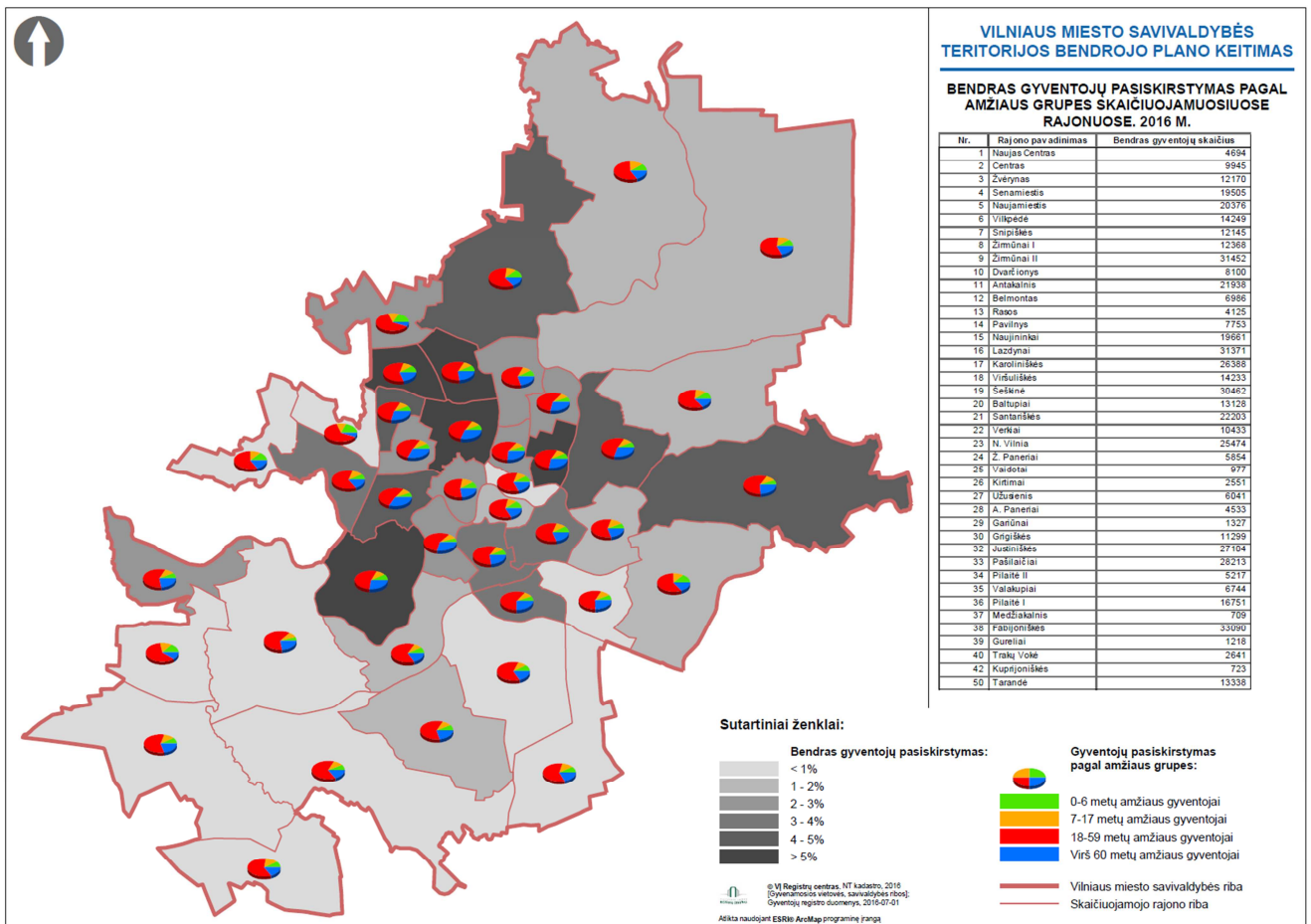

Pav. Nr. 7.3.2-6. Gyventojų skaičius Vilniaus rajonuose 2015 metais. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Projekto žymuo VP 16-23	Lapas	Lapų	Laida
	14	52	0

Pav. Nr. 7.3.2-7. Gyventojų skaičiaus pokytis pagal Vilniaus rajonus 2007-2015 metais. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Pav. Nr. 7.3.2-8. Gyventojų skaičius Vilniaus rajonuose pagal amžiaus grupes. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	15	52	0

Vertinant gyventojus Vilniaus rajonuose pagal amžių, pastebima didesnė 0-6 metų amžiaus vaikų dalis šiaurinėje Pilaitės dalyje (Pilaitė II), Tarandėje, taip pat Gureliuose, Pavilnyje, Medžiakalnyje, Santariškėse. Seniausi rajonai, vertinant 60 ir daugiau amžiaus žmonių dalį, yra Karoliniškės, Viršuliškės ir Šeškinė, kur šio amžiaus gyventojų dalis viršija 30 proc. Išsamesnė informacija pateikta lentelėje Nr. 7.3.2-2.

Lentelė Nr. 7.3.2-2. Gyventojų dalis atskiruose rajonuose pagal amžiaus grupes. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Nr.	Rajonas	Gyventojų skaičius	Amžius			
			0-6 metai	7-17 metų	18-59 metai	60 ir daugiau metų
1	N. Centras	4694	9,6%	10,5%	61,9%	18,0%
2	Centras	9945	11,0%	10,7%	61,3%	17,0%
3	Žvėrynas	12170	9,2%	13,3%	55,3%	22,3%
4	Senamiestis	19505	8,7%	11,1%	61,1%	19,2%
5	Naujamiestis	20376	7,9%	8,7%	60,8%	22,7%
6	Vilkipėdė	14249	5,3%	7,9%	57,8%	28,9%
7	Šnipiškės	12145	6,3%	8,3%	59,5%	25,9%
8	Žirmūnai I	12368	6,5%	8,1%	56,9%	28,6%
9	Žirmūnai II	31452	7,7%	9,6%	55,0%	27,7%
10	Dvarčionys	8100	10,5%	12,8%	62,3%	14,4%
11	Antakalnis	21938	7,5%	9,3%	53,7%	29,4%
12	Belmontas	6986	7,2%	12,8%	60,0%	19,9%
13	Rasos	4125	6,8%	10,5%	57,9%	24,7%
14	Pavilnys	7753	13,0%	12,6%	59,9%	14,4%
15	Naujininkai	19661	6,1%	8,9%	59,9%	25,2%
16	Lazdynai	31371	8,1%	9,8%	55,2%	26,9%
17	Karoliniškės	26388	6,4%	8,3%	52,3%	33,1%
18	Viršuliškės	14233	7,2%	9,0%	52,1%	31,7%
19	Šeškinė	30462	7,0%	9,4%	52,9%	30,8%
20	Baltupiai	13128	8,5%	9,8%	61,1%	20,6%
21	Santariškės	22203	11,5%	11,6%	62,8%	14,0%
22	Verkiai	10433	10,0%	15,6%	58,3%	16,0%
23	N. Vilnia	25474	6,6%	9,8%	59,7%	23,9%
24	Ž. Paneriai	5854	7,8%	8,4%	67,5%	16,3%
25	Vaidotai	977	8,6%	13,8%	61,9%	15,7%
26	Kirtimai	2551	9,1%	9,6%	64,6%	16,7%
27	Užusienis	6041	7,5%	9,8%	62,1%	20,6%
28	A. Paneriai	4533	7,3%	10,4%	66,8%	15,5%
29	Gariūnai	1327	4,7%	8,4%	64,4%	22,5%
30	Grigiškės	11299	7,5%	10,3%	59,8%	22,4%
32	Justiniškės	27104	7,5%	9,9%	53,9%	28,6%
33	Pašilaičiai	28213	9,5%	10,9%	60,0%	19,6%
34	Pilaitė II	5217	18,2%	12,2%	63,8%	5,8%
35	Valakupiai	6744	9,2%	13,7%	58,9%	18,3%
36	Pilaitė I	16751	8,0%	11,5%	65,6%	14,9%
37	Medžiakalnis	709	12,4%	12,7%	58,8%	16,1%
38	Fabijoniškės	33090	7,9%	9,6%	59,7%	22,9%
39	Gureliai	1218	13,1%	14,9%	62,0%	10,1%
40	Trakų Vokė	2641	8,2%	11,9%	60,2%	19,7%

42	Kuprijoniškės	723	8,6%	12,3%	61,4%	17,7%
50	Tarandė	13338	16,8%	14,0%	63,5%	5,7%
	Iš viso	547489	8,3%	10,2%	58,3%	23,1%

Kaip teigiama Vilniaus miesto integruotoje teritorijos vystymo programoje, svarbus paskutinių dešimtmečių Vilniaus m. sav. apgyvendinimo ypatumas – dispersiška gyventojų sklaida periferinėje miesto teritorijoje. Vilniaus teritorijos (400 kv. km), apimančios ne tik urbanizuotas teritorijas, gyventojų apgyvendinimo tankis siekia tik 13,55 gyv./ha. Vilniaus m. sav. teritorijos gyventojų tankumas yra mažesnis nei analogiškų Europos miestų (pvz., Rygos – 26,2 gyv./ha, Prahos – 25,6 gyv./ha)⁸. Dispersiškumas ryškėjo ir 2004-2015 metų periodu – būtent tolimesniuose miesto rajonuose augimas buvo didžiausias (*lentelė Nr. 7.3.2-1*). Vilniaus miesto integruotoje teritorijos vystymo programoje teigiama, kad jau 7 km nuo Vilniaus centro nėra 30 gyv./ha tankio, minimaliai reikalingo, kad atsipirktų kuriama techninė ir socialinė infrastruktūra. Didelės senos statybos būsto eksploatacinės išlaidos, kompleksinės gyvenamųjų rajonų renovacijos nebuvimas daro centro ir vidurinės zonos gyvenamosios statybos rajonus nepatrauklius, verčia jaunesnio amžiaus žmones ieškoti būsto periferinėje zonoje. Viena iš neigiamų tokio miesto užstatymo pasekmių – labai netolygi gyventojų amžiaus struktūra miesto teritorijoje. Vidurinėje miesto struktūros zonoje lieka senstantys gyventojai. Tai ypač būdinga XX a. šešto–aštunto dešimtmečių statybos „miegamiesiems“ Lazdynų, Karoliniškių, Viršuliškių, Žirmūnų, Naujamiesčio, Naujosios Vilnios rajonams. Vidurinės miesto zonos gyventojų senėjimo priežastis – pakankamai didelės nerenovuotų senos statybos daugiabučių gyvenamųjų namų (ir kvartalų) būstų kokybė ir jų eksploatacinės išlaidos. Dėl to jaunesnio amžiaus žmonės yra linkę statytis arba pirkti naują būstą periferinėje zonoje (ne tik miesto, bet ir kaimyninių savivaldybių teritorijoje) dėl palankesnių žemės, nekilnojamojo turto kainų, mažesnių būsto eksploatacinių išlaidų⁹.

7.3.3. Gyventojų skaičiaus demografinė prognozė

Lietuvos gyventojų demografinės prognozės rezultatai skiriasi, nagrinėjant skirtingus šaltinius. Labiausiai pesimistiškai nuteikia Europos Komisijos (toliau – EK) prognozė, pagal kurią 2050 metais Lietuvoje gyvens 1,91 mln. gyventojų (*pav. Nr. 7.3.3-1*). Lietuvai prognozuojamas didžiausias populiacijos mažėjimas visoje ES, lygus 34 proc. (*pav. Nr. 7.3.3-2*). Antroje vietoje pagal didžiausią gyventojų netekimą lieka Latvija (-27 proc.), Estijoje ir Lenkijoje pagal ES prognozes populiacija taip pat mažės (atitinkamai -14 proc. ir -10 proc.).

Kiek kitokia JTO prognozė, pagal kurią populiacija Lietuvoje sumažės iki 2,38 mln. Euromonitor International prognozė pateikiama tik iki 2030 metų, o gyventojų skaičiaus prognozė labiau optimistiška už EK, bet mažiau optimistiška už JTO spėjimus. Šiuos skirtingus rezultatus lemia skirtingos prielaidos, susijusios su gimstamumo, mirtingumo ir migracijos prognozėmis. EK prognozės, atliktos 2013 metais, prielaidos viešai prieinamos Eurostat puslapyje. Šios prognozės daromos prielaidos atrodo ganėtinai pesimistiškai. Pavyzdžiui, 2015 metų suminis gimstamumo rodiklis Lietuvai EK prognozėje lygus 1,62, kai tuo tarpu pagal faktinius duomenis šis rodiklis šalyje siekė 1,70. Vis dėlto, ši suminio gimstamumo rodiklio vertė dar gana toli nuo lygio, galinčio užtikrinti kartų kaitą (kartų kaita užtikrinama, kai suminis gimstamumo rodiklis yra artimas 2,1). Tarptautinės migracijos prognozės 2014 ir 2015 metams taip pat labiau pesimistiškos negu faktiniai duomenys: prognozuota atitinkamai -33,4 tūkst. ir -34,0 tūkst., o pagal faktinius duomenis neto migracija siekė -12,3 tūkst. 2014 metais ir -22,4 tūkst. 2015 metais¹⁰.

JTO prognozėmis irgi būtų sunku pasikliauti, mat pagal jų prielaidas, neto migracija visu periodu lygi nuliui¹¹.

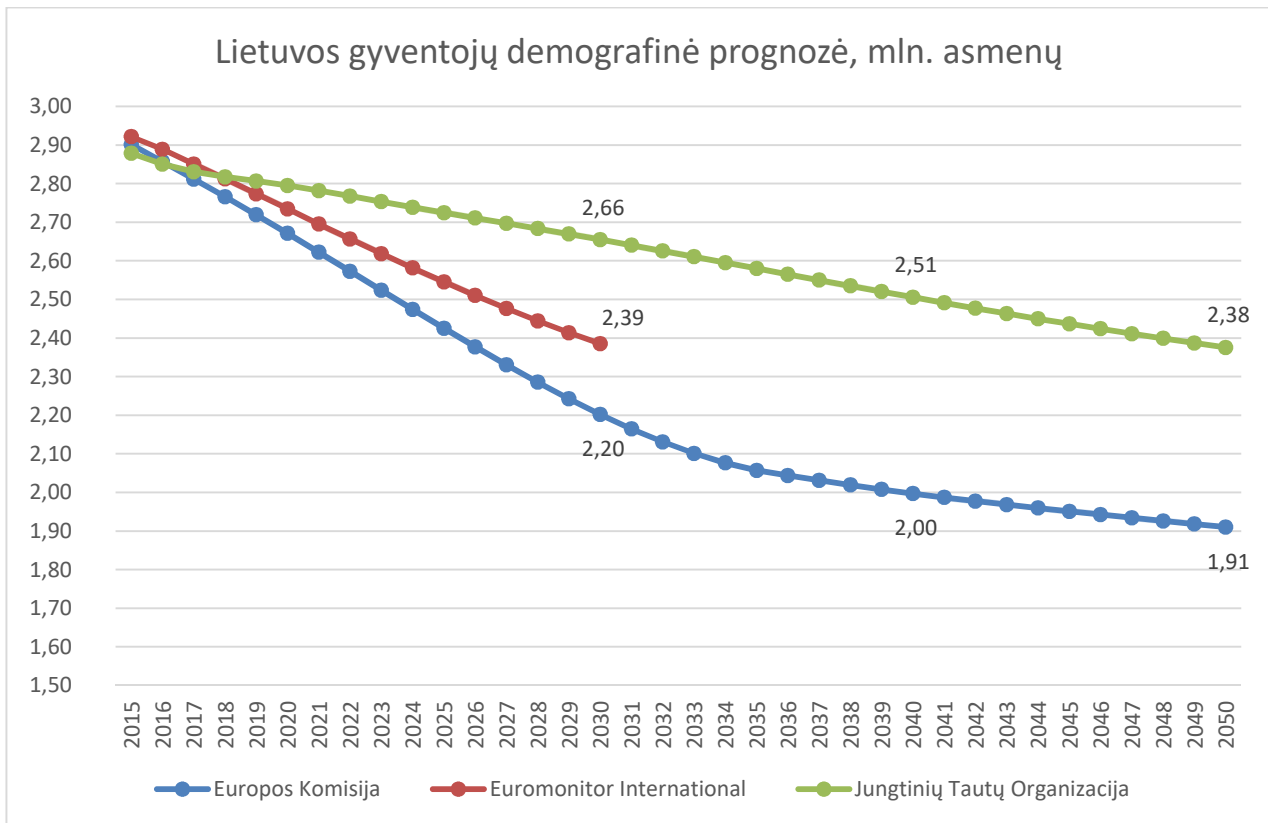
⁸ Vilniaus miesto integruota teritorijos vystymo programa, 2015

⁹ Vilniaus miesto integruota teritorijos vystymo programa, 2015

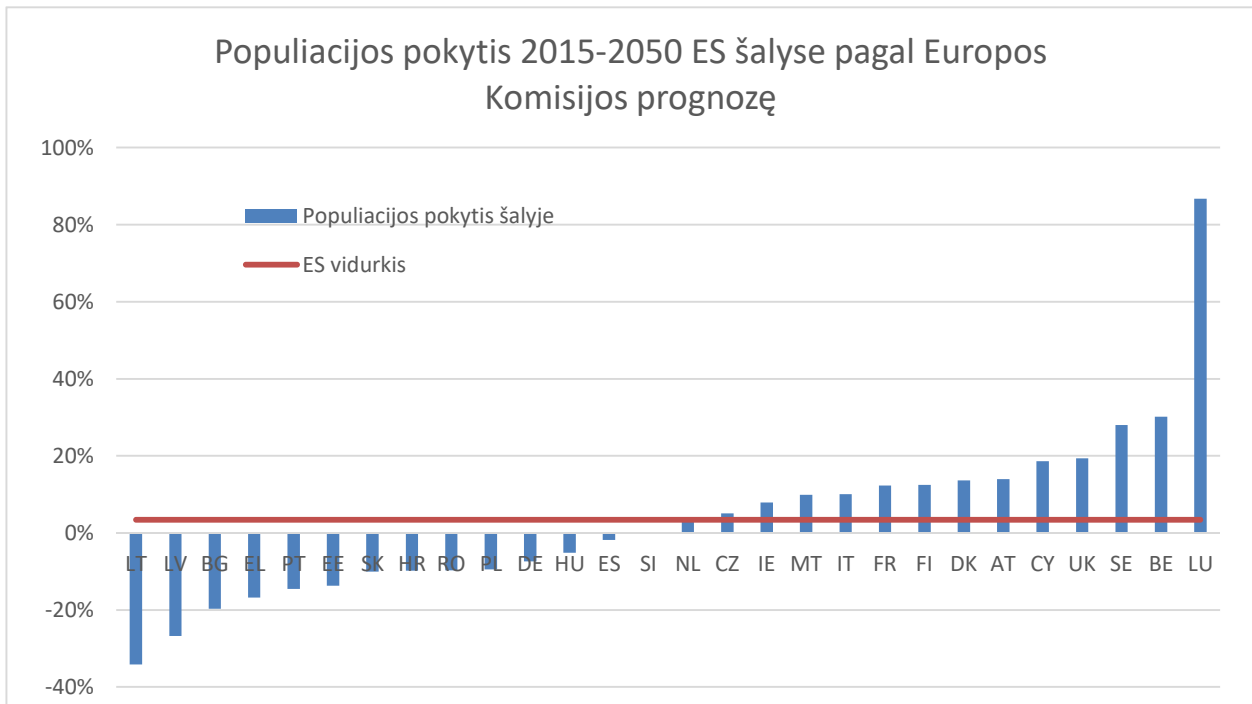
¹⁰ Eurostat, 2013, Lietuvos statistikos departamentas, 2016

¹¹ Jungtinių Tautų Organizacija, 2015

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	17	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-1. Lietuvos gyventojų demografinė prognozė. Šaltinis: Eurostat, 2013, Euromonitor International, 2016, Jungtinių Tautų Organizacija, 2015

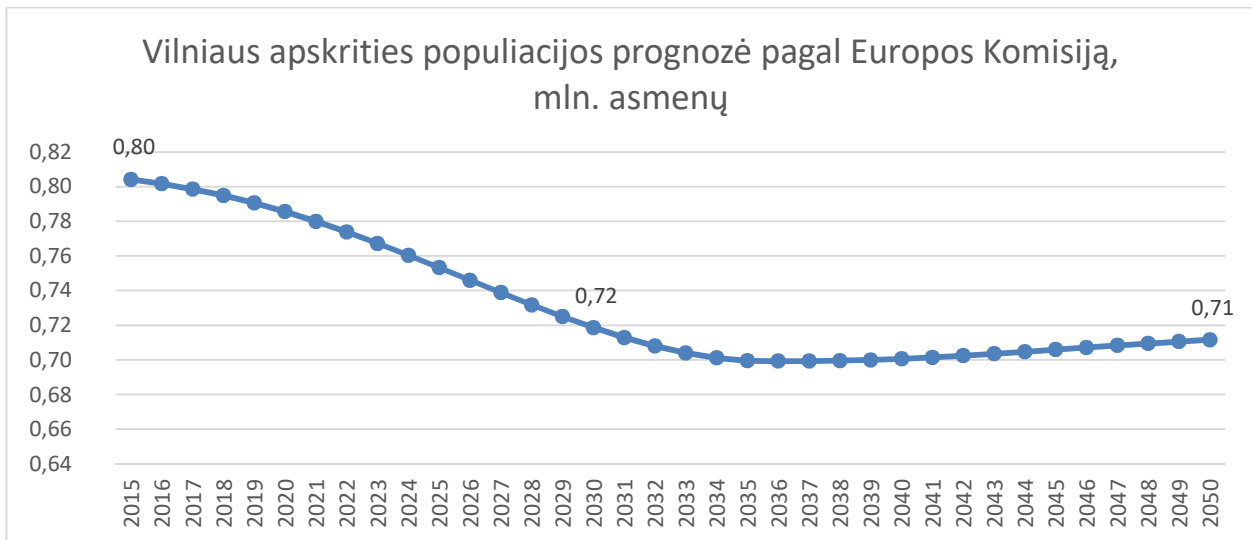

Pav. Nr. 7.3.3-2. Populiacijos pokytis 2015-2050 metais ES šalyse. Šaltinis: Eurostat, 2013

Kadangi EK prielaidos ganėtinai pesimistiškos, JTO per daug optimistiškos, gimstamumas neužtikrina kartų kaitos, o neto migracija Lietuvoje yra neigiama, tikėtina, kad populiacija 2050 metais viršys 1,91 mln., tačiau nesiels JTO prognozės.

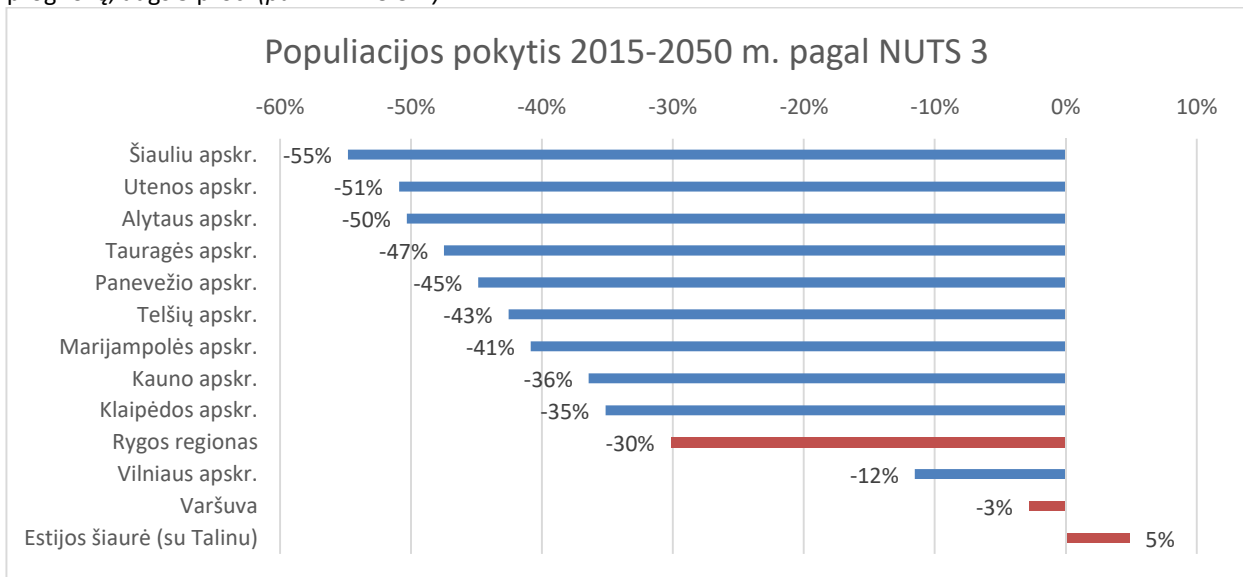
EK taip pat pateikia populiacijos prognozę iki 2050 metų pagal teritorinių statistinių vienetų nomenklatūros III lygį (NUTS 3). Lietuvos atveju šis lygis atitinka apskritis. Pagal šią prognozę, Vilniaus apskrities populiacija iki 2030 metų sumažės 11 proc. ir nuo 804 tūkst. kris iki 719 tūkst. 2050 metais Vilniaus apskrities gyventojų skaičius turėtų siekti 712 tūkst. (pav. Nr. 7.3.3-3).

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	18	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-3. Vilniaus apskrities populiacijos prognozė iki 2050 m. Šaltinis: Eurostat, 2013

Lyginantis su kitomis Lietuvos apskritimis, 12 proc. populiacijos mažėjimas iki 2050 metų yra mažiausias visoje Lietuvoje. Nagrinėjant kaimyninių šalių populiacijos prognozė, parengtą EK, matome, kad Rygos regiono prognozės stipriai niūresnės – numatomas 30 proc. gyventojų sumažėjimas iki 2050 metų. Varšuvos miestui (pagal NUTS 3 Varšuva išskiriama kaip atskira teritorija) prognozuojamas 3 proc. populiacijos mažėjimas, o Estijos šiaurinė dalis, įtraukianti ir Taliną, pagal EK prognozė, augs 5 proc. (pav. Nr. 7.3.3-4)¹².

Pav. Nr. 7.3.3-4. Populiacijos pokytis 2015-2050 m. pagal NUTS 3 Lietuvos apskrityse ir kaimyninių šalių sostinių regionuose. Šaltinis: Eurostat, 2013

Vilniaus m. sav. gyventojų tikslesnis vertinimas

Vilniaus m. sav. gyventojų skaičius ir jo prognozė ateičiai gali padėti daryti tam tikrus sprendimus, susijusius su miesto infrastruktūra, kuri stipriai priklauso ja besinaudojančių gyventojų skaičiaus. Skyriuje „7.3.1. Gyventojų skaičius“ pristatyta statistinė informacija, pateikiama Lietuvos statistikos departamento rodiklių duomenų bazėje. Šie duomenys įtraukia Vilniuje registruotus gyventojus. Tačiau miesto infrastruktūra naudojasi kur kas daugiau gyventojų: atvykę mokyti studentai, aplinkinių rajonų gyventojai, dirbantys mieste, kai kurie jauni dirbantieji, ypač besinuomojantys būstą, kurie nėra registravę savo gyvenamosios vietos Vilniaus m. sav.

Siekiant įvertinti tikslesnį miesto infrastruktūra besinaudojančių skaičių, galima apžvelgti keletą aspektų. Pirmiausia, galima įtraukti platesnę teritoriją, ne tik Vilniaus m. sav. Tikslus gyventojų skaičių pagal pasirinktą teritoriją galima sužinoti tik 2011 metais, kai buvo vykdytas paskutinis Gyventojų ir būstų surašymas. Tuomet Vilniaus bendrojo plano nagrinėjamoje teritorijoje gyveno 587 tūkst. gyventojų¹³. Darant prielaidą, kad visoje teritorijoje gyventojų skaičius augo taip, kai Vilniaus m.

¹² Eurostat, 2013

¹³ Šį Vilniaus planas, remiantis 2011 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenimis

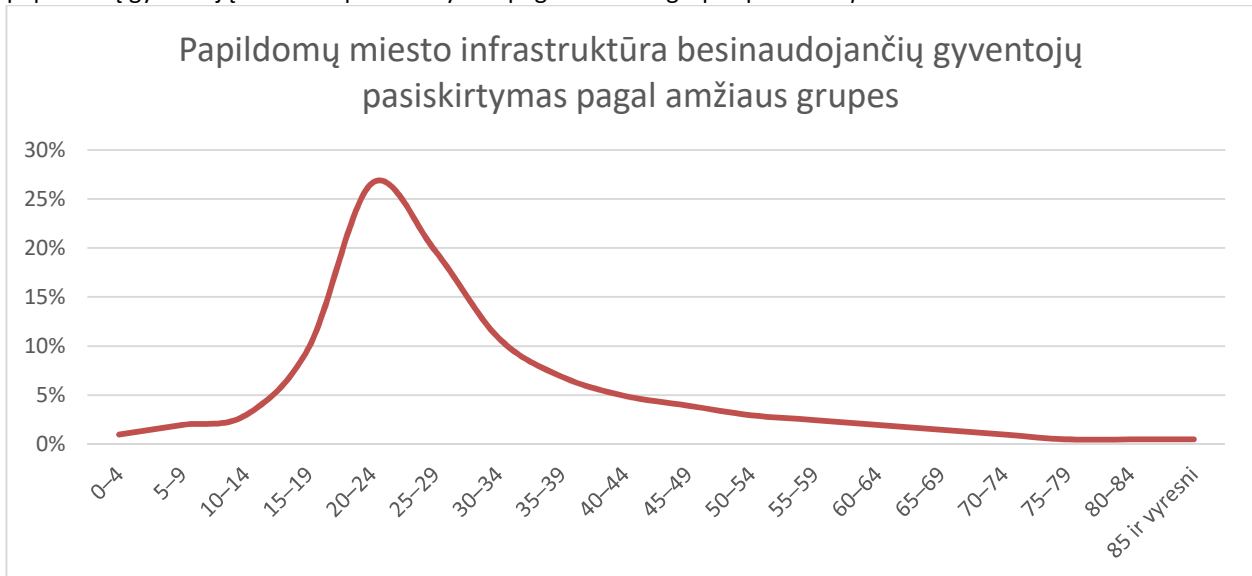
Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	19	52	0

sav., 2016 metais turėtume 595 tūkst. gyventojų – 9 proc. daugiau negu vien Vilniaus m. sav. pagal Lietuvos statistikos departamento rodiklių duomenų bazės duomenis. Vis dėlto, šis skaičius neįtraukia gyventojų, kurie nėra registruojami savo gyvenamosios vietos mieste.

Tiksli informacija apie visus gyventojus, įtraukiant studentus ir pan., nėra pateikiama, todėl verta panagrinėti kitus galimus atitinkamų duomenų šaltinius. Vienas jų – teritorinėse ligonių kasose prisirašiusių gyventojų skaičius. Šis skaičius neatspindi esamos situacijos 100 proc. tikslumu, tačiau, tikėtina, yra tikslesnis negu Lietuvos statistikos departamento pateikiami duomenys.

Vilniaus teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2016 metų sausio 31 dieną vien Vilniaus miesto pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigose buvo prisirašę apie 621 tūkst. gyventojų¹⁴ – net 14 proc. daugiau negu Vilniuje registruotų gyventojų. Taigi, šį skaičių galima laikyti apytiksliai miesto infrastruktūra besinaudojančių gyventojų skaičiaus įverčių.

Verta atkreipti dėmesį į tai, kad, tikėtina, šio gyventojų skaičiaus pasiskirstymas pagal amžių taip pat kiek skiriasi nuo registruotų gyventojų amžiaus struktūros – miestas yra jaunesnis dėl nemažo skaičiaus studentų. Tikslūs duomenys nėra žinomi, tačiau galime daryti prielaidą, kad apie du trečdaliai šių papildomų gyventojų yra 15-34 metų amžiaus. Siūlomas šių papildomų gyventojų skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupes pateiktas pav. Nr. 7.3.3-5.

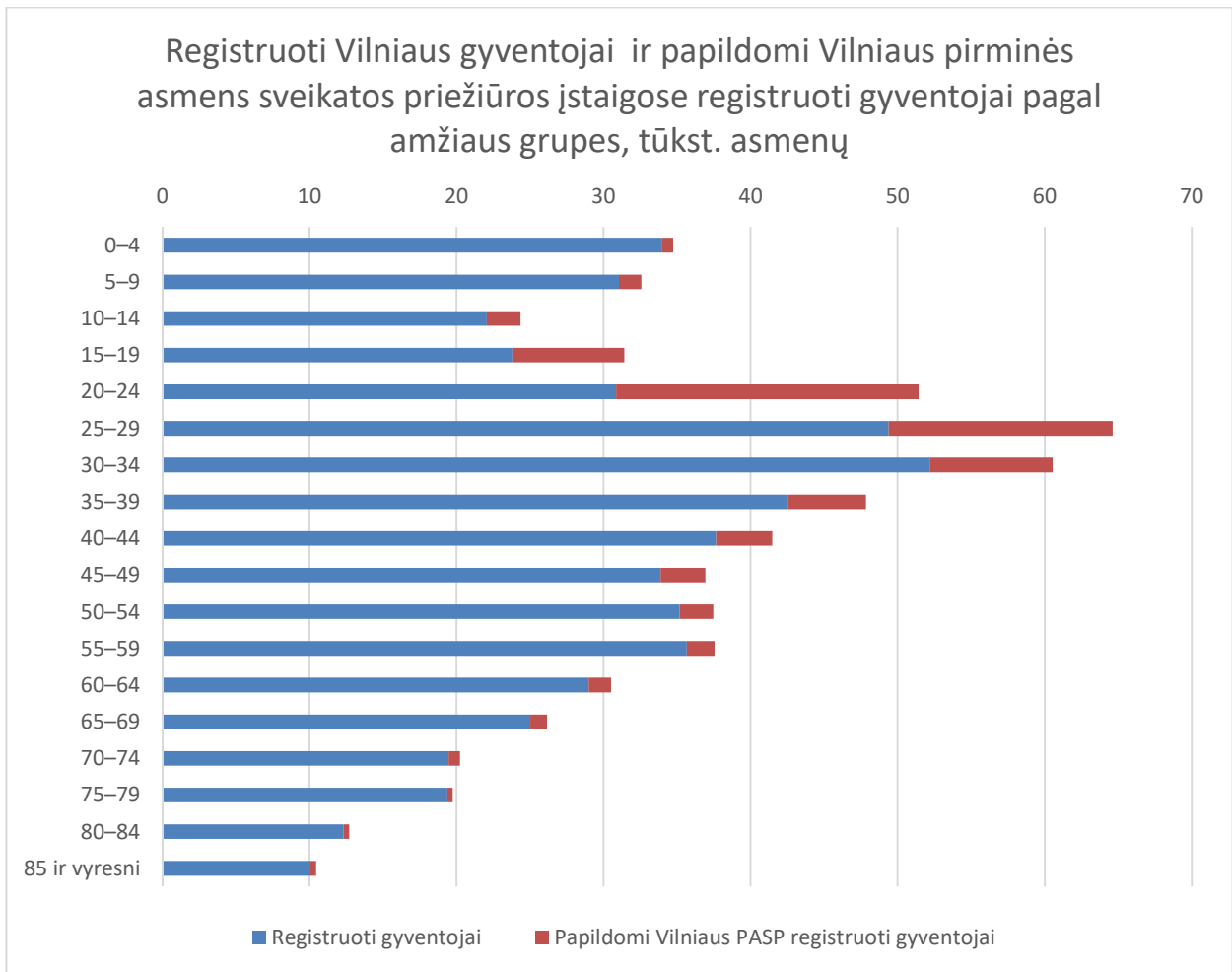

Pav. Nr. 7.3.3-5. Papildomų gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes. Šaltinis: SJ „Vilniaus planas“, 2016

Pagal pav. Nr. 7.3.3-5 pateiktą papildomų gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, galutinis gyventojų skaičius pagal amžiaus grupes pateiktas pav. Nr. 7.3.3-6.

¹⁴ Vilniaus teritorinė ligonių kasa, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	20	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-6. Vilniaus m. sav. infrastruktūra besinaudojantys gyventojai. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016, Vilniaus teritorinė ligonių kasa, 2016, SJ „Vilniaus planas“, 2016

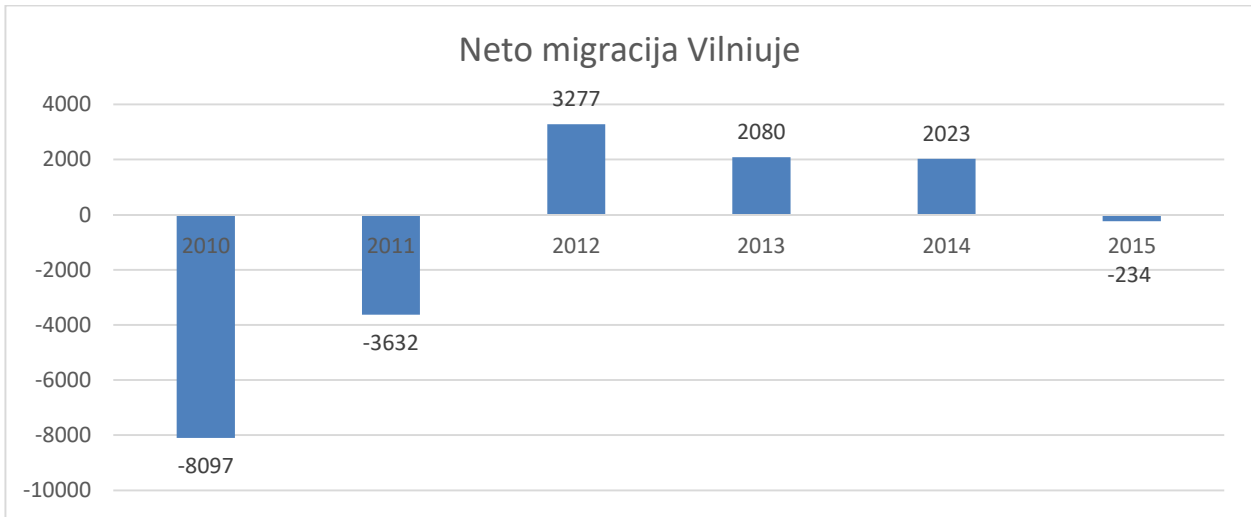
Vilniaus m. sav. demografinė prognozė

Šiame skyriuje pateikta Vilniaus m. sav. gyventojų prognozė registruotiems miesto gyventojams Vėlesniame skyriuje perskaičiuotas prognozės įvertis, įtraukiant visus miesto infrastruktūra besinaudojančius gyventojus.

Vilniaus m. sav. demografinė prognozė atlikta 2016-2050 metų periodui, prognozuojant pagrindinius gyventojų skaičiaus kitimo veiksnius: gimstamumą, mirtingumą bei neto migraciją. 2016 metų Vilniaus m. sav. gyventojų duomenys pagal amžių ir lytį pateikti Lietuvos statistikos departamento rodiklių duomenų bazėje. Atitinkamai gyventojų skaičius pagal amžių ir lytį buvo paskaičiuotas ir ateities metams:

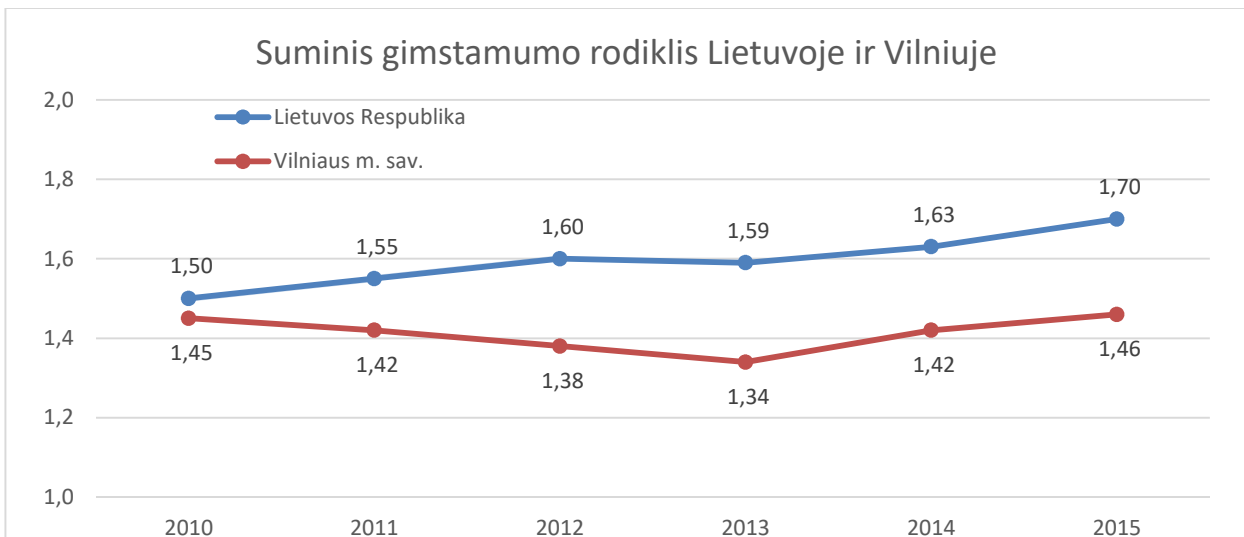
- Naudojant metinius mirtingumo rodiklius pagal amžių, paskaičiuotas išgyvenusiųjų skaičius. Mirtingumo lygis pagal amžių imtas iš Eurostat duomenų bazės, kurioje pateikta rodiklio prognozė Vilniaus apskrīčiai. Daroma prielaida, kad gyventojų amžius pamažu ilgėja.
- Naudojant neto migracijos prognozes pamečiui, buvo paskaičiuotas papildomas gyventojų prieaugis/netekimas. Neto migracijos prognozei pateikiami keletas scenarijų. Eurostat duomenų bazė pateikia neto migracijos prognozes Vilniaus apskrīčiai, tačiau šie dydžiai nenaudojami analizėje dėl dviejų priežasčių: migracija Vilniaus m. sav. iš esmės skiriasi (yra kur kas palankesnė) nuo Vilniaus apskrīties; EK prognozės šiam dydžiui pasižymi pesimistiškumu. Paskutinių metų istoriniai duomenys neparodo tendencijos, pagal kuria šis dydis nuosekliai kistų (pav. Nr. 7.3.3-7), todėl verta turėti omeny, kad visa prognozė labai priklauso nuo daromų prielaidų.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	21	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-7. Neto migracija Vilniuje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

- Naudojant gimstamumo rodiklį pamečiui pagal motinos amžių, paskaičiuotas kasmet gimusių gyventojų skaičius. Atitinkamai jiems pritaikyti mirtingumo rodikliai. Suminio gimstamumo rodiklis yra prognozuojamas, taip pat pateikiama keletas scenarijų. Pagal istorinius duomenis, Vilniaus suminis gimstamumo rodiklis atsilieka nuo Lietuvos vidurkio (pav. Nr. 7.3.3-8), o 2013 m. buvo lygus vos 1,34. Tai toli gražu nuo kartų kaitos užtikrinimo. Tačiau bent jau per paskutinius porą metų šis rodiklis šiek tiek augo.

Pav. Nr. 7.3.3-8. Suminis gimstamumo rodiklis (vaikų skaičius, tenkantis 1 moteriai) Lietuvoje ir Vilniuje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

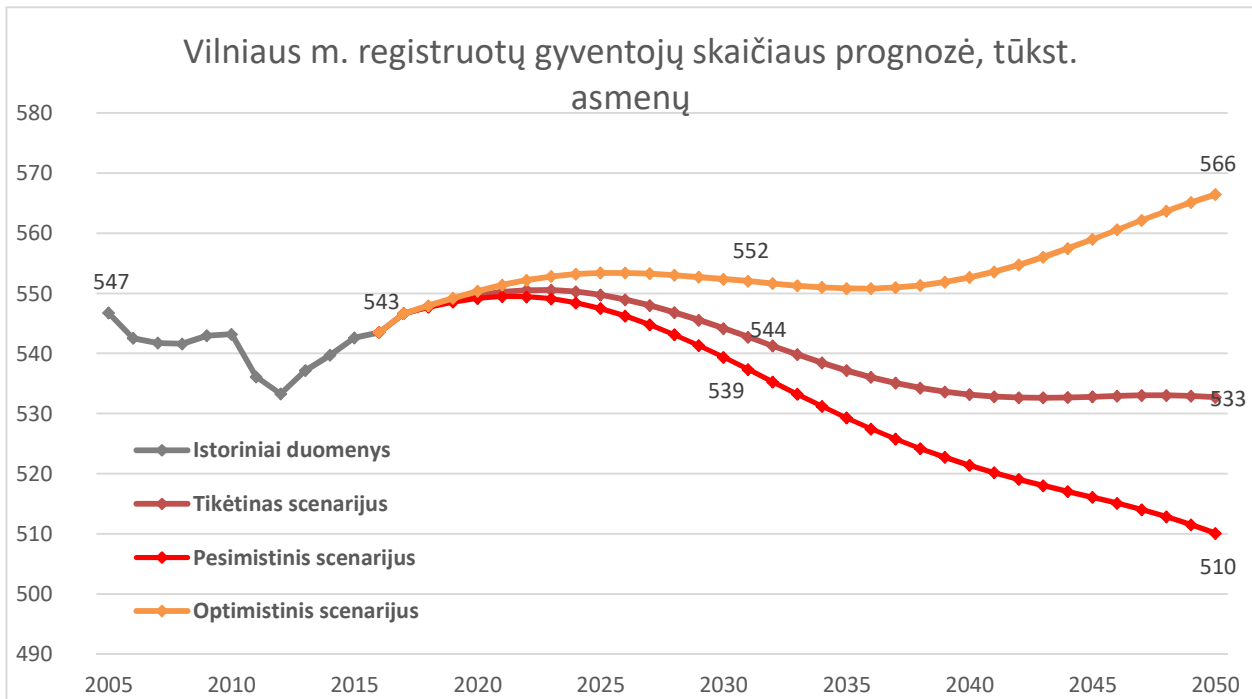
Šių trijų rodiklių prognozėmis remiasi ir visa Vilniaus demografinė prognozė. Pasitelkus skirtingas prielaidas, sudaromi trys gyventojų skaičiaus prognozės scenarijai: labiausiai tikėtinas (vidutinis), pesimistinis bei optimistinis. Prielaidos aprašytos lentelėje Nr. 7.3.3-1. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad pagal visų scenarijų prielaidas situacija (gimstamumas bei neto migracija) gerės. Tokios prielaidos daromos dėl to, kad pastaruoju metu atkreipiamas didžiulis dėmesys į Lietuvos populiacijos mažėjimą, todėl imamas įvairių priemonių, siekiant šios problemos sprendimo.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	22	52	0

Lentelė Nr. 7.3.3-1. Gyventojų prognozės scenarijų prielaidos. Šaltinis: SJ „Vilniaus planas“, 2016

	Suminis gimstamumo rodiklis	Komentaras	Neto migracija	Komentaras
2016 m.	1,48	Daroma prielaida, kad šis rodiklis šiek tiek paaugs nuo 2015 metų lygio (1,46)	2000	2015 metais buvo neigiama, tačiau 2012-2014 viršijo 2000 kasmet
Labiausiai tikėtinas scenarijus	2030 m.: 1,70 2050 m.: 1,90	Nuosekliai augs	2050 m.: 4000	pasieks palaipsniui
Optimistinis scenarijus	2030 m.: 2,10 2050 m.: 2,20	Pasieks kartų kaitą užtikrinantį lygi ir dar šiek tiek augs	2050 m.: 6000	pasieks palaipsniui
Pesimistinis scenarijus	2030 m.: 1,50 2050 m.: 1,60	neženklaus pokytis	2050 m.: 2000	Išliks vienodas

Pagal labiausiai tikėtiną scenarijų, 2030 metais Vilniuje gyvens 544 tūkst. gyventojų, 2050 metais – 533 tūkst. (pav. Nr. 7.3.3-9), vertinant vien registruotus gyventojus. Per ateinančią dešimtmetį tikėtinas populiacijos augimas dėl teigiamos migracijos bei gimusiųjų skaičiaus (viršijančio mirusiųjų skaičių), kurį lemia esama gyventojų struktūra pagal amžių – didelis 25-34 metų moterų skaičius (gyventojų skaičiaus struktūra pagal amžių iliustruota (pav. Nr. 7.3.2-1). Vėliau gimusiųjų skaičius ims mažėti. Pagrindinė to priežastis – mažas dabartinių 10-25 metų moterų skaičius ir, vėlgi, suminis gimstamumo rodiklis, neužtikrinantis kartų kaitos. Pagal labiausiai tikėtina scenarijų, vidutinis metinis gyventojų skaičiaus pokytis 2016-2050 metų laikotarpiu lygus -0,06 proc.

Pav. Nr. 7.3.3-9. Vilniaus m. sav. registruotų gyventojų skaičiaus prognozė. Šaltinis: SJ „Vilniaus planas“, 2016

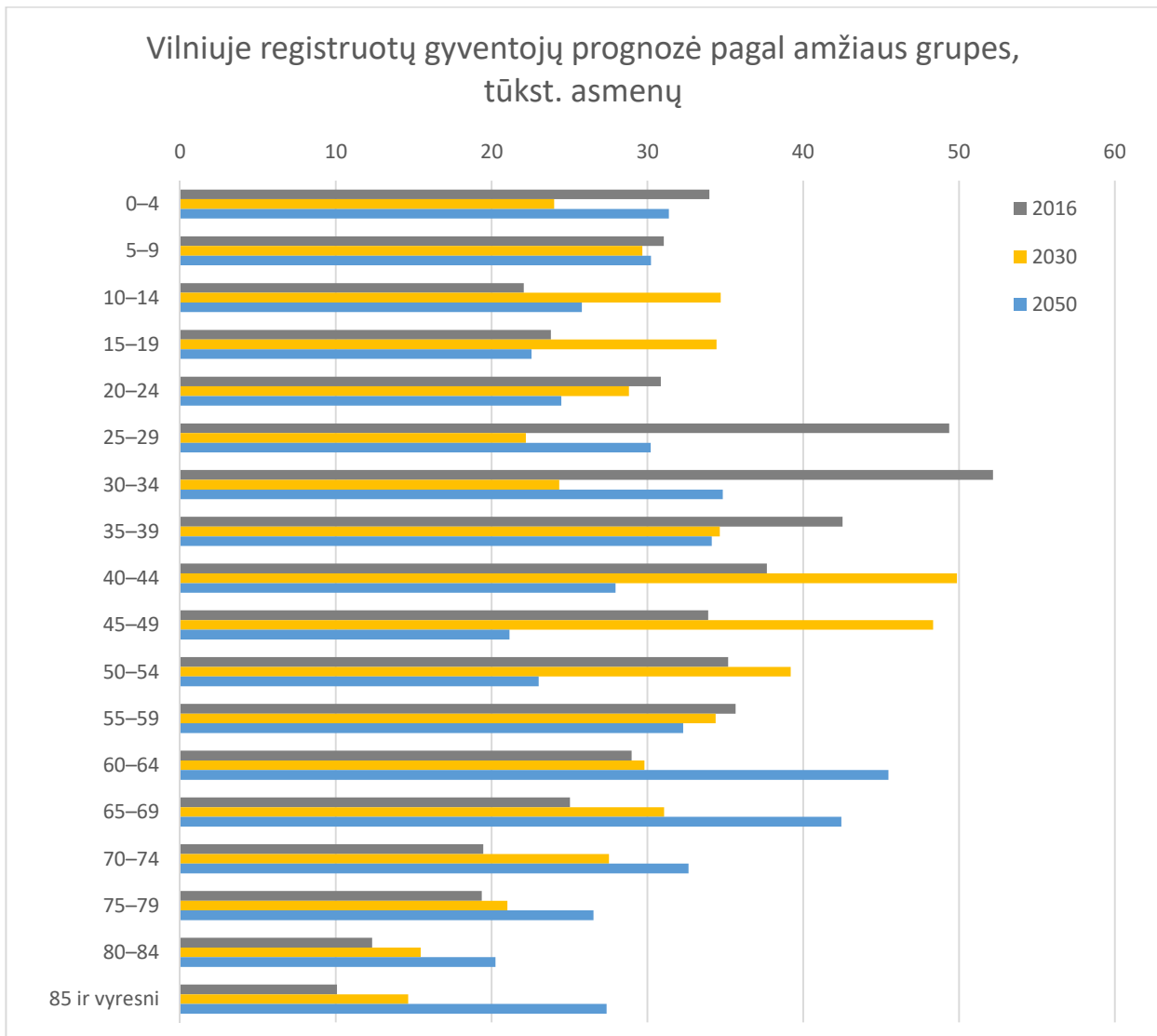
Pagal pesimistinę prognozę, Vilniaus m. sav. registruotų gyventojų skaičius nukris iki 510 tūkst. 2050 metais. Šio scenarijaus gyventojų skaičiaus vidutinis metinis pokytis lygus -0,19 proc.

Pagal optimistinę prognozę, vilniečių skaičius 2050 metais pasieks 566 tūkst. Pagal šios prognozės scenarijų, metinis vidutinis gyventojų skaičiaus pokytis lygus 0,12 proc.

Prognozuojamo registruotų gyventojų skaičiaus struktūra pagal amžių

Pav. Nr. 7.3.3-10 pateikia prognozuojamo gyventojų skaičiaus 2030 metais ir 2050 metais pasiskirstymą pagal amžių. Didelis dabartinių 25-35 metų amžiaus gyventojų skaičius lemia didelį dabartinį 0-9 amžiaus vaikų skaičių. Atitinkamai, tai lemia didelį 10-19 metų gyventojų skaičių 2030 metais. Šie gyventojai vėliau susilauks vaikų, dėl ko jų skaičius užtelėja 2050 metais.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	23	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-10. Vilniuje registruotų gyventojų struktūra pagal amžių. Šaltinis: SJ „Vilniaus planas“, 2016

Pav. Nr. 7.3.3-10 taip pat iliustruoja gyventojų senėjimo tendenciją. Tai lemia tiek esama gyventojų struktūra, tiek ilgėjanti tikėtina gyvenimo trukmė. Jei 2016 metais gyventojų medianinis amžius Vilniuje buvo lygus 38 metams, tai 2050 metais jis gali pasiekti net 46 metus.

Darbingo amžiaus gyventojų dalies prognozė nėra pateikiama dėl, planuojama, kisančio pensinio amžiaus ribos.

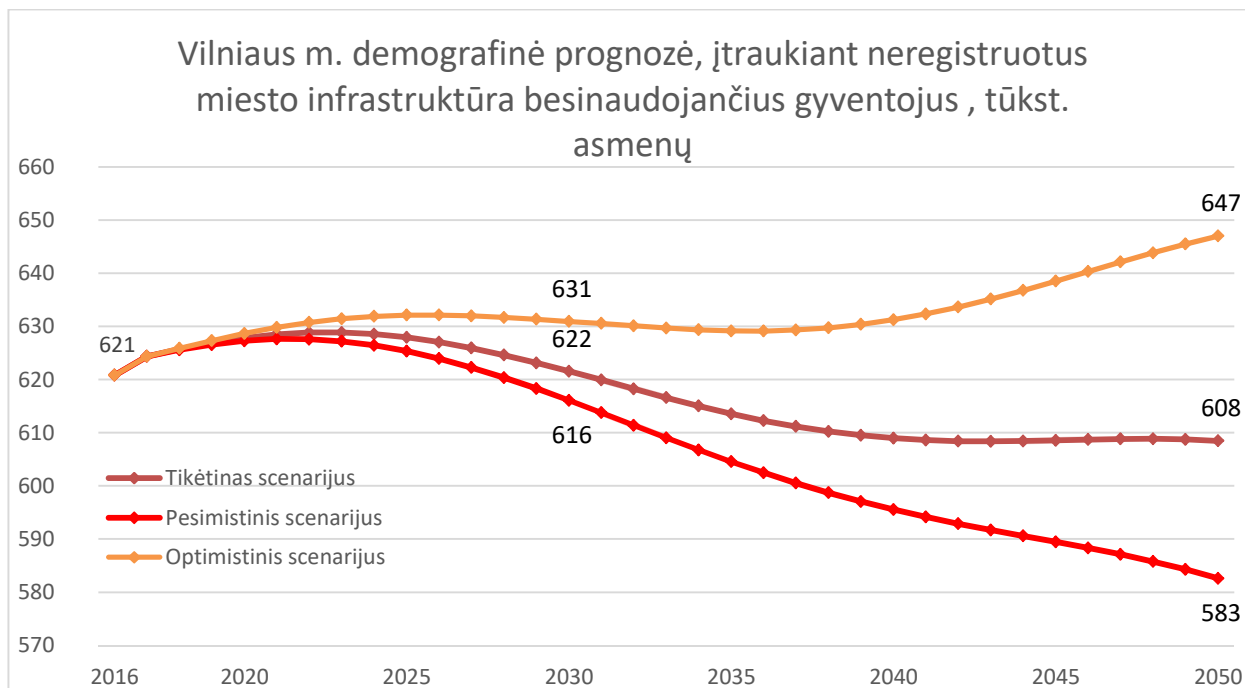
Gyventojų prognozė, įtraukiant ir kitus miesto infrastruktūra besinaudojančius gyventojus

Skaičiuojant, kad realiai Vilniuje šiuo metu gyvena ar miesto infrastruktūra naudojasi tiek žmonių, kiek registruota Vilniaus miesto teritorinėje ligonių kasoje, prognozuojamas gyventojų skaičius atitinkamai keičiasi. Kadangi išsamūs duomenys apie mieste savo gyvenamosios vietos neregistravusių, bet pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigose prisiregistravusių gyventojų amžių ir lytį nėra prieinama, prognozei taikomas atitinkamas procentinis gyventojų skaičiaus padidinimas pagal amžių. Tokia demografinė prognozė iliustruota pav. Nr. 7.3.3-11. Atkreipiamas dėmesys, kad visos kitos prielaidos, susijusios su skirtingais scenarijais, yra analogiškos registruotų gyventojų prognozės prielaidoms.

Taigi vertinant ne tik registruotus gyventojus, pagal labiausiai tikėtiną scenarijų, gyventojų skaičius nuo 621 tūkst. 2016 metais kiek paaugs iki 622 tūkst. 2030 metais ir nukris iki 608 tūkst. 2050 metais. Pokyčių priežastys analogiškos kaip ir registruotų gyventojų demografinės prognozės atveju.

Pagal pesimistinį scenarijų, gyventojų skaičius 2030 metais nukris iki 616 tūkst. ir iki 583 tūkst. 2050 metais. Optimistinis scenarijus prognozuoja augimą iki 631 tūkst. ir 647 tūkst. atitinkamai 2030 ir 2050 metais.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	24	52	0

Pav. Nr. 7.3.3-11. Vilniaus m. gyventojų demografinė prognozė, įtraukiant neregistruotus infrastruktūra besinaudojančius gyventojus. Šaltinis: SJ „Vilniaus planas“, 2016, Vilniaus teritorinė ligonių kasa, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	25	52	0

7.4. Švietimo, kultūros ir sporto infrastruktūra

7.4.1. Švietimo institucijos

Savivaldybės tarybai patvirtinus Vilniaus m. sav. bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2005–2012 metų, o vėliau 2012–2015 metų bendruosius planus, nuo 2005 metų mokyklų tinklo pokyčiai vyko nuosekliai pagal patvirtintų planų gaires.

2004–2005 mokslo metais Vilniuje veikė 129 formaliojo ugdymo įstaigos bei 123 ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Keičiantis išorės veiksniams, kito ir savivaldybės atskirų tipų mokyklų skaičius. 2015–2016 mokslo metais mieste veikė 124 savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos ir 126 savivaldybės ikimokyklinio ugdymo mokyklos¹⁵.

Per 2004–2015 metus neliko savivaldybės nepilnų pagrindinių mokyklų, jų vietą užėmė progimnazijos. Pasikeitus Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams, natūraliai išnyko jaunimo ir suaugusiųjų klasės vidurinėse mokyklose, pasikeitė vidurinių mokyklų skaičius. Vidurinių mokyklų pagrindu susikūrė mokyklos-daugiafunkciai centrai, gimnazijos, įgyvendinančios mokymą nuotoliniu būdu, padidėjo mokyklų, turinčių klases specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams ir kt. *Lentelėje Nr. 7.4.1-1* pateiktas savivaldybės ugdymo įstaigų skaičius 2004–2005 bei paskutiniaus 5 mokslo metais.

Lentelė Nr. 7.4.1-1. Savivaldybės ugdymo įstaigų skaičius pagal tipus. Šaltinis: Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrasis planas, 2016

Ugdymo įstaigų skaičius	2004–2005	2011–2012	2012–2013	2013–2014	2014–2015	2015–2016
Ikimokyklinės įstaigos	123	124	125	126	126	126
Mokyklos-darželiai	16	15	15	15	16	16
Pradinės mokyklos	17	14	14	13	12	12
Pagrindinės mokyklos	17	10	10	14	14	22
Progimnazijos	–	11	12	14	14	21
Jaunimo mokyklos	2	2	2	2	2	2
Vidurinės mokyklos	49	38	32	22	22	2
Gimnazijos	16	22	26	30	30	37
Suaugusiųjų vidurinės mokyklos	3	2	2	1	1	–
Suaugusiųjų mokymo centrai	3	2	1	–	–	–
Suaugusiųjų pagrindinės mokyklos	–	–	1	1	1	1
Suaugusiųjų gimnazijos	–	2	2	3	3	4
Specialiosios mokyklos	2	4	3	2	2	2
Specialiojo ugdymo centrai	2	2	1	1	1	1
Specialiosios mokyklos- daugiafunkciai centrai	–	–	2	2	2	2
Ugdymo centrai besigydančioms ligoninėje vaikams	2	2	2	2	2	2
Iš viso	252	250	250	248	248	250

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Vilniaus mokyklų skaičių papildo ir nevalstybinės bei valstybinės mokyklos. Vilniaus mieste 2015–2016 mokslo metais sėkmingai veikė ir įvairios srities ugdymo programos įgyvendino skirtingų tipų, mokomųjų kalbų, priklausomybės ir paskirties formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigos. Savivaldybės teritorijoje 2015 m. rugsėjo 1 d. veikė 201 ikimokyklinio ugdymo įstaiga, 155 bendrojo ugdymo mokyklos ir 11 profesinių mokyklų¹⁶.

¹⁵ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrasis planas, 2016

¹⁶ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrasis planas, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	26	52	0

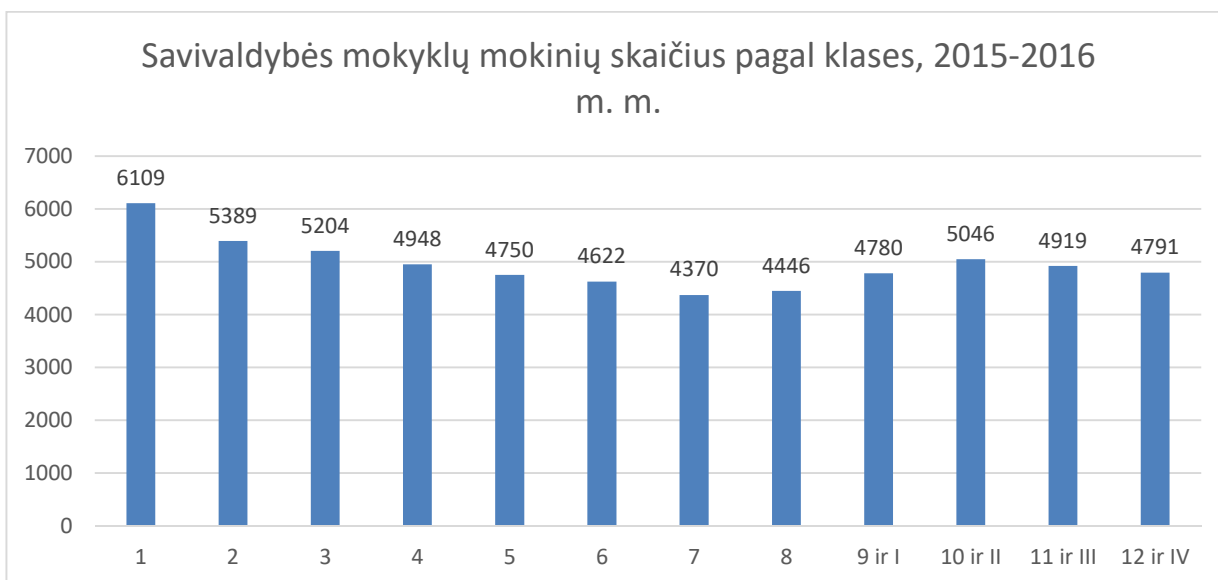
Lentelė Nr. 7.4.1-2. Ugdymo įstaigų skaičius Vilniuje. Šaltinis: Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

Ugdymo įstaigų skaičius	Iš viso	Savivaldybės	Nevalstybinės	Valstybinės
Ikimokyklinio ugdymo	201	126	74	1
Bendrojo ugdymo mokyklos	155	124	24	7
Profesinės mokyklos	11	-	1	10
Mokinių skaičius	67 085	60 532	4 521	1 675

Mokyklos

Vilniaus m. sav. teritorijoje veikiančiose bendrojo ugdymo mokyklose 2015–2016 mokslo metais mokėsi 67 tūkst. mokinių, iš jų: savivaldybės mokyklose apie 61 tūkst. mokinių, valstybinėse – apie 1,7 tūkst. mokinių, nevalstybinėse – apie 4,5 tūkst. mokinių. Mokinių skaičiaus kitimo tendencijos buvo neigiamos: per 2009–2015 metus mokinių skaičius savivaldybės mokyklose sumažėjo 6,5 tūkst. Mokinių skaičius nuosekliai mažėjo ir valstybinėse mokyklose, o nevalstybinėse mokyklose matoma priešinga tendencija: mokinių skaičius jose padidėjo beveik du kartus. Mokinių skaičiaus didėjimą nevalstybinėse mokyklose galima būtų paaiškinti šių įstaigų skaičiaus augimu¹⁷.

Daugiausiai mokinių savivaldybės mokyklose mokosi pirmose ir antrose klasėse (pav. Nr. 7.4.1-1)¹⁸.

Pav. Nr. 7.4.1-1. Savivaldybės mokyklų mokiniai pagal klases. Šaltinis: Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

Dėl Vilniaus gyventojų tautinės sudėties savivaldybės mokyklos bendrojo ugdymo programas įgyvendina keliomis kalbomis (lentelė Nr. 7.4.1-3). Keičiantis gyventojų tautinei sudėčiai ir mokinių skaičiui, keitėsi mokyklų kiekybinė ir kokybinė kalbinė sudėtis, todėl, lyginantis su 2005 metų situacija, sumažėjo rusų bei lenkų mokyklų skaičius, atsirado mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas anglų, prancūzų, turkų ir kitomis kalbomis, mažėjo mokyklų lenkų ir rusų mokomosiomis kalbomis skaičius.

Remiantis ŠVIS duomenimis, per 2005–2015 metus savivaldybės mokyklose lietuvių mokomąja kalba mokinių sumažėjo apie 10,5 tūkst., lenkų mokomąja kalba – apie 3,8 tūkst., rusų mokomąja kalba – apie 4,3 tūkst. Mokinių skaičius 2005–2015 metais anglų mokomąja kalba beveik nepakito, o baltarusių mokomąja kalba padidėjo neženkiai. Mažiau populiarios tapo kai kurios mišrios mokyklos¹⁹.

¹⁷ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

¹⁸ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

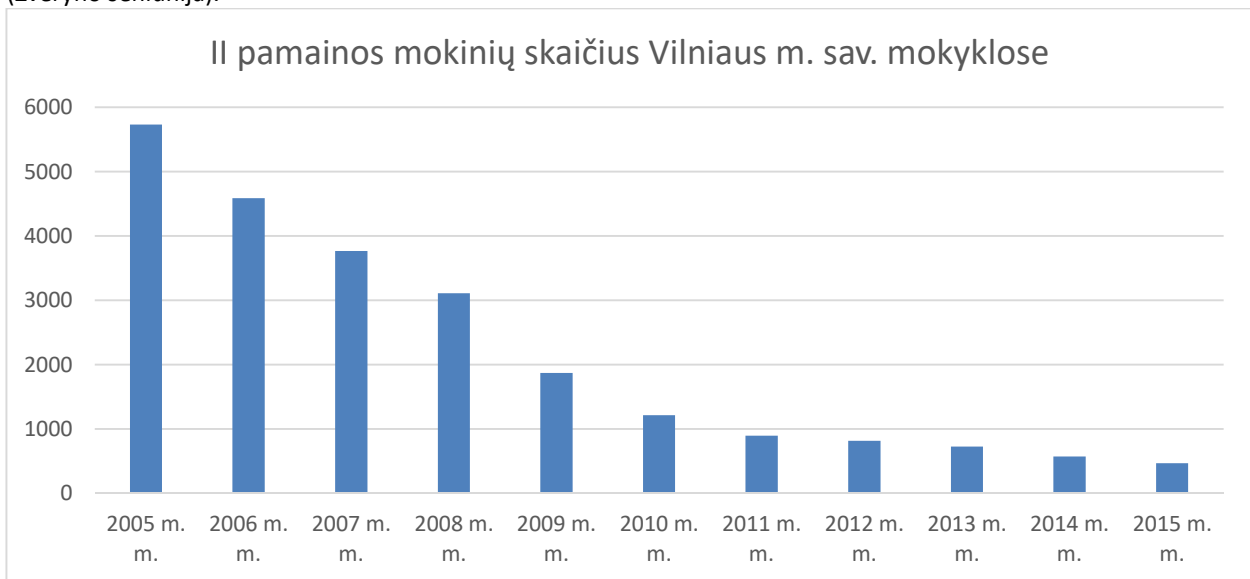
¹⁹ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	27	52	0

Lentelė Nr. 7.4.1-3. Vilniaus m. sav. mokyklų ir mokinių skaičius pagal pagrindines mokomąsias kalbas. Šaltinis: Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

Mokyklų skaičius pagal mokomąsias kalbas	Įstaigų skaičius	Mokinių skaičius
Lietuvių	78	43 188
Rusų	19	7 501
Lenkų	9	3 658
Rusų ir lenkų	5	1 377
Lietuvių, rusų ir lenkų	3	1 730
Lietuvių ir anglų	1	524
Lietuvių, žydų	1	352
Baltarusių	1	174

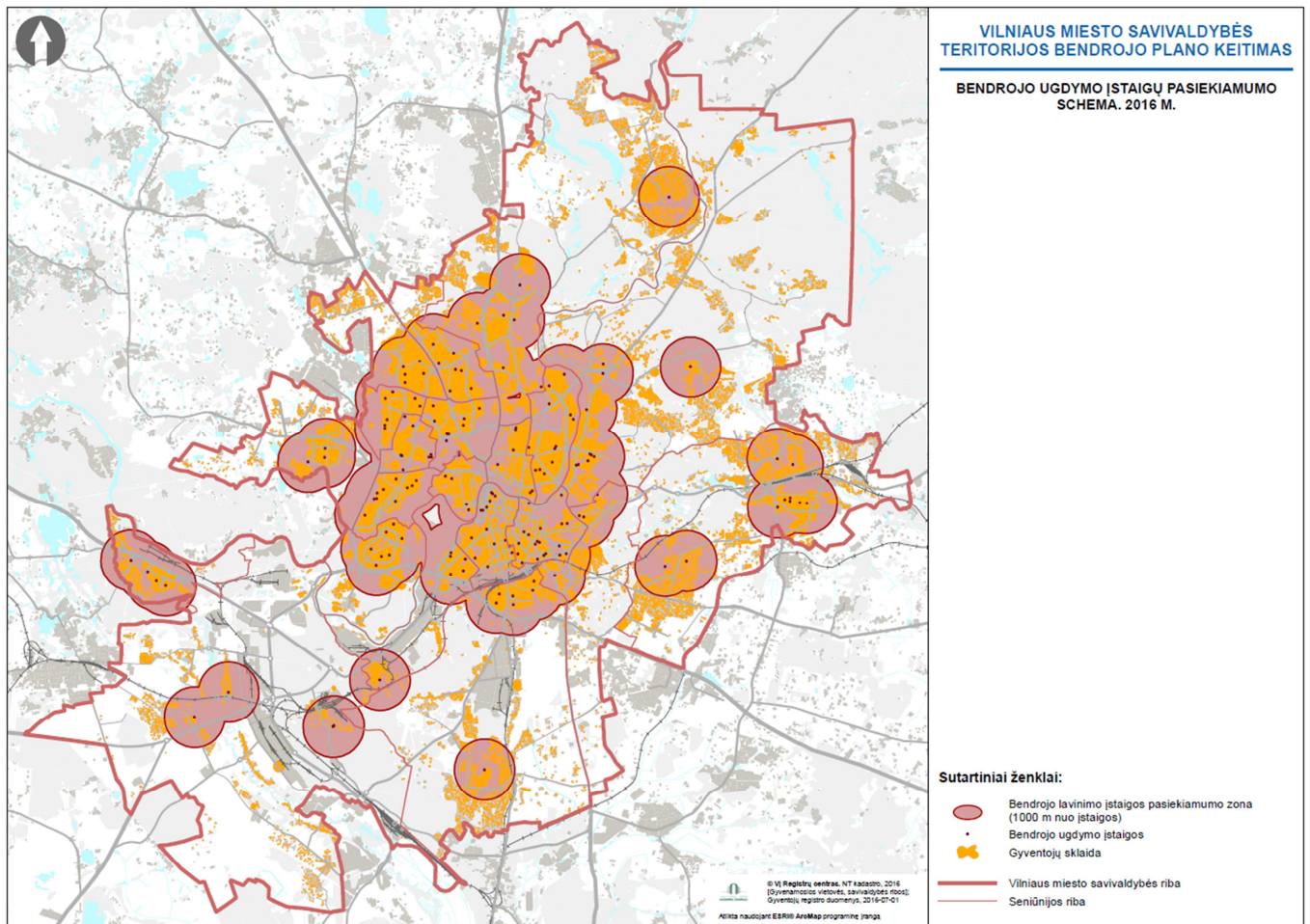
Nuosekliai mažėjantis mokinių skaičius bei mokyklų tinklo pokyčiai lėmė tai, kad per paskutinį dešimtmetį sumažėjo II pamainoje besimokančių mokinių skaičius (pav. Nr. 7.4.1-2). 2015–2016 mokslo metais II pamainoje mokėsi 468 mokiniai, tai sudaro 0,77 proc. visų miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių. 2011–2012 mokslo metais II pamainoje mokėsi 1,47 proc. miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, o 2005–2006 mokslo metais – 5,9 proc. 2015-2016 mokslo metais dviem pamainomis dirbo dvi mokyklos: Vilniaus Gabijos gimnazija (Pašilaičių seniūnija) ir Vilniaus Žvėryno gimnazija (Žvėryno seniūnija).

Pav. Nr. 7.4.1-2. Mokinių skaičius II pamainoje. Šaltinis: Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

Vertinant bendrojo ugdymo įstaigų pasiekiamumą (pasiekiamumo spindulys – 1000 m.), matoma didelė mokyklų koncentracija centrinėje miesto dalyje, kuriame didžiausias gyventojų skaičius (pav. Nr. 7.4.1-3). Tačiau yra ir tokių vietų, kuriose situacija taisytina, pavyzdžiui, Tarandė, Santariškės, Verkiai, Pavilnys ir kt.

Projekto žymuo VP 16-23	Lapas	Lapų	Laida
	28	52	0

Pav. Nr. 7.4.1-3. Bendrojo ugdymo įstaigų pasiekiamumas Vilniuje. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Vaikų skaičius pagal amžių padeda prognozuoti pirmaklasių skaičių mokyklose. Kaip parodo lentelė Nr. 7.4.1-4, 2016 metų pradžioje Vilniuje buvo registruoti 6162 7 metų amžiaus vaikai. Tikėtina, panašaus skaičiaus pirmaklasių sulauks Vilniaus mokyklos. 2016 metų šešiamečiai mokyklas pradės lankyti 2017-2018 metais, o kur kas didesnio pirmokų skaičiaus mokyklos sulauks 2018-2019 metais – šiemet registruoti 7413 5 metų vaikų. Aišku, šie skaičiai nesutaps su realiais pirmokų skaičiais dėl neigiamos mirtingumo įtakos, neigiamos arba teigiamos migracijos įtakos ir dėl to, kad dalis Vilniaus r. sav. vaikų taip pat gali lankyti Vilniaus m. sav. mokyklas ir atvirkščiai. Papildomai, ne visi vaikai lanko savivaldybės mokyklas.

Per ateinančius 7 metus, tikėtina, būsimų pirmokų skaičius bus didesnis negu mokyklas paliekančių 12 klasių mokinių skaičius, todėl bendras mokinių skaičius turėtų šiek tiek didėti.

Lentelė Nr. 7.4.1-4. 0-7 metų amžiaus vaikai Vilniuje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Amžius	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0	6194	6618	7200	6470	6380	6295	6759	6994
1	5575	6162	6813	7230	6640	6591	6442	6942
2	5328	5543	6261	6793	7459	6826	6686	6555
3	4928	5319	5617	6168	6875	7489	6799	6687
4	4680	4903	5315	5539	6275	6849	7424	6808
5	4600	4644	4977	5238	5611	6224	6793	7413
6	4436	4630	4689	4932	5333	5597	6190	6766
7	4358	4445	4455	4662	4925	5368	5537	6162
Iš viso	40099	42264	45327	47032	49498	51239	52630	54327

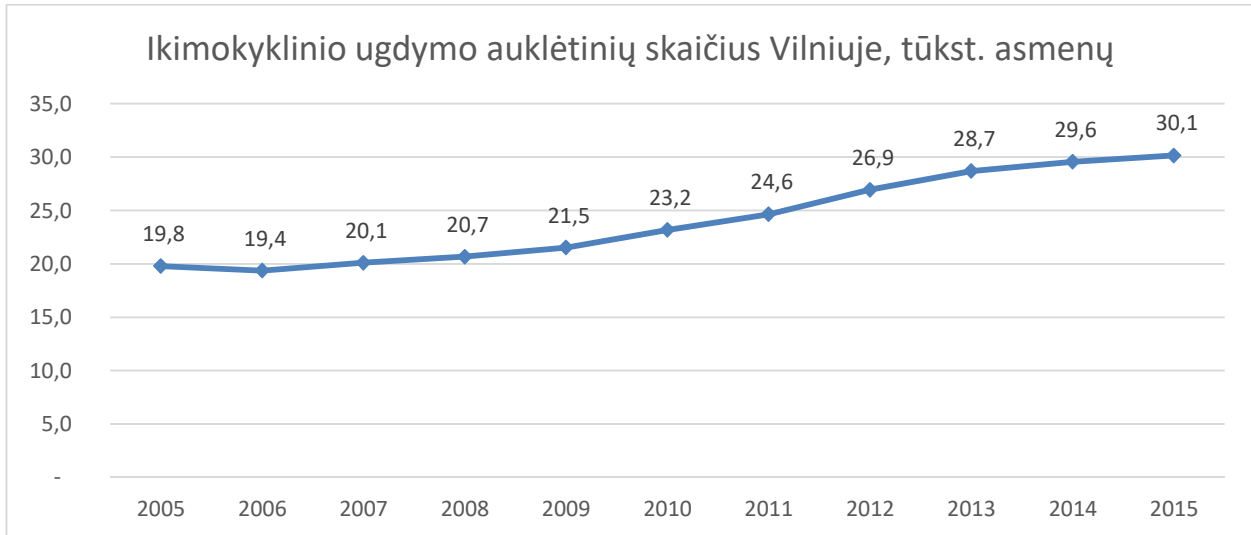
Projekto žymuo VP 16-23	Lapas	Lapų	Laida
	29	52	0

Vaikų darželiai

Švietimo įstaigų ateities skaičius priklauso nuo jas lankančių skaičiaus. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 metais Vilniaus m. sav. buvo registruota 54,33 tūkst. ikimokyklinio ir priešmokyklinio (0-7 metų) amžiaus vaikų (*lentelė Nr. 7.4.1-4*). Visu 2009-2016 metų laikotarpiu šis skaičius didėjo²⁰. Tai savo ruožtu didina ir ikimokyklinių švietimo įstaigų vietų poreikį, juolab turint omeny, kad Vilniuje net 73,7 proc. 1-6 amžiaus vaikų lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas²¹.

Paskutiniaisiais metais vaikų darželių trūksta tiek pagal gyventojų skaičių, tiek pagal jų sklaidą – optimalus vietų vaikų darželyje skaičius 1000 gyventojų – 65-70, o esamas – apie 40.

Vaikų skaičius darželiuose nuo 2008-2009 m. pradėjo labai sparčiai augti ir 2015 metais siekė 30 148²².

Pav. Nr. 7.4.1-4. Ikimokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

2015-2016 metais veikė 126 savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė 23797 vaikai; dar 1637 vaikai lankė bendrojo ugdymo įstaigų ikimokyklinines grupes (iš viso 25434 vaikai). 2016 metais savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičius turėtų siekti apie 24500, mat per šių metų rudenį turi būti įkurta 713 naujų vietų (*pav. Nr. 7.4.1-5*)²³.

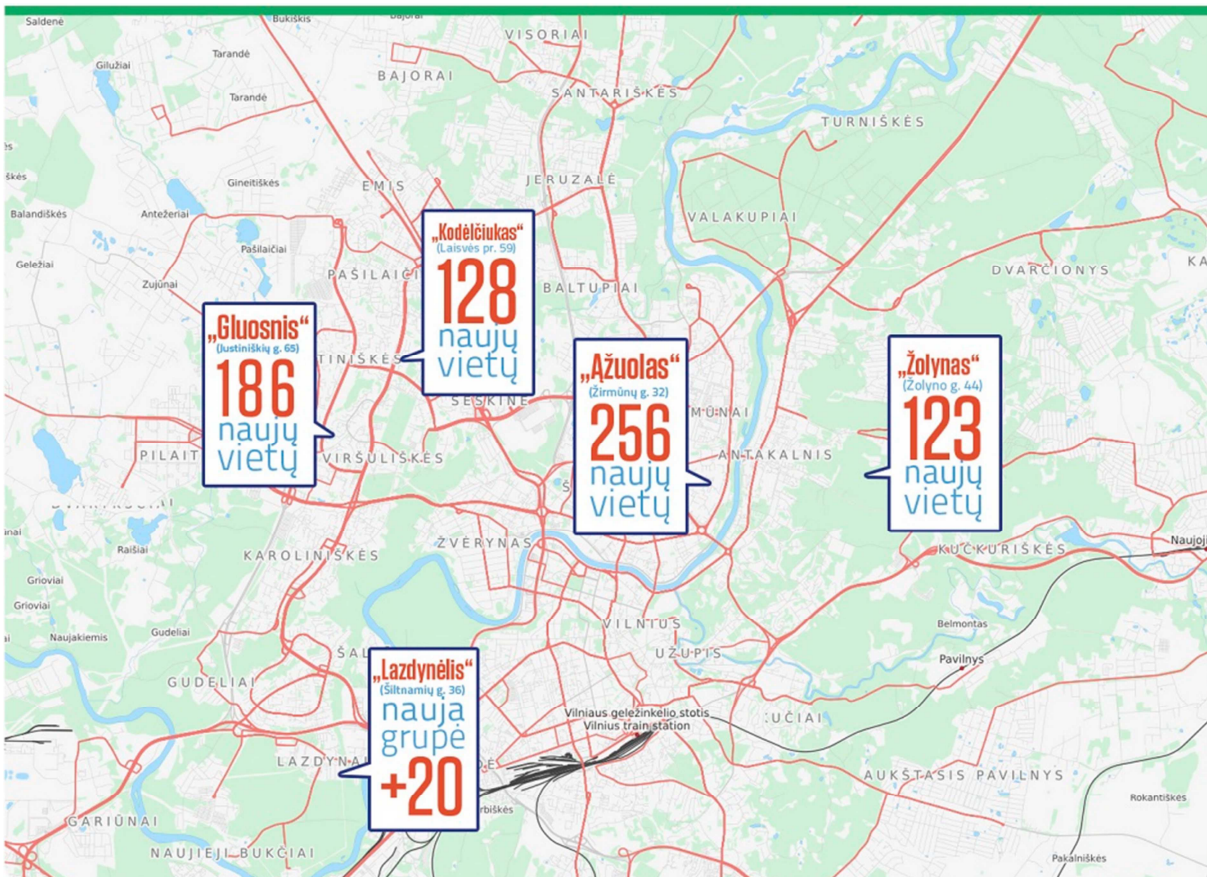
²⁰ Lietuvos statistikos departamentas, 2016

²¹ Lietuvos statistikos departamentas, 2016

²² Lietuvos statistikos departamentas, 2016

²³ „Šiemet rudenį – 713 daugiau vietų Vilniaus darželiuose“, 2016-08-31, www.vilnius.lt

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	30	52	0

Pav. Nr. 7.4.1-5. Naujos vietos savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Šaltinis: www.vilnius.lt, 2016

2016 metais į ikimokyklinio ugdymo įstaigas priima apie 8 tūkst. vaikų²⁴. Palyginimui, 2015 metais buvo priima 6,5 tūkst. vaikų²⁵, 2013 – 6,7 tūkst., o 2012 – 4,5 tūkst. vaikų²⁶. Šie skaičiai paliudija, kad paskutiniaisiais metais vaikų darželių vietų trūkumo problemai skiriamas didelis dėmesys.

Ikimokyklinio ugdymo programų ir įstaigų poreikis įpareigojo Vilniaus m. sav. administraciją inicijuoti konkrečius veiksmus dėl vietų skaičiaus padidinimo ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Savivaldybės taryboje buvo priimtas sprendimas remti materialiai šeimas, kurių vaikai lanko privačias ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. vaikų tėvams padengti dalį lėšų už privačios įstaigos suteiktas ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Tai paskatino privačių darželių ar kitų vaikų neformaliojo švietimo įstaigų, įgyvendinančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, steigimąsi²⁷. 2014 metų rugsėjo 1 dieną, Vilniuje veikė 87 privatūs darželiai, kuriuos lankė apie 3 tūkst. vaikų, o 2016 metų rudenį 104 privačiuose darželiuose ugdomi 4505 vaikai²⁸.

Lentelėje Nr. 7.4.1-5 pateiktas ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius, iliustruojantis šio tipo įstaigų skaičiaus augimą per paskutinius metus.

Lentelė Nr. 7.4.1-5. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius Vilniuje. Šaltiniai: AIKOS, 2016, www.vilnius.lt, 2016

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos Vilniuje	2013	2014	2015	2016 (preliminarūs duomenys)
Savivaldybės	125	126	126	130
Nevalstybinės	47	57	86	104
Valstybinės	1	1	1	1

²⁴ „Šiemet rudenį – 713 daugiau vietų Vilniaus darželiuose“, 2016-08-31, www.vilnius.lt

²⁵ „Pradėjus kompensuoti 100 eurų – privačiuose darželiuose papildomai įkurta apie 1000 naujų vietų“, 2015-09-02, www.vilnius.lt

²⁶ Vilniaus m. sav. teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos 2007-2014 metų ataskaita, 2015

²⁷ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 metų bendrasis planas, 2016

²⁸ „Savivaldybė kreipėsi į Generalinę prokuratūrą dėl privataus darželio piktnaudžiavimo 100 Eur kompensacija atvejo“, 2016-09-16, www.vilnius.lt

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	31	52	0

Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir jų auklėtinių skaičius 2015 metais pagal seniūnijas pateiktas lentelėje Nr. 7.4.1-6. Tos pačios lentelės paskutinis stulpelis iliustruoja ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičių, tenkantį 1000 seniūnijos gyventojų²⁹. Mažiausias skaičius tenka Verkių, Panerių ir Pilaitės seniūnijoms. Nors šie skaičiavimai neįtraukia gyventojų pasiskirstymo pagal amžių, vis dėlto galima daryti išvadą, kad šiose seniūnijose darželių galimai trūksta.

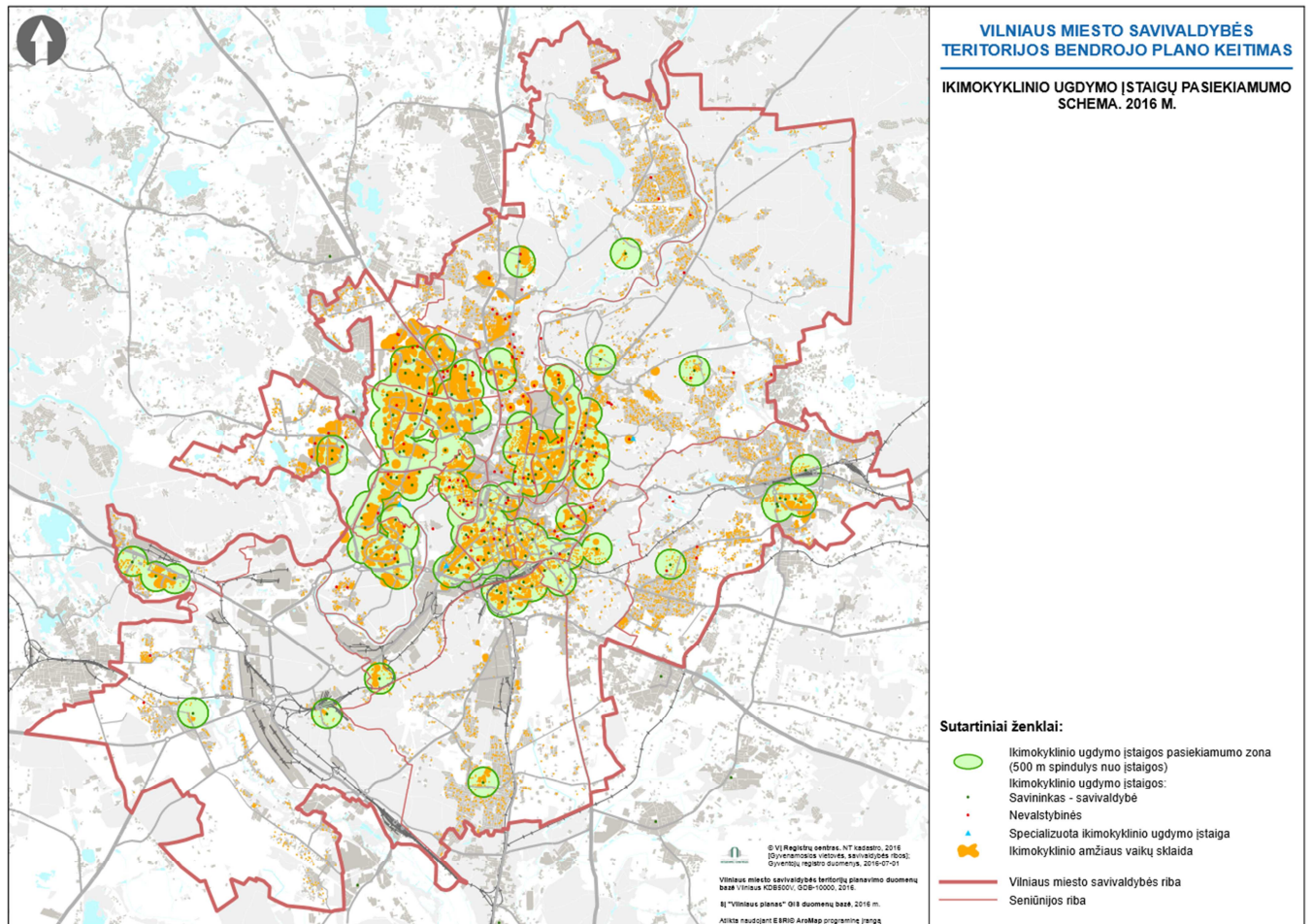
Lentelė 7.4.1-6. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir jų auklėtinių skaičius bei auklėtinių skaičius, tenkantis 1000 seniūnijos gyventojų. Šaltinis: Vilniaus m. sav., 2016

Seniūnija	Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius	Priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius	Auklėtinių skaičius 100 seniūnijos gyventojų
Viršuliškės	4	975	6,88
Žvėrynas	5	812	6,82
Šeškinė	9	2052	6,70
Lazdynai	9	1893	6,09
Justiniškės	7	1513	5,51
Šnipiškės	5	851	5,36
Naujamiestis	13	1351	5,32
Karoliniškės	7	1388	5,25
Senamiestis	7	990	4,78
Žirmūnai	9	2089	4,65
Vilkipėdė	4	914	4,51
Rasos	3	503	4,42
Grigiškės	2	475	4,18
Antakalnis	9	1506	4,17
Pašilaičiai	5	1354	3,87
Fabijoniškės	6	1479	3,86
Naujininkai	8	1170	3,69
Naujoji Vilnia	6	1045	3,23
Pilaitė	2	546	2,52
Paneriai	2	150	1,83
Verkiai	4	741	1,68
Vilniaus vidurkis			4,41

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pasiekiamumo spindulys siekia 500 m. Vertinant 2016 metų situaciją, šis rodiklis nėra tenkinamas daugelyje rajonų: Santariškėse, Tarandėje, Pavilnyje, rečiau apgyvendintuose pietiniuose rajonuose (pav. Nr. 7.4.1-6).

²⁹ Vilniaus m. sav. Švietimo skyrius, 2016, SĮ Vilniaus planas, 2015, rekvizitai.lt, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	32	52	0

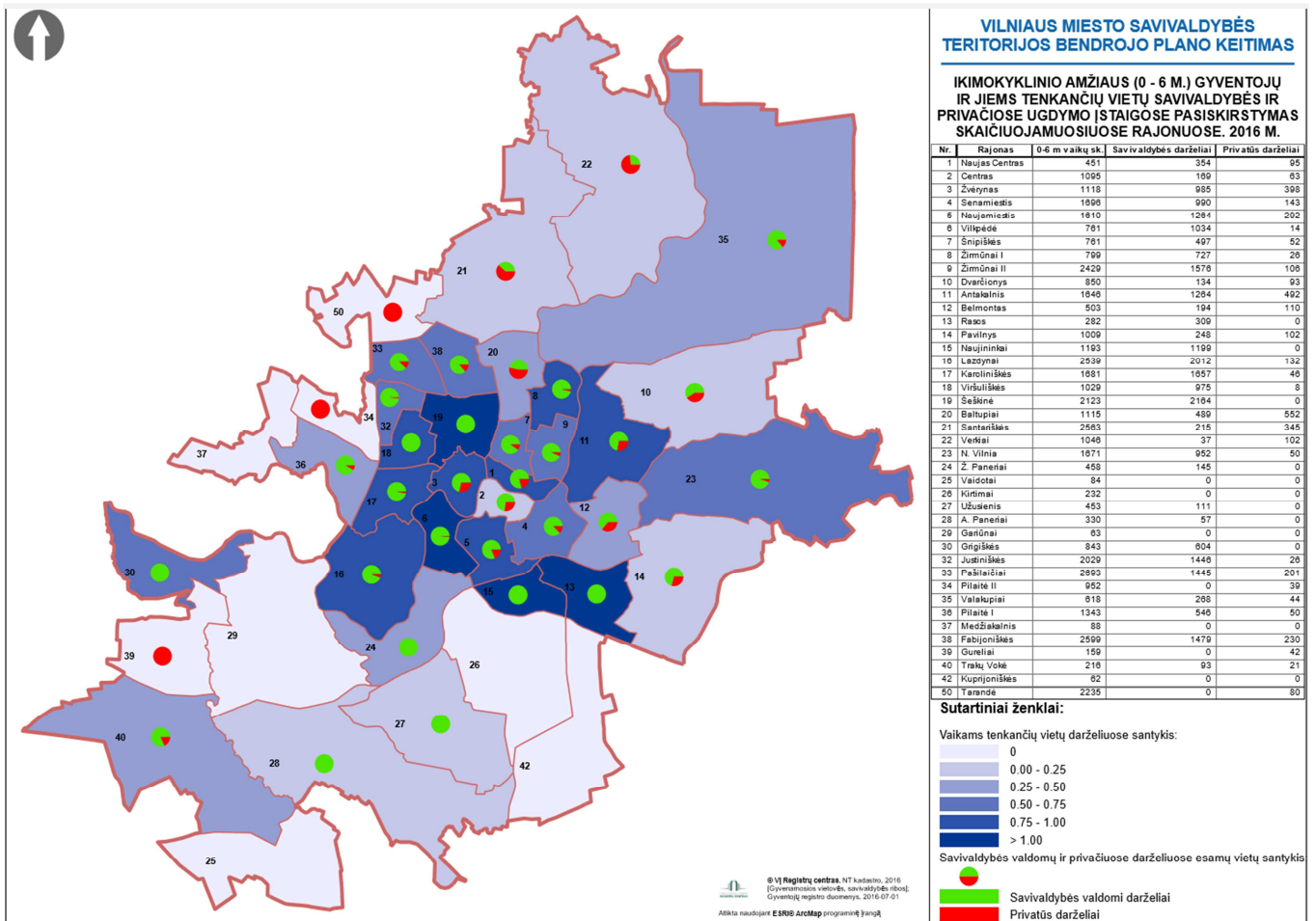

Pav. Nr. 7.4.1-6. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pasiekiamumas. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

Tačiau pasiekiamumas nėra vienintelis iššūkis. Kita problema, susijusi su ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, yra vietų savivaldybės darželiuose skaičius. Vertinant vietų skaičių darželiuose, tenkanti vienam 0-6 metų amžiaus vaikui, geriausiai vertinama situacija Vilkpėdėje, Rasose, Šeškinėje ir Naujininkuose. Didžiausias vietų trūkumas pagal šį rodiklį yra Verkiuose, Santariškėse, Centre, Tarandėje, šiaurinėj Pilaitės daly, taip pat rečiau apgyvendintuose rajonuose, pavyzdžiui, Kirtimai, Gureliai, Dvarčionys, Aukštieji Paneriai³⁰. Situaciją iliustruoja pav. Nr. 7.4.1-7.

³⁰ SJ „Vilniaus planas“, 2016, Vilniaus savivaldybės švietimo skyrius, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	33	52	0

Pav. Nr. 7.4.1-7. Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietų skaičius, tenkantis vienam 0-6 metų amžiaus vaikui Vilniaus rajonuose. Šaltinis: SJ Vilniaus planas, 2016

2016 metų ikimokyklinio ugdymo įstaigų plėtros pavyzdžiai:

- 2016 metų rugsėjį duris atvėrė naujas lopšelis-darželis Viršuliškėse – atnaujinus buvusias Šolomo Aleichemo ORT gimnazijos patalpas, tenai įsikūrė „Gluosnis“ (186 vietos)³¹.
- 2016 metų rugsėjį atidaryti du nauji savivaldybės vaikų darželiai - „Ažuolas“ (Žirmūnuose) ir „Kodėlčiuko“ naujas skyrius (Laisvės pr.). Vietų skaičius „Ažuole“ – 256, „Kodėlčiuko“ naujame skyriuje – 128³².
- Taip pat 2016 metais iki lapkričio mėn. naujos vietos darželinukams bus pasiūlytos buvusiuose vaikų globos namuose įsikursiančiame darželyje „Žolynas“ (123 vietos) bei naujoje „Lazdynėlio“ grupėje (20 vietų)³³.

Papildomai, vyksta savivaldybės derybos su investuotojais dėl darželių lengvatinėmis sąlygomis statybų 7 valstybiniuose sklypuose. Darželius ir pradines mokyklas kviečiama statyti žemės sklypuose, esančiuose tuose miesto rajonuose, kuriuose ypač trūksta vietų vaikų darželiuose: Verkių, Pilaitės, Lazdynų seniūnijose, Balsiuose.

7.4.2. Kultūros institucijos

Bibliotekos

Sostinėje šiuo metu veikia 25 bibliotekos. Stebimas ir bibliotekų skaitytojų skaičiaus mažėjimas nuo 107 tūkst. skaitytojų 2005 metais jis sumenko iki 85 tūkst. 2015 metais (pav. Nr. 7.4.2-1).

³¹ „Vilniuje toliau daugėja vietų darželinukams – atidarytas naujas darželis Viršuliškėse“, 2016-09-08, www.vilnius.lt

³² „Šiomet rudenį – 713 daugiau vietų Vilniaus darželiuose“, 2016-08-31, www.vilnius.lt

³³ „Šiomet rudenį – 713 daugiau vietų Vilniaus darželiuose“, 2016-08-31, www.vilnius.lt

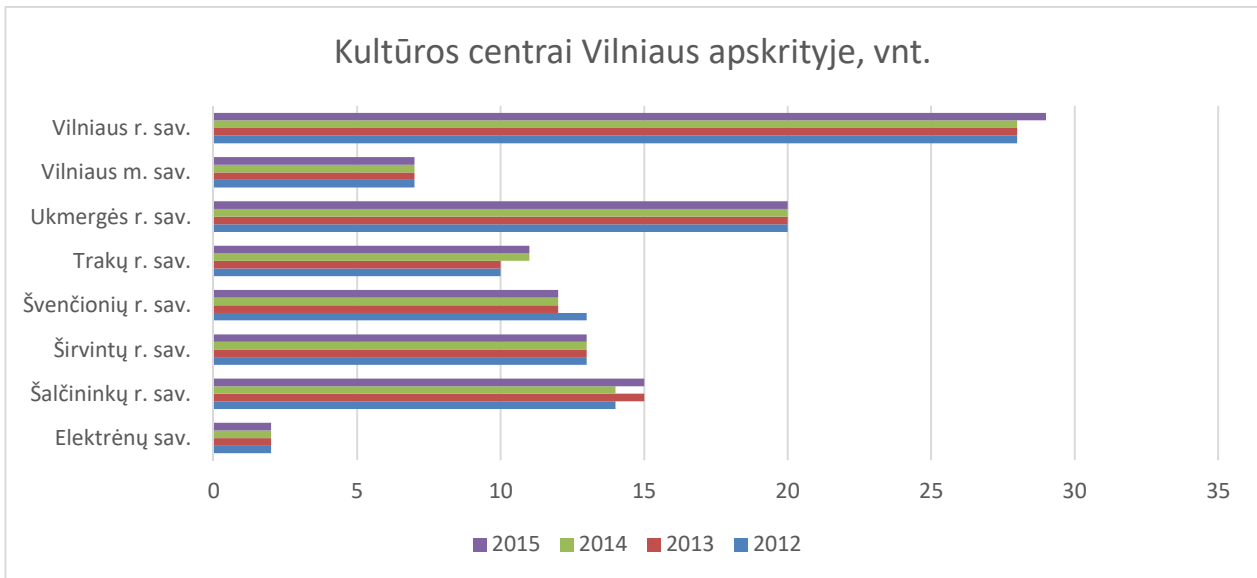
Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	34	52	0

Pav. Nr. 7.4.2-1. Bibliotekų skaičius ir skaitytojų skaičius Vilniaus mieste. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Kultūros centrai

Vilniuje esantys kultūros centrai nesudaro net dešimtadalio visoje Vilniaus apskrityje veikiančių kultūros centrų. Per paskutinius 5 metus kultūros centrų skaičius Vilniaus m. sav. nedidėjo. Iš 109 kultūros centrų apskrityje 2015 metais Vilniuje veikė 7 (pav. Nr. 7.4.2-2).

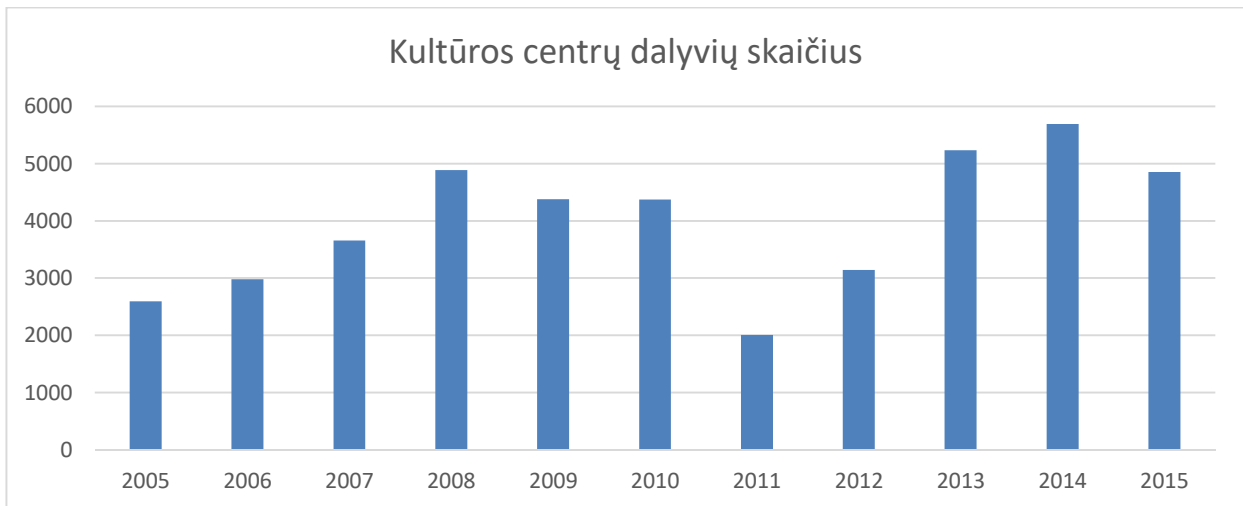

Pav. Nr. 7.4.2-2. Kultūros centrai Vilniaus apskrityje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Jie nėra tolygiai pasklidę po Vilniaus m. savivaldybę, tačiau matyti, kad kai kurie toliau esantys Vilniaus rajonai – Grigiškės, Naujoji Vilnia, Kirtimai – turi savo kultūros centrus, kuriuose veikia aktyvios bendruomenės. Naujosios Vilnios kultūros centre veikė 30 meno mėgėjų bendruomenių, Grigiškių ir Kirtimų po 15.

Nors kiekis nedidėjo, tačiau matome beveik dvigubai išaugusį kultūros centrų dalyvių skaičių, nuo 2596 asmenų 2005 metais iki 4853 dalyvaujančiųjų 2015 metais. Taip pat meno mėgėjų kolektyvų išaugo nuo 60 iki 117 per analizuojam laikotarpį. Tikėtina, kad kultūros centrų poreikis yra labiau jaučiamas toliau nuo centro gyvenančiose bendruomenėse, kurių gyventojai dėl kultūrinių paslaugų kasdien nevyksta į miesto centrą, kur jos yra susitelkusios (pav. Nr. 7.4.2-3).

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	35	52	0

Pav. Nr. 7.4.2-3. Kultūros centrų dalyvių skaičius. Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas, 2016

Muziejai

Vilniuje veikia 47 muziejai³⁴, iš jų:

- 7 muziejai priklausantys Nacionaliniam muziejui,
- 5 muziejai priklausantys Lietuvos dailės muziejui,
- 1 Kultūros ministerijai pavaldus muziejus: Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus,
- valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus, kuriam priklauso 4 ekspozicijos skirtingose vietose: Panerių memorialinis muziejus, Tolerancijos centras, istorinės ekspozicijos, Holokausto ekspozicija,
- 6 muziejai, priklausantys Vilniaus m. savivaldybei: Literatūrinis Aleksandro Puškino muziejus Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus B. Grincevičiūtės memorialinis butas-muziejus "Beatričės namai", V. Mykolaičio-Putino memorialinis butas-muziejus, V. Krėvės-Mickevičiaus memorialinis butas-muziejus, Venclovų namai-muziejus,
- 17 žinybinių muziejų,
- 8 Vilniaus universiteto muziejai,
- 3 muziejai-viešosios įstaigos.

Per 2005-2015 metus duris atvėrė svarbūs kultūros objektai, kurie su savo pasiūla stipriai užaugino muziejų lankymo statistiką. Tai Nacionalinė dailės galerija, Valdovų rūmai, Energetikos ir technikos muziejus, Vytauto Kasiulio dailės muziejus. Duris atvėrė Dailės akademijos galerija „Titanikas“.

Atsidarė meno galerijos:

- „Actus magnus“ (Pilies g.36),
- „ŠOFAR“ žydų kultūros ir informacijos centre (Mėsinių g.3),
- „Viktorijos galerija“ (Klaipėdos g.),
- „Pilies galerija“ (Pilies g.),
- „Cechas Vilnius“³⁵,
- Galerija „Grafo“, Trakų g. 14, Radvilų namuose įsisteigė 400 kv. m. dydžio galerija.

Per šį laikotarpį galima stebėti didesnę kultūros objektų sklaidą už Vilniaus senamiesčio ribų. Galerijų ir ekspozicijų erdvės atsidarinėjo Naujamiestyje, Žvėryne, Užupyje, Valakampiuose.

Nebuvo vykdyta šių kultūros institucijų vystymas:

- A. Gudaičio galerija,
- Daugiafunkcinis kultūros centras,
- Simfoninės muzikos salė,
- Tarptautinių konferencijų centras,

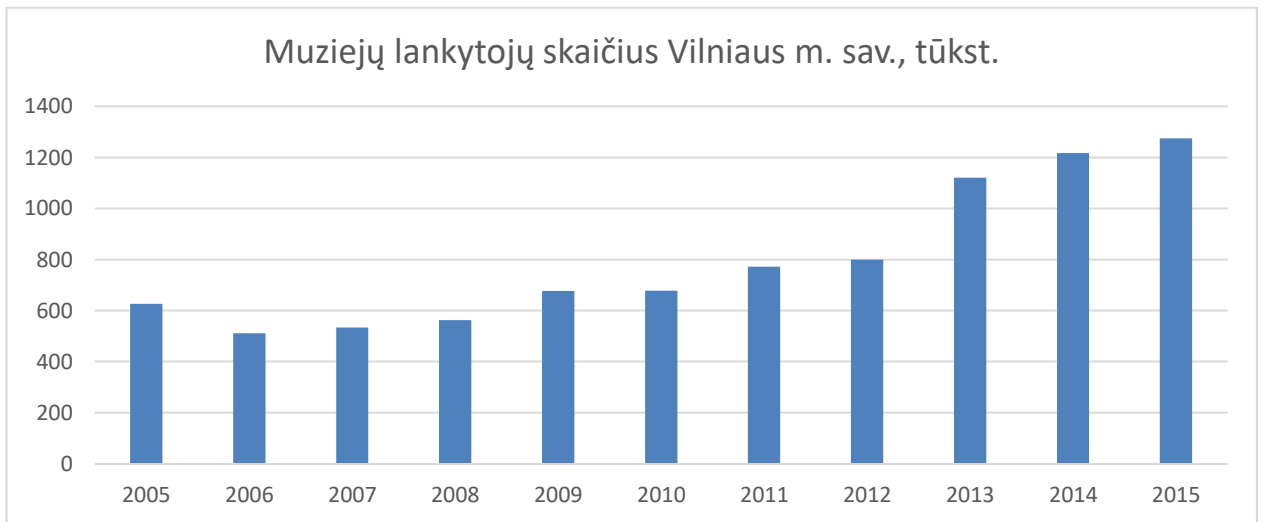
³⁴ http://www.vilniausmuziejai.lt/visi_vilniaus_muziejai.php

³⁵ Ukrainos šiuolaikinio meno galerija iš Kijevo „ЦЕХ“ (Tsekh) Naujamiestyje atidarė savo filialą „Cechas: Vilnius“. Galerijos lėšomis prikelta iki šiol apleista buvusi dar viena miesto erdvė. Naujoji galerija įsikūrė Naujamiestyje, Vytenio g. 6, buvusią Statybininkų kultūros rūmų fojė. Iki 1939 metų čia buvo planuojama statyti bažnyčią.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	36	52	0

- Neįrengta dailiųjų amatų, etnografinių verslų ir mugių vieta – nepastatyti pastatai dailiųjų amatų mokymo centrai Maironio g.

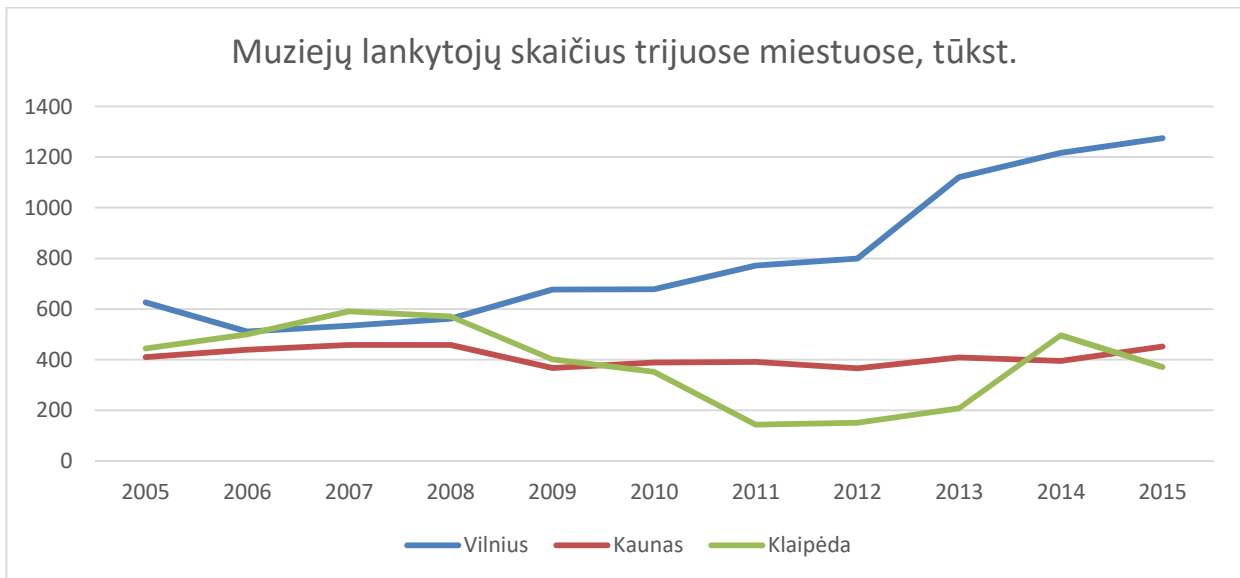
Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Vilniaus mieste muziejų lankymas išaugo dvigubai nuo 62,6 tūkst. lankytojų per metus iki beveik 1,3 mln. lankytojų per metus (pav. Nr. 7.4.2-4).

Pav. Nr. 7.4.2-4. Muziejų lankytojų skaičius Vilniaus m. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Toks lankytojų skaičiaus išaugimas siejamas tiek su išaugusiu turistų skaičiumi, tiek su Vilniaus kultūros infrastruktūros stiprėjimu, gyventojų skaičiaus didėjimu, finansavimu kultūros institucijoms.

Palyginus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos muziejų lankymo dinamiką, matyti, kad 2005 metais buvę apylygėse pozicijose, per 10 metų tik Vilnius dvigubai išaugino lankytojų skaičių, tuo tarpu Kaune ir Klaipėdoje šis skaičius liko toks pats (Kauno atveju) ar net sumažėjo – nuo 444 tūkst. iki 370 tūkst. lankytojų Klaipėdoje (pav. Nr. 7.4.2-5). Per paskutinius 10 metų Vilnius dar labiau įtvirtino savo kaip šalies kultūros sostinės statusą.

Pav. Nr. 7.4.2-5. Muziejų lankymas trijuose miestuose. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Kino salės

Vilniuje mažėja kino salių ir vietų kino salėse, nors lankytojų skaičius auga. Kino lankytojų metinis skaičius augo dvigubai nuo 771 tūkst. iki 1,4 mln. (pav. Nr. 7.4.2-6).

Vilniuje kino salių buvo daugiausia visoje Lietuvoje, tačiau per 10 metų jų nedaugėjo, o nežymiai mažėjo nuo 35 iki 33. Vilniuje vyko kino centrų stambėjimo tendencija – mažesnieji ir orientuoti į nepriklausomą kiną kino teatrai užsidarė (k.t. „Lietuva“), o tuo pačiu stiprėjo ir atsidarė didieji kino kompleksai – Forum Cinemas Savanorių pr. ir Akropolyje, Multikino Ozo prekybos centre.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	37	52	0

Kino teatras „Forum Cinemas Vingis“ yra didžiausias kino teatras Lietuvoje, jis talpina iki 2294 žiūrovų. 2010 m. atidarytas kino centras „Multikino“, talpinantis 1600 žiūrovų, įsisteigęs prekybos ir pramogų centre „Ozas“. Jis priklauso antram pagal dydį Lenkijos kino centrų operatoriui „Multikino S.A.“, valdančiam 21 kino centrą 15 Lenkijos miestų, vieną Latvijoje, Rygoje, ir vieną Vilniuje.

Vilniaus centre Goštauto g. veikia VŠĮ „Skalvija“, senamiestyje veikia kino teatras „Pasaka“. Kino sales turi ir kitos kultūros institucijos: Šiuolaikinio meno centas, Prancūzų kultūros institutas ir kt.

Pav. Nr. 7.4.2-6. Kino žiūrovų skaičius Vilniaus apskrityje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Nors žiūrovų skaičius auga, tačiau vietų kino salėse Vilniuje sumažėjo nuo 8200 iki 6273 (pav. Nr. 7.4.2-7). Tam įtakos turėjo Lietuvos kino teatro, talpinusio iki 1000 žiūrovų, uždarymas 2004 metais.

Pav. Nr. 7.4.2-7. Vietų kino salėse skaičius Vilniaus apskrityje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Teatrai

Vilniuje veikia 21 teatro institucija. Dalis jų valstybiniai teatrai. Kitos – nepriklausomos teatro ir šokio trupės. Daugiausiai teatrai susitelkę centrinėje miesto dalyje – Senamiestyje ir Gedimino pr. (Nacionalinis dramos teatras ir Mažasis teatras). Yra ir išimčių, pvz. Keistuolių teatras Laisvės pr., Domino teatras Savanorių pr., Vilniaus kamerinis teatras Konstitucijos pr.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	38	52	0

Visuomeninės erdvės

Visuomeninės erdvės, viešosios socialinės paslaugos gerai funkcionuoja tik kompaktiškai užstatytoje teritorijoje, rajonuose, kur gyvena įvairių socialinių sluoksnių, skirtingo amžiaus ir skirtingas pajamas gaunančios visuomenės grupės, todėl skatinama įvairių socialinių sluoksnių integracija, mažinama socialinė atskirtis³⁶.

2005-2015 metais buvo sukurtos šios visuomeninės erdvės užstatytoje aplinkoje ir naujuose gyvenamųjų namų kvartaluose:

- Jurgos Ivanauskaitės skveras;
- Tibeto skveras (Malūnų g.), atidengta Mandalos skulptūra Tibeto skvere;
- Žaliojo obuolio skveras (prie Vivulskio g.);
- T. Ševčenkos skveras (alėja tarp Arklių ir Visų Šventųjų g.);
- Geto aikštė (tarp Mėsinių ir Dysnos gatvių) – rengiamas techninis projektas;
- Skveras tarp Aušros-Bazilijonų ir Arklių-Bazilijonų gatvių sankirtų – parengti projektiniai pasiūlymai;
- Aktyvaus poilsio ir sporto trasos sutvarkymas nuo Verkių parko iki Vingio parko. (I etapas: teritorija tarp Šilo tilto ir M. Daukšos mokyklos, rengiamas techninis projektas);
- Skveras Bajorų kalvose;
- Vilniaus pramogų parkas (VPP) Ozo g.;
- Pučkorių atodangos tvarkymas;
- Teritorijos tarp Šilo tilto ir M. Daukšos mokyklos sutvarkymas. Aktyvaus poilsio ir sporto trasos parengimas;
- Pabaigtas tvarkyti „Bernardinų sodas“;
- 2012 m. atidarytas naujas Ozo parkas;
- Tvarkomas šalia Karoliniškių ir Žvėryno seniūnijų esantis Karoliniškių kraštovaizdžio draustinis.

2013 metais parengti projektiniai pasiūlymai naujoms viešosioms erdvėms formuoti:

- Parengti Pasaulio teisuolių skvero projektiniai pasiūlymai, kurių pagrindu bus rengiamas techninis projektas;
- Parengti aikštės prie Kalvarijų ir Žalgirio gatvių sankryžos rekonstravimo projektiniai pasiūlymai; Parengti Japoniško sodo projektiniai pasiūlymai, kurių pagrindu bus rengiamas techninis projektas;
- Parengti Reformatų parko projektiniai pasiūlymai, kurių pagrindu bus rengiamas techninis projektas;
- Parengti Teritorijos prie Aušros vartų sutvarkymo projektiniai pasiūlymai, kurių pagrindu bus rengiamas techninis projektas.

2014 metais išduoti statybos leidimai:

- Skulptūros - Suomis, Viršuliškių skg. 30, Vilniaus m.

2014 metais įgyvendinti svarbūs miestui objektai – viešosios erdvės:

- Poilsio zona ties Upės gatve (Barclays privačiomis lėšomis);
- Poilsio zona ties Verslo trikampiu Neries upės krantinėje (Adform privačiomis lėšomis).

Miesto centrinėje dalyje BP numatoma pastatyti naujus kultūros objektus, gerinančius kultūrinę aplinką mieste ir baigti svarbiausių esamų kultūros, švietimo objektų rekonstrukciją³⁷.

Viešosios erdvės turi potencialo suteikti Vilniui gyvybingo, kultūringo ir šiuolaikiško miesto bruožų. Mažai išnaudojamos ir vystomos viešosios erdvės laikytinos Vilniaus m. silpnybe³⁸. Naujuoju ES paramos finansiniu laikotarpiu planuojama vystyti šiuos didžiuosius viešųjų erdvių projektus: Neries krantinių atnaujinimas, Misionierių sodai, Reformatų sodas, Neries senvagė, Japoniškas sodas prie Geležinio vilko ir Lvovo g., Architektūros parkas, Žirmūnų trikampis. Šie projektai koncentruosis Pietinėje ir Šiaurinėje miesto dalyse, suteiks rajonams, esantiems toliau nuo centrinės miesto dalies, patrauklumo.

Kūrybinių industrijų rajonai

Vilniaus miesto savivaldybės tarpsektorinių inovacijų politikos veiksmų plane pažymima, kad Užupis ir Naujamiestis yra išskirtiniai Vilniaus mikrorajonai, pasižymintys didesne kūrybinių industrijų koncentracija. Užupyje veikia vienas seniausių menų inkubatorių Baltijos šalyse. Vis dėlto, meno bendruomenė vertinama kaip uždara, menininkų rezultatai nėra plačiai matomi ir prieinami³⁹.

Taip pat ir Naujamiestyje: nors kūrybinių industrijų atstovų koncentracija viena didžiausių mieste, tačiau rajono kultūrinių paslaugų pasiūla nėra itin įvairi ir plati. Gyventojų apklausa parodė, kad bendruomenė labai aiškiai išreiškia

³⁶ Vilniaus m. bendrojo plano stebėsenos duomenys

³⁷ Ten pat

³⁸ Vilniaus miesto savivaldybės 2011–2020 metų kultūros strategijos gairės

³⁹ R. Makselis, I. Kuizininė "Vilniaus miesto savivaldybės tarpsektorinių inovacijų politikos veiksmų planas", Vilnius 2014

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	39	52	0

turtingesnio kultūrinio gyvenimo poreikį Naujamiestyje. Dizainerių, menininkų ir kitų kūrybininkų projektai, įtraukiantys vietinę bendruomenę ir jos gyvenamąją aplinką, netiesiogiai gali padėti spręsti ir gyventojų saugumo problemą, padėtų integruotis kitų tautybių gyventojams, padidintų pačios loftų infrastruktūros vertę⁴⁰.

Kūrybinių industriją spartesnę plėtrą Užupyje ir Naujamiestyje paskatintų šios veiklos rezultatų prieinamumas bendruomenei bei kūrybinių industrijų integravimas į rajono gyvenimą. Sisteminė ir koordinuota viešųjų erdvių plėtra pasitarnautų šiam tikslui. Apleistų viešųjų erdvių rekonstravimas ir naujų sukūrimas skatintų revitalizacijos procesus patiriančių rajonų patrauklumo augimą.

Tarpsektoriniame veiksmų plane pažymima, kad savivaldybė galėtų plačiau skatinti socialines inovacijas ir skatinti kultūros iniciatyvas toliau nuo centro nutolusiuose regionuose. Kaip gerasis pavyzdys minimas Beepart dirbtuvės Pilaitėje.

Apibendrintai galima teigti, kad per analizuojamą laikotarpį išryškėjo ne tik centro ir senamiesčio kultūrinis gyvybingumas, bet ir Užupio bei Naujamiesčio potencialas pritraukti kūrybines industrijas. Siekiant panaudoti kūrybines industrijas socialinėms problemoms spręsti bei pagerinti toliau nuo centro esančių rajonų gyvenimo kokybę ir prestižą, svarbu tai daryti sistemingai ir tvariai.

7.4.3. Religinės bendruomenės

Lietuvoje įregistruotas religines bendruomenes, bendrijas ir kitas religines organizacijas galima suskirstyti į 33 religines kryptis. Įregistruotų religinių organizacijų, išskyrus tradicines, Vilniaus mieste yra 34.

Tradicinių religinių organizacijų pasiskirstymas Vilniaus mieste:

1. Romos katalikų – 24,
2. Kristaus Karaliaus Merginų diakonų kongregacija – 1,
3. Lietuvos jėzuitų provincija – 1,
4. Lietuvos Evangelikų liuteronai – 1 parapija,
5. Evangelikai reformatai – 1 bažnyčios Sinodo Kolegija, 1 parapija,
6. Sentikiai – 1 religinė bendruomenė,
7. Stačiatikiai, Lietuvos stačiatikių arkivyskupija – 8 parapijos,
8. Judėjai chasidai – 1 bendruomenė,
9. Judėjai mitnagedai – 1 bendruomenė,
10. Musulmonai sunitai – 1 bendruomenė,
11. Karaimai – 1 bendruomenė.

Vilniuje daugiausiai bažnyčių yra Senamiestyje. Taip pat vertinama, kad yra pakankamai Žvėryne, Antakalnyje, Naujojoje Vilnioje, Lazdynuose, Viršuliškėse⁴¹.

2016 m. prasidėjo 2 naujų bažnyčių statyba – Pilaitėje ir Grigiškėse. Pilaitės mikrorajone, Tolminkiemio gatvėje, buvo pradėta statyti Šv. Juozapo bažnyčia, kuri bus 900 kv. m dydžio. Grigiškėse įkastas kertinis akmuo Šv. Dvasios bažnyčios statybai. Nauji maldos namai gali būti statomi visuomenės poreikiams rezervuotose teritorijose, taip pat ir kitose teritorijoje, kuriose galimas visuomeninis teritorijos naudojimo būdas. Naujų maldos namų statyba numatoma Pilaitėje, Pašilaičiuose, Salininkuose, Žirmūnuose. Taip pat rezervuojamos teritorijos bažnyčių statybai naujai įsisavinamose naujos plėtros teritorijose: Gineitiškėse, Gulbinuose, Pupojuose, Pavilnyje, Trakų Vokėje.

2013-2015 metais naujų maldos namų statybų nevyko, tačiau Vilniuje buvo aktyviai tvarkomi pastatyti ir veikiantys maldos namai. 2014 m. išduoti statybos leidimai:

- Vilniaus Švenčiausios Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, vadinamos Aušros Vartų koplyčia, Aušros Vartų g. 14, paprastojo remonto projektas,
- Vilniaus Dievo Gailestingumo Šventovė, Dominikonų g. 12, paprastojo remonto projektas,
- Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyči, Kalvarijų g. 327, paprastojo remonto projektas.

Bendrojo plano stebėsenos ataskaitoje buvo teigiama, kad Naujamiestyje tikslinga atstatyti Jėzaus Širdies bažnyčią kaip vieną iš Vilniaus miesto simbolių. 2016 metais šioje vietoje įsikūrė nauja meno galerija „Cechas“.

2012-2016 metais buvo svarstoma statyti mečetę musulmonams. Šiuo metu Vilniaus mieste nėra nei vienos mečetės, artimiausi maldos namai musulmonams yra Vilniaus r. Nemėžyje. Kauno mieste taip pat veikia mečetė. Pagal 2012

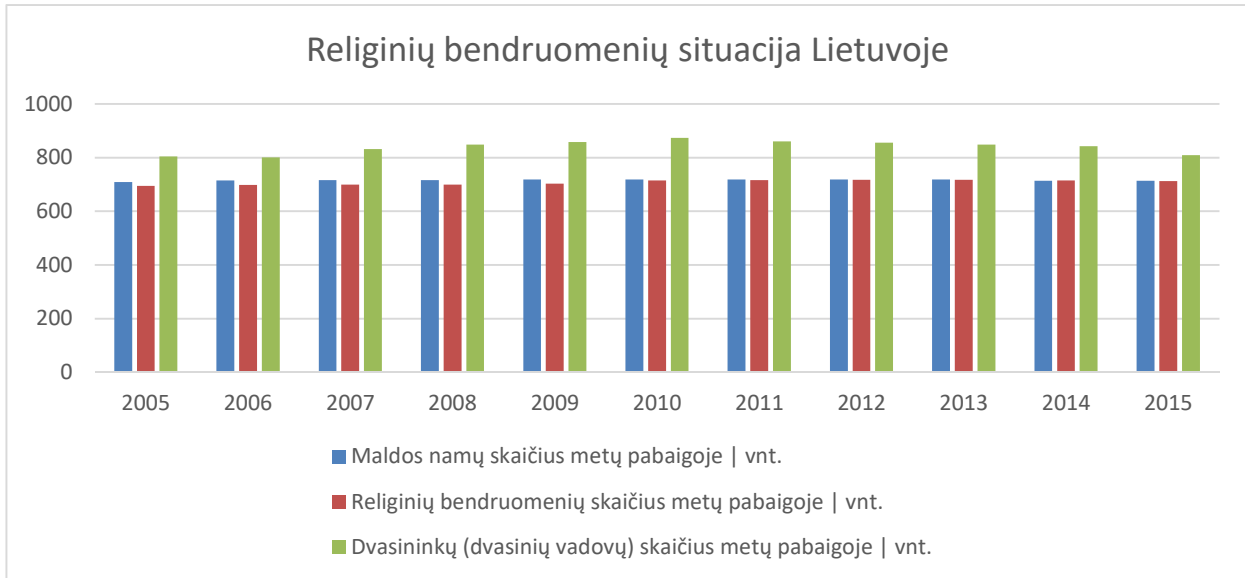
⁴⁰ Ten pat

⁴¹ Bendrojo plano stebėsenos ataskaita

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	40	52	0

metais savivaldybės parengtą detalų planą, beveik hektaro sklypas, kuriame galėtų atsirasti mečetė ar kitas tokio tipo pastatas, yra Naujininkuose, Žirnių gatvėje, prie senųjų karaimų kapinių. Kitas – Sietyno gatvėje, Karoliniškių gyvenamajame rajone. Lietuvai priimant pabėgėlius iš Artimųjų Rytų, mečetės statyba Vilniuje gali tapti vis aktualesnė, tačiau šiai dienai nėra priimto sprendimo ją statyti.

Apskritai visoje Lietuvoje nebuvo didelio religinių bendruomenių augimo. Romos katalikų bendruomenės namų 2005-2015 metų laikotarpiu skaičius išaugo tik 5 vienetais, nuo 709 iki 714, religinių bendruomenių nuo 695 iki 713 ir šiek tiek padaugėjo dvasininkų (nuo 805 iki 809) (pav. Nr. 7.4.3-1).

Pav. Nr. 7.4.3-1. Religinių bendruomenių situacija Lietuvoje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Nors visoje Lietuvoje dėka demografinių tendencijų šiek tiek mažėjo ir religinis aktyvumas, Vilniuje religinių apeigų skaičius šiek tiek augo. Visoje Lietuvoje nuo 2005 iki 2015 metų krikšto apeigų skaičius sumažėjo nuo 27,7 tūkst. iki 27,6 tūkst. apeigų per metus, tuo tarpu Vilniuje jis išaugo nuo 5863 iki 6222 (pav. Nr. 7.4.3-2).

Pav. Nr. 7.4.3-2. Krikštytųjų skaičius Vilniaus vyskupijoje. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Projekto žymuo VP 16-23	Lapas	Lapų	Laida
	41	52	0

7.4.4. Sporto infrastruktūra

Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studijos duomenimis, Vilniaus mieste yra apie 800 sporto aikščių ir aikštelių (atvirai stovintys sporto infrastruktūros objektai), įrengtų atskirai arba sugrupuotų bei sudarančių aikštynus ar sporto kompleksus. Sporto bazių, esančių Vilniuje, skaičius pateiktas *lentelėje Nr. 7.4.4-1*. Bendras mokyklų sporto salių plotas Vilniuje sudaro 36,8 tūkst. kv. m⁴².

Lentelė Nr. 7.4.4-1. Sporto bazės Vilniaus m. sav. Šaltinis: Vilniaus m. sav. Sporto skyrius, 2016

Eil. Nr.	Sporto bazės tipas	Iš viso 2015 m.
1.	Universalios sporto arenos	2
2.	Sporto kompleksai	2
3.	Stadionai	12
4.	Lengvosios atletikos maniežai	1
5.	Futbolo maniežai	1
6.	Baseinai	5
7.	Salės	205
8.	Irklavimo sporto bazės	1
9.	Aerodromai	2
10.	Ledo arenos	2
11.	Šaudyklos	6
12.	Krepšinio aikštelės	66
13.	Tinklinio aikštelės	47
14.	Futbolo aikštės	42
15.	Rankinio aikštelės	6
16.	Teniso aikštelės	40
17.	Slidžių ir riedučių trasos	5
18.	Golfo aikštynai	1
19.	Universalios dirbtinės dangos sporto aikštelės	10
20.	Dviračių takai (km)	137

Vilniuje rengiamų nacionalinės reikšmės tarptautinių sportinių varžybų skaičius nėra toks didelis, koks galėtų būti. Nacionalinė futbolo komanda miesto sporto infrastruktūrą tarptautinėms varžyboms naudoja apie 4 ar 5 kartus per metus, regbio komanda – 2-3 kartus per metus, kitų sporto šakų tarptautinio lygio varžybų skaičius siekia tik 1-2 per metus. Be nacionalinės svarbos sporto renginių, mieste vyksta 3-5 komercinės varžybos, turnyrai. Dažniausiai tai tarptautinės futbolo klubinių komandų varžybos. Tinkamų komercinės paskirties atviro tipo sporto infrastruktūros objektų mieste labai nedaug (LFF stadionas futbolui bei Lietuvos olimpinio sporto centro Vingio parko aikštynas lengvajai atletikai, regbiui, futbolui).

Atviro tipo sporto aikštynai, kuriuose periodiškai vyksta bendramiestinės ir vietinės reikšmės varžybos bei treniruotės pagal sporto išvardinti *lentelėje Nr. 7.4.4-2*.

Periodiškai esamomis miesto sporto bazėmis naudojamos, kuomet vyksta pasaulio lietuvių sporto olimpiados, įvairios studentų ir moksleivių spartakiados, kitos varžybos, kultūriniai renginiai, parodos. Stadionuose su žiūrovinėmis tribūnomis vyksta koncertai, meno atlikėjų pasirodymai, šou renginiai.

⁴² Vilniaus m. sav. Sporto skyrius, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	42	52	0

Lentelė Nr. 7.4.4-2. Atviro tipo sporto aikštynai. Šaltinis: Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

Eil. Nr.	Sporto šaka	Vieta
1.	Futbolas	LFF stadionas; Vilniaus universiteto sporto bazė; Lietuvos olimpinio sporto centro (LOSC) Vingio parko aikštynas; V. Sirokoslės vid. mokyklos aikštynas; Fabijoniškių vid. mokyklos aikštynas; Futbolo aikštė Parko g.15; VšĮ „Panerio stadionas“; Grigiškių stadionas; Futbolo aikštė Užusienio g; VFK „Žalgiris“ aikštynas Žolyno g.
2.	Lengvoji atletika	Lietuvos olimpinio sporto centro (LOSC) Vingio parko aikštynas; Lietuvos policijos mokymo centro Kalnų parko aikštynas; Lietuvos edukologijos universiteto aikštynas; Vilniaus universiteto sporto bazė.
3.	Lauko tenisas	Sereikiškių parko aikštynas; SEB aikštynas „Karolina“ kortai
4.	Paplūdimio tinklinis	Credit 24 arena prie Baltojo tilto; Lietuvos edukologijos universiteto aikštynas.
5.	Regbis	Lietuvos olimpinio sporto centro (LOSC) Vingio parko aikštynas.
6.	Žolės riedulys	Vilniaus Žemynos gimnazijos žolės riedulio stadionas
7.	Žirginis sportas	Belmonto žirgynas.
8.	Techninis sportas	Plytinės kartodromas.
9.	Šaudymo sportas	Lietuvos olimpinio centro šaudykla Batoro g. Vilniaus šaudymo mokykla (tik atviro tipo).
10.	Lankinis šaudymas	Lietuvos olimpinio sporto centro (LOSC) Vingio parko aikštynas.
11.	Dviračių sportas: BMX, MTB	Nėra specialios stacionarios sporto infrastruktūros.

Išskiriami šie miesto sporto aikštelių ir aikštynų reikšmingumo lygiai:

- Nacionalinės reikšmės (3 objektai) – sporto infrastruktūros objektai, kurių naudotojai profesionalūs sportininkai, mėgėjai ir žiūrovai;
- Bendramiestinės reikšmės (31 objektas) – sporto infrastruktūros objektai, kurių naudotojai profesionalūs sportininkai, mėgėjai ir žiūrovai;
- Gyvenamojo rajono vietinės reikšmės (89 objektai) – sporto infrastruktūros objektai, kurių naudotojai gyvenamojo rajono mokymo įstaigos ir gyventojai, sporto mokyklos ir klubai;
- Seniūnijos vietinės reikšmės (11 objektų) – sporto infrastruktūros objektai, kurie yra ar gali būti suformuoti kaip seniūnijos sporto, sveikatingumo ir kultūros centrai, kurių naudotojai seniūnijos gyventojai;
- Vietinės reikšmės specializuotos paskirties (10 objektų) – naudotojai vietinių įstaigų darbuotojai, organizacijų nariai;
- Gyvenamojo rajono kvartalo reikšmės (194 objektai) – naudotojai gyvenamojo rajono kvartalo, namo ar namų grupės (vietinės bendrijos) gyventojai.

Apie 80 proc. miesto aikštelių ir aikštynų administruoja savivaldybė. Didžiausias gyventojų skaičius, tenkantis vienai sporto aikštei (daugiau negu 1000 gyventojų vienai aikštei), yra Grigiškėse, Naujininkuose ir Vilkipėdėje. Mažiausias skaičius (mačiau negu 500 vienai aikštei) – Verkiuose, Viršuliškėse ir Karoliniškėse. Vidutiniškai Vilniaus mieste 1 sporto aikštelė tenka 792 gyventojams⁴³.

Apie 45-50 proc. miesto aikštelių yra prie mokymo įstaigų. Apie 70 proc. mieste esančių aikštelių ir aikštynų naudojami gyventojai, kita dalimi – aukšto sportinio meistriškumo siekiantys sportininkai, vyriausybės organizacijos, spec.

⁴³ Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

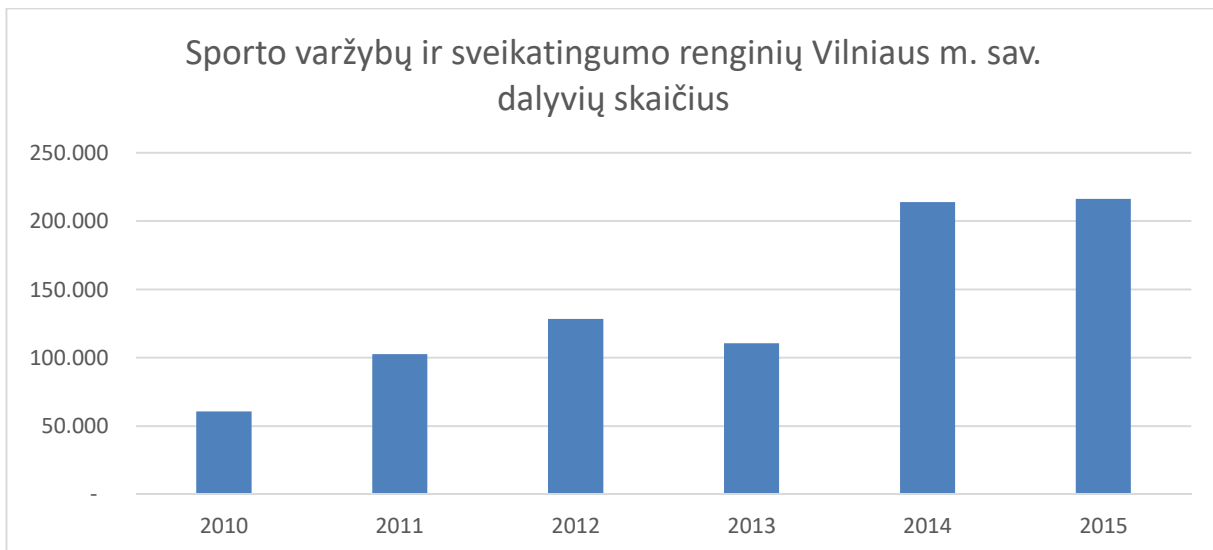
Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	43	52	0

tarnybos ir kiti. Apie 52 proc. aikštelių naudojama žaisti krepšiniui, apie 16 proc. futbolui, apie 12 proc. aikštynų numatyta lengvajai atletikai.

Mieste dominuoja senos statybos atviro tipo sporto infrastruktūros statiniai (apie 70 proc.), didelei daliai jų yra būtinas atnaujinimas. Sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studijoje daromos išvados, kad blogiausia sporto infrastruktūros padėtis yra Panerių seniūnijoje, tačiau šioje miesto dalyje dominuoja pramonės ir gamybos teritorijų naudojimo būdas. Gyvenamosiose teritorijose blogiausia padėtis Pašilaičiuose. Padėtis bloga ir Vilkpėdės, Justiniškių, Naujininkų bei Pilaitės seniūnijose. Nėra gera padėtis Vilkpėdės, Justiniškių, Naujininkų bei Pilaitės seniūnijose, kuriose dominuoja gyvenamosios teritorijos. Geriausia padėtis Verkių, Žvėryno, Lazdynų, Žirmūnų, Antakalnio, Viršuliškių seniūnijose⁴⁴.

Dėl valstybėje pasikeitusio požiūrio į žemėtvarką, beveik visi naujai statomi gyvenamieji kvartalai neturi teritorijos ar sklypo dalies suplanuotos gyventojų sporto infrastruktūrai. Naujasis techninis reglamentas nereikalauja ir nenormuoja sporto aikštelių įrengimo prie naujai statomų gyvenamųjų namų. Todėl stebimi esminiai skirtumai sporto infrastruktūros objektų raidoje, lyginant naujesnės ir senesnės statybos rajonus. Ryškūs esminiai skirtumai ir tarp sporto infrastruktūros objektų, statytų miesto centrinėje dalyje ir naujuose gyvenamuose rajonuose. Centrinėje miesto dalyje plėtota sporto infrastruktūra prie mokymo įstaigų yra daugiau kompaktiškesnė, kai kur teritorijos stoka riboja sportinio standarto statinių plėtrą. Aikštelių prie gyvenamųjų namų įrengta nėra daug. Nuo centro nutolusiose teritorijose sporto infrastruktūros objektai užima dideles teritorijas.

2013 metais atliktos gyventojų apklausos, aprašytos galimybių studijoje, metu išsiaiškinta, kad vertindami atviro tipo sporto aikštelių ir aikštynų būklę Vilniaus mieste respondentai nurodė ją kaip patenkinamą (46 proc.) arba blogą (41 proc.). Ypač blogai situaciją vertina reguliariai sportuojantys žmonės. Galimybių studijoje pateikta ir ekspertų nuomonė. Jų vertinimu, Vilniaus miesto sporto aikštelių ir aikštynų infrastruktūra yra blogos arba patenkinamos būklės⁴⁵. Didesnė dalis sporto ekspertų teigė, kad bendrai mieste esančių sporto aikštelių ir aikštynų skaičius galėtų būti didesnis. Ekspertai akcentavo tai, kad labai svarbu turėti sporto aikštynus, atitinkančius tarptautinius standartus, tuomet mieste galėtų vykti daugiau aukšto lygio tarptautinių varžybų, kurios miestui atneštų daug ekonominės naudos, darytų teigiamą įtaką atvykstamajam turizmui⁴⁶. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, sporto varžybų ir sveikatingumo renginių Vilniaus miesto savivaldybėje dalyvių skaičius paskutiniais metais auga (pav. Nr. 7.4.4-1). Norint augimą išlaikyti ir toliau, būtina garantuoti sporto infrastruktūros kokybę.

Pav. Nr. 7.4.4-1. Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių Vilniaus m. sav. dalyvių skaičius. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

Vis dėlto, pastaraisiais metais miesto savivaldybės administracija, kartu su vyriausybinėmis institucijomis daug daugiau dėmesio negu ankstesniais metais, skiria miesto atvirų sporto aikštelių ir aikštynų problemoms spręsti. Miesto savivaldybės administracijos iniciatyva daugiausiai yra nuveikta atnaujinant mokyklų teritorijose esančius aikštynus. Daug pastangų dedama sprendžiant nacionalinės ir bendramiestinės reikšmės sporto infrastruktūros objektų atnaujinimo ar naujų statybos klausimus, tačiau išskiriamos tokios pagrindinės sporto infrastruktūros objektų atnaujinimo problemos:

- Nacionalinės ir bendramiestinės reikšmės sporto infrastruktūros objektų atnaujinimas nėra optimalus dėl stokos aiškaus susitarimo dėl atnaujinimo prioritetų tarp vyriausybinių institucijų ir savivaldos.

⁴⁴ Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

⁴⁵ Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

⁴⁶ Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	44	52	0

- Mokyklų sporto aikštynų atnaujinimas nėra vienodas, nes mokyklų bendruomenės skirtingai prioretizuoja visos mokyklos infrastruktūros atnaujinimą ir teikia pirmenybę skirtingiems sporto aikštynų atnaujinimo būdams. Sporto aikštynų atnaujinimas didžia dalimi priklauso nuo mokyklos administracijos gebėjimų pritraukti privačias ir ES paramos lėšas.

Gyvenamųjų kvartalų sporto aikštelės yra nuolat atnaujinamos savivaldybės iniciatyva. Vis tik savivaldybė atnaujinama tik inventorių, tačiau neatnaujinama dangų, todėl tai daugiau kosmetinio nei kapitalinio atnaujinimo būdas. Aikštelių atnaujinimą savivaldybė vykdo savarankiškai arba pasitelkdama privačias įmones, pvz. Iniciatyva „Dovana Vilniui“, kuria siekiama paskatinti asmenis, įmones ar organizacijas prisidėti atnaujinant įvairias miesto erdves. Kosmetinio sporto aikštelių atnaujinimo efektas yra trumpalaikis, kadangi neapvertos ir prastai prižiūrimų aikštelių inventorius po kelerių metų būna suniokotas⁴⁷.

2016 metų viduryje atnaujintų sporto aikštelių skaičius siekė 18. Kitais metais planuojama atnaujinti ir daugiau sostinės sporto infrastruktūros vienetų⁴⁸.

Kiti paskutinių metų sporto infrastruktūros vystymo pavyzdžiai:

- Šiuo metu planuojami esminiai sporto infrastruktūros elementai yra daugiafunkcis kompleksas Šeškinėje, baseinai (Naujo baseino statyba Fabijoniškėse bei Lazdynų baseino atnaujinimas) bei Liepkalnio žiemos centras.
- Specializuotas sporto kompleksas (baseinas, universali sporto salė, kerlingo centras ir kiti aikštynai) Lietuvos Olimpino sporto centro teritorijoje Šeškinėje prie Ažuolyno gatvės.
- Stadions Naujojoje Vilnioje: 17 ha sklypas stadiono statyboms. Rengiami dokumentai stadiono statyboms.
- Vilniaus sporto mokyklos „Taurus“ sporto bazės rekonstrukcija.
- Stadions Žirnių gatvėje: rengiamas teritorijos detalusis planas.
- 2016 metais pradėti vykdyti Neries krantinių atnaujinimo darbai. Teritorija apima 24 km pakrantės (abipus upės nuo Valakampių tilto iki Vingio parko). Bus įrengti dviračių takai.
- 2016 m. pradėti Vingio parko tvarkymo darbai. Numatoma dar labiau išplėsti sportavimo paslaugų pasiūlą, praplėsti paplūdimio tinklinio aikštelę, įrengti badmintono aikštelių, atgaivinti sveikatingumo trasą ir kt.
- Nacionalinio stadiono Šeškinėje konkursas paskelbtas. Tikimasi, stadions bus baigtas 2019-2020 metais.

Papildomos šiuo metu svarbios įžvalgos⁴⁹:

- Nors statomas naujas baseinas ir planuojama atnaujinti Nacionalinį plaukimo baseiną, vis dėlto plaukimo sportui reikalinga infrastruktūra neatitinka poreikio. Baseinas, esantis Lietuvos vaikų ir jaunimo centre, yra perpildytas.
- Nėra išvystyta pakankama infrastruktūra sportui, kuriam reikalinga ledo danga.
- Nors krepšinio aikštelių yra daug, vis dėlto nepakanka varžybinių sporto salių.

Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studijoje atkreipiamas dėmesys į šių aspektų svarbą:

- Vystant sporto infrastruktūrą svarbu atsižvelgti į šalyje ir miesto bendruomenėse vyraujančias tradicijas. Tradiciškai populiariausios sporto šakos yra žaidybinės – krepšinis ir futbolas. Gilios istorinės tradicijos Vilniuje, kaip ir visoje Lietuvoje, yra žirginis sportas, kaip rodo pasaulinė praktika, turintis didžiulį potencialą ateityje.
- Svarbus aspektas yra vyraujančios šių dienų tendencijos visuomenėje kultivuoti tam tikras sporto šakas, pavyzdžiui, dviračių sportas, tame tarpe BMX, paplūdimio tinklinis, bendros pramankštos gryname ore.
- Nemažiau svarbus faktorius yra mieste vyraujančios klimatinės sąlygos (trumpas vasaros sezonas), lemiančios tai, kad populiarias sporto šakas patogiau kultivuoti uždaruose sporto aikštynuose, maniežuose. Pavyzdžiui, populiarius sporto žaidimus, tokius kaip lauko tenisą, badmintoną patogiau žaisti uždaruose patalpose net ir vasaros metu. Lengvosios atletikos treniruotėms taip pat dažniau naudojami maniežai.
- Egzistuoja galybės atvirų sporto aikštelių vietoje, kur stebimas mažas naudojimo poreikis arba arti yra įrengta moderni aikštelė ar aikštynas, įrengti uždaras sporto infrastruktūros patalpas arba naudoti teritoriją, pritaikant konversijos modelį.

⁴⁷ Vilniaus miesto sporto infrastruktūros atnaujinimo galimybių studija, 2013

⁴⁸ „Atnaujintos sostinės krepšinio aikštelės laukia vilniečių“, 2016-05-24, www.vilnius.lt

⁴⁹ Įžvalgas pateikė Vilniaus m. sav. Sporto skyrius, 2016

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	45	52	0

7.5. Sveikatos ir socialinių paslaugų infrastruktūra

7.5.1. Sveikatos apsaugos infrastruktūra

Stacionarios sveikatos priežiūros įstaigos

Vilniuje 2005-2015 metais vyko sveikatos priežiūros įstaigų reforma, kuri pasižymėjo jungimosi į didesnes struktūras bei optimizavimo bruožais. Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2004 metų kovo 31 d. priėmė sprendimą Nr. 1-308 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės stacionarių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pertvarkymo plano patvirtinimo“, kuriame buvo numatyta ligonių pertvarka 3 etapais 10 metų laikotarpyje. Ateityje taip pat numatoma tęsti šią kryptį: paslaugas (išskyrus ilgalaikio gydymo) numatoma išdėstyti tik daugiaprofilinėse ligoninėse tam, kad būtų galima užtikrinti kompleksiską ir saugią sveikatos priežiūrą pacientams bei racionalų išteklių naudojimą. Statant ligonines, numatoma naudoti tokios tipologijos pastatus, kurie pritaikyti teikti šiuolaikines medicinines paslaugas, o jų atkūrimo kaštai, palyginti su jų verte, nėra dideli. Numatyta suformuoti pertvarkomų Vilniaus ligoninių modelį kaip tripolę struktūrą – Santariškės, Lazdynai, Antakalnis⁵⁰:

1. Santariškių – mokslinės-gydomosios, laboratorinės medicinos kompleksas;
2. Lazdynų – operatyviosios pagalbos kompleksas;
3. Antakalnio kompleksas⁵¹

Ligoninės, esančios miesto centre (Vilniaus m. infekcinė ligoninė, Respublikinė universitetinė ligoninė Vaiko raidos centras, VU Santariškių klinikų filialas, Misionierių ligoninė, Vilniaus miesto tuberkuliozinė ligoninė, Respublikinė tuberkuliozės ir plaučių ligoninė) reorganizuojamos skaidymo būdu išdalinant paslaugas. Išlaisvinamus valstybinių medicinos įstaigų pastatus, esant galimybei ir poreikiui, siūloma panaudoti vystant privačių medicinos įstaigų tinklą⁵².

Šio modelio įgyvendinimą iliustruoja šie svarbiausi ligoninių rekonstrukcijos darbai:

- Pastatytas Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės naujas korpusas,
- Naujas vaikų ligoninės korpusas Santariškėse,
- 2011 metais atnaujinta M. Marcinkevičiaus ligoninė,
- 2013 metais baigta rekonstruoti Vilniaus m. psichikos sveikatos centras,
- Baigta rekonstruoti ir perkelta į Klinikų g. Šv. Roko ligoninė,
- Sapiegos ligoninės teiktos slaugos paslaugos iškeltos ir ligoninės kompleksas 2016 metais perduotas Vilniaus technologijų parkui. viešoji įstaiga, kurios dalininkė yra ir Vilniaus savivaldybė, Vilniaus technologijų ir meno centras perėmė šių pastatų valdymą ir čia po rekonstrukcijos trauks technologijų srities įmones.

Lyginant šalies mastu, Vilnius išsiskiria aukštu paslaugų prieinamumu. Vilniuje viena aukščiausių gydytojų koncentracijų Lietuvoje – 10 tūkst. gyventojų tenka 52 gydytojai. Kaune šiam skaičiui tenka 58 gydytojai. Šalies vidurkis – 38,8⁵³.

Ligoninių lovų skaičius šalies mastu Vilniuje yra taip pat vienas aukščiausių ir yra lygus 84,5 (Lietuvos vidurkis – 70,5).

Remiantis Higienos instituto duomenimis, Vilniuje atliekama daugiausiai operacijų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų – 12,2 tūkst., Lietuvoje – 11,7 tūkst. Iš viso Vilniuje atliekama 66,6 tūkst. operacijų, kas sudarė penktadalį visų šalies operacijų 2015 metais⁵⁴.

Iš to galima daryti išvadą, kad prieinamumas prie antrinių ir tretinių sveikatos paslaugų Vilniuje yra labai geras, lyginant su kitais Lietuvos miestais ir rajonais.

Slauga

Slaugos paslaugos skirstomos į tris grupes: slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos⁵⁵, paliatyvosios pagalbos paslaugos⁵⁶ ir slaugos paslaugos namuose⁵⁷. Slaugos ligoninė – tai sveikatos priežiūros įstaiga, kurioje žmogui laikinai

⁵⁰ Vilniaus m. savivaldybės sveikatos skyriaus duomenys

⁵¹ Ten pat

⁵² Ten pat

⁵³ Health Systems in transition. Vol. 15 No. 2 2013. Lithuania: Health system review.

⁵⁴ www.hi.lt

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
	VP 16-23	46	52

teikiamos stacionarinės slaugos paslaugos. Šiuo metu Vilniuje yra 2 slaugos ligoninės (Vilkpėdės ir Šv. Roko), taip pat yra slaugos skyriai M. Marcinkevičiaus ligoninėje ir Grigiškų sveikatos priežiūros centre. Taip pat slaugos paslaugas teikia ir privati įstaiga UAB „Gemma sveikatos centras“ bei VRM medicinos centras.

Vilniuje slaugos lovų skaičius atsilieka nuo šalies vidurkio ir buvo 13,5 10 tūkst. gyventojų, o šalies vidurkis – 14,5 tokiam pačiam skaičiui gyventojų. Slaugos ligoninių trūkumas įvardinamas įvairiose ataskaitose. Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2013 metų kovo 6 d. priėmė sprendimą Nr. 1-1094 „Dėl pritarimo vyresnio amžiaus žmonių asmens sveikatos priežiūros 2012-2020 metų strategijos veiksmų planui“, kuriame numatyta dar 2015 metais pasiekti slaugos lovų skaičių iki 1000, kai šiuo metu yra 845 lovos.

Remiantis Valstybinės ligonių kasos informacija, Lietuvoje tendencija – slaugos paslaugų namuose augimas, kuris paaugo nuo 69 tūkst. suteiktų paslaugų 2008 metais iki 280 tūkst. suteiktų paslaugų 2013 metais. Tuo tarpu slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos per šį laikotarpį beveik nesikeitė ir liko apie 80 tūkst. paslaugų per metus. Stipriai išaugo ir paliatyviosios paslaugos nuo 2 tūkst. iki 60 tūkst. suteiktų paslaugų per metus per tą patį laikotarpį.

Analizuojant sveikatos priežiūros įstaigas, sudariusius sutartis su TLK dėl slaugos paslaugų pagal miestus, matyti, kad Vilniuje buvo daugiausia privačių ambulatorinės slaugos paslaugas teikiančių ASPJ (47). Kaune jų buvo 29, Klaipėdoje 19, o kituose miestuose vos kelios. Tuo tarpu viešųjų ASPJ teikiančių ambulatorinės slaugos paslaugas Vilniuje buvo 7, t.y. mažiau nei Kaune, Klaipėdoje ar Kėdainiuose.

Vertinant stacionarių slaugos paslaugų prieinamumą, Vilniuje slaugos paslaugų tiekimas buvo diversifikuotas. Viešųjų slaugos ligoninių buvo 4, t.y. mažiau nei Klaipėdoje ir Kaune⁵⁸. Šiuo metu Centro poliklinika vykdo projektą „VšĮ Centro poliklinikos Slaugos dienos ir paliatyvios pagalbos mirštantiesiems pacientams stacionarų įkūrimas Senamiesčio filiale Pylimo g. 56, Vilniuje, bei teikiamų paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“, pagal kurį bus įsteigtas hospisas sunkiems ligoniams. Vadinas, Vilniuje stacionarių slaugos paslaugų tiekimas neapsiriboja vien tik paslaugomis slaugos ligoninėse, dalis paslaugų teikiamos ir ambulatorinėse įstaigose.

Taigi Vilniuje trūksta bent 150 slaugos lovų. Vadinas, būtų galima numatyti slaugos ligoninės statybą arba kitaip plėsti šių paslaugų teikimą, pvz. skatinant privačias įstaigas arba pirmines sveikatos priežiūros įstaigas plėtoti šias paslaugas. Vertinant geografiniu požiūriu, nei vienos slaugos ligoninės nėra Vilniaus šiauriniuose sovietinės statybos rajonuose. Vilniuje, didėjant senyvo amžiaus gyventojų procentinei daliai, svarbu plėtoti stacionarias slaugos paslaugų įstaigas.

Pirminės sveikatos priežiūros įstaigos

Visame mieste ir naujai planuojamos išorės plėtos teritorijose pagal poreikį turi būti numatyta pirminės sveikatos priežiūros objektų plėtra.

2016 metų rugpjūčio 3 d. Licencijavimo tarnybos duomenimis, Vilniaus m. sav. veikė 346 įstaigos, turinčios asmens sveikatos priežiūros įstaigų licenciją. Sveikatos įstaigų, kurių steigėjas yra Vilniaus m. sav., buvo 17. Jų tarpe 8 poliklinikos, kurios teikia ir pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Poliklinikų, pirminių sveikatos priežiūros centrų bei didesniųjų privačių sveikatos priežiūros įstaigų paplitimas pavaizduotas Kultūros ir socialinių įstaigų schemoje. Daugiausia gyventojų daugėjo Santariškėse ir Tarandėje, tačiau šiuose rajonuose yra pasiekiamų sveikatos priežiūros įstaigų. Mažiausią prieinamumą prie sveikatos priežiūros įstaigų turi Vilniaus rytiniuose ir pietiniuose kraštuose esantys mikrorajonai – Gulbinai, Dvarčionys, Salininkai, Lentvaris, Paneriai, Trakų Vokė, Pylimėliai.

⁵⁵ Slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos apima gydymo, slaugos, kitas minimalias sveikatos būklės palaikymo paslaugas / priemones bet kurio amžiaus žmonėms, sergantiems lėtinėmis ligomis, neįgaliesiems ir kitiems pacientams, kai yra aiški ligos diagnozė ir nereikalingas aktyvus gydymas bei kontraindikuotina medicininė rehabilitacija. Pacientai į ASPJ hospitalizuojami, kai nustatyta galutinė diagnozė ir nereikia tirti papildomai.

⁵⁶ Paliatyviosios pagalbos paslaugos skiriamos ligoniams, sergantiems gyvenimą trumpinančia, nepagydoma, progresuojančia liga, kurios bent vienas iš nurodytų progresavimo požymių yra raštiškai gydytojų konsiliumo ar gydytojų konsultacinės komisijos patvirtintas medicininėje dokumentacijoje. Paliatyviosios pagalbos paslaugoms gauti ligonį siunčia gydantis gydytojas.

⁵⁷ Slaugos paslaugos namuose – tai asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos pacientų namuose, siekiant užtikrinti slaugos paslaugų prieinamumą, tęstinumą, tenkinant paciento slaugos poreikius namų sąlygomis, skatinant paciento savirūpą bei gerinant paciento gyvenimo kokybę. Teikdamas slaugos paslaugą namuose, slaugytojas atlieka injekcijas, lašinės prijungimą, priežiūrą ir lašinę infuziją kateteriu; paima kraują, šlapimą ir kt. laboratoriniams tyrimams; atlieka elektrokardiogramą, žaizdų priežiūrą, pragulų profilaktiką ir priežiūrą, dirbtinių kūno angų priežiūrą (stomų priežiūrą), enterinį maitinimą ir kt.

⁵⁸ VLK ataskaita apie slaugos paslaugas. www.vlk.lt

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	47	52	0

Tankiausiai apgyvendintuose mikrorajonuose – Pašilaičiuose, Fabijoniškėse, Viršuliškėse – nėra nei vienos viešos sveikatos priežiūros įstaigos. Gyventojai aptarnaujami privačių sveikatos paslaugų tiekėjų arba turi vykti į Lazdynus ar Šeškinę.

2005–2015 metais vyko lėta pirminės sveikatos priežiūros įstaigų plėtra. 2015 metais Vilniaus teritorinės ligonių kasos turėjo sudariusios sutartis su 311 įmonių, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, 5 sutartys buvo su naujomis įmonėmis per 2015 metus. 2013 metais Pilaitėje atidaryta nauja poliklinika.

Valstybiniu mastu nėra nuostatų, numatančių, koku tankumu ar atstumu viena nuo kitos gali steigtis sveikatos priežiūros įstaigos. Asmens sveikatos priežiūrą teikiančių įstaigų kiekis yra gana stabilus, auga lėtai.

Greitoji medicinos pagalba

Vilniuje išlieka aktualumas dėl greitosios medicinos pagalbos stoties pastočių išsidėstymo, kad, prireikus skubios medicininės pagalbos, greitoji atvyktų laiku ir operatyviai. Ateityje reiktų numatyti įsteigti pastotę Baltupių ir Jeruzalės rajone. Taip pat neaiškus pastatų, kuriuose šiuo metu yra įsikūrusios Žvėryno ir Centro pastotės, likimas ir kam tie pastatai priklausys, todėl reiktų numatyti pastočių įsteigimą Žvėryne ir Centre.

Vilniaus visuomenės sveikatos rodikliai

Remiantis Vilniaus visuomenės sveikatos biuro parengta ataskaita už 2014 metus, Vilniaus m. gyventojų rodikliai tam tikrais atžvilgiais yra geresni už šalies vidurkį, tačiau kai kuriais nusileidžia jam. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, atspindinti mirtingumą ir jo pokyčius, Vilniaus miesto savivaldybėje yra geresnė už Lietuvos vidurkį.

Geresni nei kitose savivaldybėse rodikliai Vilniuje buvo šie:

- mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių,
- mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių,
- sergančiųjų tuberkulioze rodiklis,
- kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis,
- paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius,
- mirtingumas nuo kraujotakos
- sistemos ligų ir mirtingumas nuo piktybinių navikų.

Vilniuje prastesni nei Lietuvos vidurkis rodikliai yra šie:

- susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius 65+ amžiaus grupėje,
- mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, sergamumas ŽIV,
- sergamumas lytiškai plintančiomis ligomis⁵⁹.

Medicinos turizmas

Lyginant šalies mastu, Vilnius išsiskiria aukštu paslaugų prieinamumu. Vilniuje viena aukščiausių gydytojų koncentracijų Lietuvoje⁶⁰. Ligoninių lovų skaičius šalies mastu Vilniuje yra taip pat vienas aukščiausių šalyje, čia atliekama penktadalis visų šalies operacijų⁶¹.

Remiantis Ernst & Young atlikta analize apie Lietuvos medicinos turizmo potencialą, įvardinama galima vizija: 2022 metais Lietuvoje pajamos iš sveikatinimo turizmo sudarys 145 mln. eurų, siektinas 15 proc. atvykstančių sveikatinimo turistų skaičiaus augimas, o Lietuvos privačių sveikatinimo paslaugų teikėjų pajamos iš sveikatinimo turizmo sudarytų ne mažiau nei 20-30 % šių teikėjų pajamų. Remiantis ataskaita, medicinos turistų pritraukimas turėtų būti orientuotas į rytų ir vakarų rinkas. Patraukliausios paslaugos Lietuvoje rytų rinkai: kardiologija; plastinė chirurgija. Tuo tarpu paslaugos, orientuotos į vakarų rinkas, yra šios: sveikatos patikrinimas, neinvazinė diagnostika, odontologija. Paslaugos, orientuotos į rytų ir vakarų rinkas: klubo ir kelio sąnario keitimo operacijos; urologinė chirurgija; medicininis SPA⁶².

Artimuoju laikotarpiu paslaugos gali tapti vis patrauklesnėmis rytų rinkai dėl geografinio, kalbinio ir kultūrinio artumo su Lietuva. Ataskaitoje pažymima, kad Lietuva turi daugiau gydytojų ir stacionaro lovų ligoninėse nei kitos ES valstybės ar kitos šalys-konkurentės, tad, efektyviai naudojant ir eksportui pritaikius turimus išteklius, Lietuva turi potencialo

⁵⁹ Šaltinis: Vilniaus m. sav. Vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2014 m. ataskaita, patvirtinta 2015-06-17 Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-83

⁶⁰ Health Systems in transition. Vol. 15 No. 2 2013. Lithuania: Health system review.

⁶¹ www.hi.lt

⁶² Ernst&Young "Lietuvos medicinos turizmo plėtros ir medicinos paslaugų eksporto skatinimo galimybių analizė ir rekomendacijos", 2013 m.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	48	52	0

priimti reikšmingus medicinos turistų srautus⁶³. Vilnius išsiskiria šalies mastu dėl stacionaro lovų, tenkančių 10 tūkst. gyventojų, atliekamų operacijų skaičiaus bei medicinos paslaugų kokybės. Vadinasi, medicinos klasteris visų pirma stiprės Vilniuje, neš naudą Vilniui ir tuo pačiu vis didins tiek lovų apkratumą, tiek didės Vilniuje dirbančių gydytojų apkrava.

Konkurencingas paslaugas Vilniuje teikia ir privačios ligoninės (Kardiolita, Baltijos-Amerikos klinika ir kt.). Galima teigti, kad Lietuvai įgyvendinant medicinos sveikatos klasterio viziją, būtent Vilnius pritrauks bent pusę medicinos turistų, atvykstančių į šalį. Sveikatos turistams aktualus šalies pasiekiamumo klausimas, tiesioginių skrydžių buvimas⁶⁴.

Ataskaitoje taip pat pabrėžiama, kad medicininiai SPA turi reikšmingus klientų srautus, kurie galėtų būti pardavimo kanalas siekiant pritraukti klientų kitoms paslaugoms. Reabilitacinio ir sanatorinio gydymo įstaigos (medicininiai SPA) pritraukia ženkliai didesnį užsienio klientų srautą, siekiantį 110 tūkst. per metus⁶⁵. Vilnius nusileidžia kurortams, tokiems kaip Druskininkai ar Birštonas, medicininis SPA koncentracija. Esant ženkliam sveikatinimo turistų srautų augimui, svarstyti tik į sveikatinimo turizmą orientuotos naujos ligoninės statyba⁶⁶. Vilniuje specialistų kiekis ir ateityje išliks labiausiai koncentruotas šalyje. Tad neatmestina galimybė investuoti į fizinę infrastruktūrą šiam sektoriui sustiprinti.

Santariškių slėnio plėtra, vis gerėjantys šalies sveikatos apsaugos sistemos rodikliai, Vilniaus sveikatos paslaugų pajėgumai bei gerėjantis susisiekimas su sostine turėtų nulemti medicinos turizmo klasterio stiprėjimą Vilniuje.

7.5.2. Socialinių paslaugų infrastruktūra

Kaip siūloma Vilniaus m. sav. socialinių paslaugų plane 2016 metais socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai analizuojami pagal išskirtas 3 žmonių socialines grupes: 1) šeimos ir vaikai, t.y. socialinės rizikos šeimos ir socialinių įgūdžių stokojančios šeimos (toliau – socialinės rizikos šeimos) bei jose augantys vaikai, likę be tėvų globos ir/ ar neįgalūs vaikai, socialinės rizikos vaikai; 2) suaugę neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys; 3) suaugę socialinės rizikos asmenys⁶⁷. Atsižvelgiant į planuojamų teritorijų socialinės sandaros specifiką, pagal poreikį turi būti plėtojama socialinių paslaugų infrastruktūra: laikino gyvenimo įstaigos, dienos globos centrai, pensionatai, socialinės reabilitacijos tarnybos⁶⁸.

Šeimos ir vaikai

Vilniaus m. sav. tarybos 2015-08-26 sprendimu Nr. 1-153 patvirtintas Vaikų socialinės globos sistemos pertvarkos 2015-2020 metų veiksmų planas (toliau – Planas), kuriame iškelti šie pagrindiniai uždaviniai: tiksliai ir visapusiškai įvertinti vaiko bei šeimos socialinių paslaugų poreikį ir užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą; kurti bendruomenines paslaugas; skatinti vaikų globą šeimoje ir įvairinimą bei teikti pagalbą globėjų šeimoms.

Analizuojant paslaugas, skirtas vaikams ir šeimoms, kurios pateikiamos Plane, matyti, kad vaikų globos paslaugos buvo teikiamos tiek savivaldybei pavaldžių institucijų, tiek nevyriausybinių organizacijų, tiek bendruomenių. 2015 metais egzistavo 2 šeimynos, kurios priėmė 14 vaikų (savivaldybė finansavo 10). Veikė 2 vaikų su negalia dienos socialinės globos centrai, kuriuose buvo 105 vietos. Veikė 14 vaikų socialinės globos namų, iš kurių 4 steigėjas buvo Vilniaus miesto taryba, 2 – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, o 8 – NVO. Veikė 3 vaikų ir jaunimo su negalia socialinės globos namai (vieni iš jų – Pabradėje). Taip pat veikė 3 vaikų dienos centrai.

Vaikų kiekis vaikų globos įstaigose siekė 406. Šeimoje buvo globojamas 691 vaikas. Tikėtina, kad dėl vykdomos savivaldybės ir centrinės valdžios politikos – mažinti vaikų namų kiekius ir vaikų globą perduoti šeimynoms, leisti lengviau įsivaikinti vaikus – ir dėl mažėjančio vaikų kiekių vaikų globos įstaigose vaikų namų kiekis neturėtų augti.

Su socialinės rizikos šeimomis buvo dirbama namuose. Šeimos paramos centrai dirba teritoriniu principu, teikia priežiūros paslaugas šeimoms.

Lentelėje Nr. 7.5.2-1 pavaizduotas socialinių šeimų poreikis 2015 metų pabaigoje bei teritorinis šių paslaugų intensyvumas. Ypač išsiskiria Naujininkai ir Naujoji Vilnia. Naujininkuose gyvena net penktadalis socialinės rizikos šeimų. Siekiant Vilniaus miesto socialinės integracijos, svarbu užtikrinti socialinių paslaugų tiekimo intensyvumą, skirti didesnius išteklius rajonų su didesniais socialiniais iššūkiais aptarnavimui.

⁶³ Health Systems in transition. Vol. 15 No. 2 2013. Lithuania: Health system review.

⁶⁴ Užsienio šalių pacientų gydymas Lietuvoje: lūkesčiai, problemos, perspektyvos, UAB „Kardiolita“ generalinio direktoriaus patarėja Ieva Rasimaitė. Pranešimas konferencijoje Konferencijos "Medicinos turizmas – Lietuvos paslaugų eksporto ateitis", 2016 m.

⁶⁵ Ersnt&Young "Lietuvos medicinos turizmo plėtros ir medicinos paslaugų eksporto skatinimo galimybių analizė ir rekomendacijos", 2013 m.

⁶⁶ Ten pat

⁶⁷ Vilniaus m. savivaldybės socialinių paslaugų planas 2016 m.

⁶⁸ http://www.vilnius.lt/lit/453_sveikatos_ir_socialines_rupybos_infr/5856318

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	49	52	0

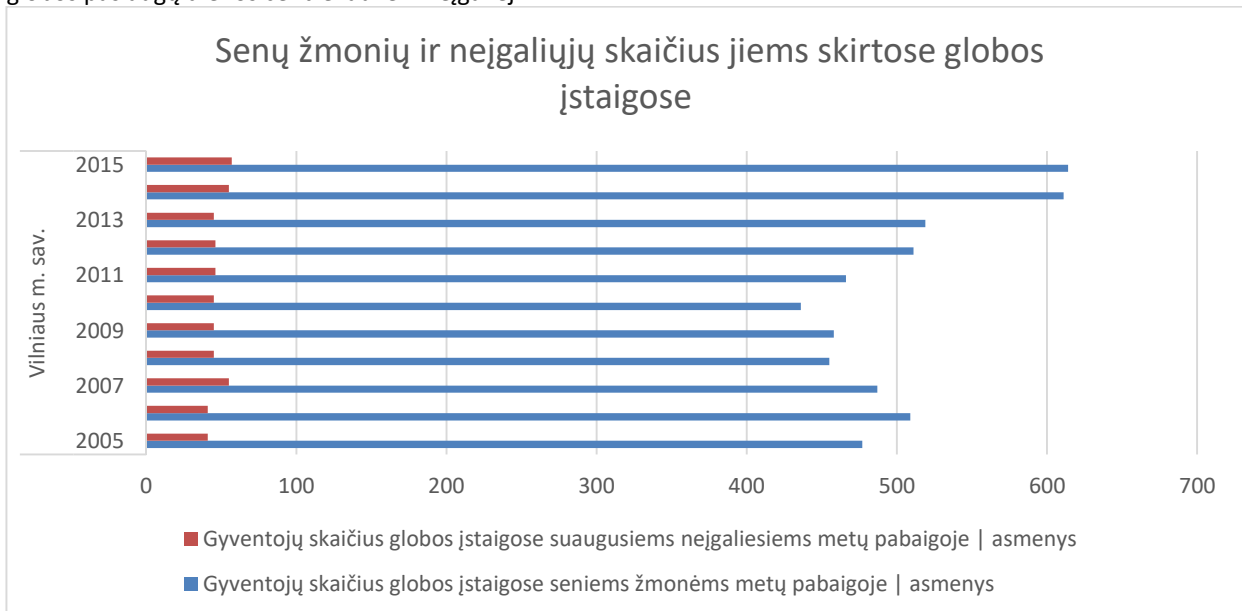
Lentelė Nr. 7.5.2-1. Preliminari Šeimos paramos centruose teikiamų socialinės priežiūros socialinės rizikos/socialinių įgūdžių stokojančioms šeimoms paslaugų apimtis.⁶⁹

Seniūnija	Socialinės rizikos/socialinių įgūdžių stokojančių šeimų skaičius	Jose augančių vaikų skaičius	Seniūnija	Socialinės rizikos/socialinių įgūdžių stokojančių šeimų skaičius	Jose augančių vaikų skaičius
Antakalnio	43	60	Pilaitės	22	50
Fabijoniškių	33	62	Rasų	46	75
Grigiškių	29	49	Senamiesčio	26	50
Justiniškių	35	57	Šeškinės	22	28
Karoliniškių	19	28	Šnipiškių	44	90
Lazdynų	29	38	Verkių	64	108
Naujamiesčio	23	36	Vilkpėdės	56	91
Naujininkų	159	293	Viršuliškių	29	45
Naujosios Vilnios	88	163	Žirmūnų	48	89
Pašilaičių	11	14	Žvėryno	5	7
Panerių	23	33	Iš viso:	854	1461

Suaugę neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys

Senyvo amžiaus gyventojų skaičius ir neįgaliųjų skaičius jiems skirtose globos įstaigose per nagrinėjamą laikotarpį augo atitinkamai 29 proc. ir 39 proc. (pav. Nr. 7.5.2-1).

Kiekvienais metais dėl socialinės globos paslaugų institucijoje skyrimo į Vilniaus m. sav. kreipiasi vis didesnis senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia skaičius: 2014 metais kreipėsi 392 asmenys, 2015 metais – 417 asmenų. Atitinkamai šios paslaugos 2012 metais buvo teiktos 717 asmenų, 2013 metais – 746 asmenims, 2014 metais – 752 asmenims, 2015 metais – 826 asmenims. Paslaugos skiriamos 32 globos įstaigose, su kuriomis Vilniaus m. sav. yra pasirašiusi sutartis⁷⁰. Socialinės paramos skyriaus duomenimis, 2015 metų gruodžio mėn. eilėje gauti ilgalaikės socialinės globos paslaugas laukė 39 asmenys. Taip pat Vilniuje trūksta ilgalaikės globos paslaugų bei trumpalaikės globos paslaugų (dienos centrų) asmenims su negalia. Eilėje apsigyventi savarankiško gyvenimo namuose laukė 5 asmenys su psichikos negalia, o dienos socialinės globos paslaugų dienos centre laukė 7 neįgalieji⁷¹.

Pav. Nr. 7.5.2-1. Senų žmonių ir neįgaliųjų skaičius jiems skirtose globos įstaigose. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, 2016

⁶⁹ <http://www.vilnius.lt/index.php?147748001>

⁷⁰ Vilniaus m. savivaldybės socialinių paslaugų planas 2016 m.

⁷¹ Vilniaus m. savivaldybės socialinės paramos skyriaus duomenys

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	50	52	0

Analizuojant, kaip Vilniaus socialinių paslaugų infrastruktūra atitinka socialinių paslaugų išvystymo normatyvus, patvirtintus LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro⁷², matyti, kad ypač trūksta paslaugų ir infrastruktūros senyvo amžiaus žmonėms:

- Vertinant socialinių įgūdžių ugdymą ir palaikymą institucijose – šio ugdymo ypač trūko senyvo amžiaus žmonėms (neatitiko normatyvo 520 gavėjų). Trūko ir pagalbos namuose suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims.
- Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia neatitiko normatyvo 184 vietomis.
- Dienos socialinė globa institucijose senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia neatitiko normatyvo 238 vietomis.
- Ypač trūko ilgalaikės socialinės globos senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia – neatitiko normatyvo 520 vietų⁷³.

Savivaldybė siekia socialinės paramos sistemos globos modelių įvairovės. Pripažįstama, kad institucinė globa nebus vienintelė globos paslaugų tiekėja, pereinama nuo institucinės globos prie globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų alternatyvių paslaugų plėtros. Svarbus dėmesys skiriamas paslaugoms, kurios gali būti suteiktos namuose, ieškoma tinkamų finansinių modelių, kaip aptarnauti kuo didesnį paslaugų gavėjų skaičių ir kaip užtikrinti paslaugų kokybę, kaip padidinti asmens ir šeimos indėlį. Tuo pačiu siekiama plėsti paliatyvosios slaugos paslaugas ir gerinti jų kokybę. Vyresnio amžiaus asmenų priežiūros 2012-2020 metų strategijoje įvardintas siekis, kad senyvo amžiaus ir neįgalūs žmonės kaip galima ilgiau oriai gyventų jiems artimoje aplinkoje, savo namuose, plėtojamos nestacionarios socialinės paslaugos⁷⁴.

Ilgalaikės globos paslaugas senyvo amžiaus žmonėms Vilniaus m. sav. pirkto visoje Lietuvoje: Vilniaus mieste, Vilniaus rajone, Visagine, Zarasuose ir kt. Ilgalaikė globa gali būti teikiama nebūtinai remiantis teritorinio artumo principu.

Vilniuje yra didžiulis trumpalaikių socialinės globos senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems neįgaliesiems paslaugų trūkumas ir svarbu jį spręsti teritoriniu principu, kad visi rajonai būtų padengti. Vertinant socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymą Vilniaus mieste, svarbu paminėti Vilniaus pakraščių problemą, kai nuo miesto centro nutolusių seniūnijų (Panerių, Grigiškių, Verkių, Naujosios Vilnios, Pilaitės) gyventojams, ypač asmenims su ryškiais judėjimo funkcijų sutrikimais, tam tikrų paslaugų prieinamumas yra ribotas dėl didesnių atstumų, ribotų susisiekimo visuomeniniu transportu galimybių ir pan.⁷⁵

Daugiausia senyvo amžiaus gyventojų Vilniuje gyvena Karoliniškėse, Šeškinėje, Viršuliškėse (virš 30 proc. gyventojų sudaro 60 m. ir vyresni), taip pat Vilkpėdėje, Justiniškėse ir Žirmūnuose (virš 28 proc. gyventojų yra 60 m. ir vyresni). Remiantis senyvo amžiaus gyventojų tankumo principu, dienos centrus būtų galima steigti šiuose mikrorajonuose. Tačiau lieka svarbus ir pasiekiamumo aspektas: reikėtų numatyti tokį centrą ir Grigiškėse bei rytinėje, pietinėje ir centrinėje miesto dalyse.

Suaugę socialinės rizikos asmenys

Socialinės paslaugos suaugusiems socialinės rizikos asmenims teikiamos namuose ir institucijose, priklausomai nuo asmens ir šeimos situacijos. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo asmens (šeimos) namuose paslaugos neatitiko normatyvo 363 gavėjų. Tuo tarpu apgyvendinimas nakvynės namuose socialinės rizikos suaugusiems asmenims normatyvas buvo viršytas 32 vietomis⁷⁶.

Gyventojų skaičius nakvynės namuose nežymiai didėjo - nuo 544 2005 m. iki 610 gyventojų 2014 metais (pav. Nr. 7.5.2-2). Benamių ir elgetaujančių asmenų Vilniaus mieste apskaitos informacinėje sistemoje, kurioje kaupiama informacija apie benamiams ir elgetaujantiems asmenims Vilniaus mieste teikiamą socialinę paramą (socialines paslaugas ir piniginę paramą) duomenimis, 2016 metų spalio 10 d. buvo 628 asmenys, gavę per paskutinius 6 mėnesius socialines paslaugas. Šis skaičius pas3kutiniu metu šiek tiek išaugo: pvz., 2015 12 31 d. buvo užfiksuoti 494 asmenys.

⁷² Socialinių paslaugų išvystymo normatyvai, patvirtinti LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014-01-20 įsakymu Nr. A1-23.

⁷³ Vilniaus m. savivaldybės socialinių paslaugų planas 2016 m.

⁷⁴ Ten pat

⁷⁵ Ten pat

⁷⁶ Vilniaus m. savivaldybės socialinių paslaugų planas 2016 m.

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	51	52	0

Pav. Nr. 7.5.2-2. Nakvynės namų gyventojų skaičius. Šaltinis: LR Statistikos departamentas, 2016

Laikino apnakvindinimo paslaugos benamiams, neblaiviems, apsvaigusiems asmenims teikiamos Vilniaus miesto nakvynės namuose. 2015 metais įstaigos filiale A. Kojelavičiaus g. 50 paslaugos suteiktos 331 asmeniui, filiale „Sala“ – 4845 asmenims, apsvaigusiems nuo alkoholio, narkotikų bei toksinių medžiagų. Planuojama, kad Liepkalnyje bus atidaryti nakvynės namai benamiams, kur bus teikiamos nakvynės, maitinimo, asmeninės higienos paslaugos. Šiuo metu Vilniuje trūksta dienos centro benamiams. Iš dalies šias paslaugas teikė Caritas organizacija, VA „Caritas“ valgykloje „Betanija“ pradėta organizuoti dienos centro veikla, kurioje dalyvauja socialinės rizikos asmenys.

Labai svarbu diferencijuoti laikino apgyvendinimo paslaugas benamiams bei krizių centro gyventojams (pvz. motinoms su vaikais) ir teikti šias paslaugas atskirai. Krizių centrų ir laikino apgyvendinimo įstaigų motinoms ir vaikams buvo 4. Laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centruose paslaugos Vilniuje yra teikiamos Vilniaus miesto krizių centre. 2013 metais, įgyvendinus ES finansuojamą projektą „Grupinio gyvenimo namų vaikams, šeimos paramos centro ir krizių centro motinoms ir vaikams įkūrimas“ ir atlikus pastato, esančio A. Kojelavičiaus g. 129, Naujojoje Vilnioje, rekonstrukcijos darbus, atidaryti 3 nauji Vilniaus miesto krizių centro padaliniai⁷⁷.

⁷⁷ Ten pat

Projekto žymuo	Lapas	Lapų	Laida
VP 16-23	52	52	0